HIPPOCRATIS

DE MORBIS VULGARIBUS

LIBRI PRIMUS ET TERTIUS.



E TYPIS FEUGUERAY.

HIPPOCRATIS

DE MORBIS VULGARIBUS

LIBRI

PRIMUS ET TERTIUS INTEGRI;

CUM

SELECTIS EX SECUNDO, QUARTO, QUINTO, ET SEPTIMO, MORBORUM HISTORIIS;

Quibus subnectuntur libri DE HUMORIBUS, DE NATURA HOMINIS, et DE RATIONE VICTUS IN MORBIS ACUTIS.

EDITIO NOVA,

à S. PARISET, D. M. P. accuratissimè emendata.

PARISIIS,

Apud CROCHARD, Bibliopolam, via Scholæ Medicæ, nº 3.

M. DCCC. XI



EDITORIS PRÆFATIO.

Cum in arte medicâ nihil præstantius inveniri possit, quàm quod ad praxim pertinet, eâ consideratione adductus sum, qui hocce parvum, sed eximium volumen in publicum ederem. Quænam etenim scripta πρακτικώτερα sunt, quàm ea quæ et sinceras morborum historias, et causarum vel intùs vel extrà sitarum nexus et vires, et optima ad medendi rationem rectè instituendam præcepta continent? Atqui in tam arduis, et tam magni momenti rebus, nullum sanè librum huic, de quo agitur, anteponendum esse

arbitror. Nam in libris *περὶ ἐπιδημιῶν*, præsertim in primo et tertio, non solùm ad vivum expressas morborum imagines medicus inveniet, sed etiam benè scribendi de istis, simul et sentiendi normam antè oculos habebit. At in commentatione *de Humoribus*, Hippocrates quicquid, per morbi decursum, in symptomatum consortio, in ætate, sexu, temperamento, consuetudine, moribus, quicquid denique in levissimis et hominis, et temporis, et loci circumstanciis observandum occurrit, brevissimis annotatiunculis, et verbo, quasi digito, monstrat, sicque ad omnia quæ morbum vel foveant, vel mutent indaganda alacritatem lec-

toris excitat, et solertiam acuit. Quid verò de libello quem *de Naturâ Humanâ* scripsit Hippocrates? In quò hominem per anni variationes variantem ostendit, et prò tempestatum mutatione, diversis ægrotantem modis exhibet; quæ omnia fideli rerum observatione confirmata sunt, et menti medicantium impressa, utpotè certa ipsis ad benè agendum adminicula, semper inhærere debent.

Nunc ad librum *de Ratione victûs in morbis acutis* transeundum; qui, omnium consensu, eâdem ingenii vi, eâdem diligentiâ pollet. Nam in hoc libro, et medicamentorum, vel simplicium, vel composi-

torum, quibus uti convenit, dotes et noxas docet Hippocrates, et exquisitam, et ad varia morbi tempora mirè accommodatam, ægrotantibus cibos vel dandi, vel subtrahendi, methodum tradere voluit: quâ in re parùm ab Hippocrate medicina profecit. Quòd si quis objicere aggrediatur eum in istis omnia non intellexisse, ideòque multa neglexisse, quæ magno usui forent; attamen non negari potest quin Hippocrates plura etiam dixerit, de quibus profectò alii anteà necquicquam cogitaverunt, neque forsàn in posterum cogitassent. Deindè ea, quam in quibusdam tantummodò morbis præcepit, medendi ratio, ad alios absque

vitio transferenda nobis videtur; ita ut, ex his quæ palàm proposuerit, ea, quæ ab illo prætermissa sunt, semper colligere, sicque etiam ex silentio monita, ideòque utilitatem percipere liceat.

Hìc nobis una remaneret quæstio solvenda, utrùm ea, de quibus locuti sumus, scripta pro genuinis ab Hippocrate relictis habenda sint, vel non. Sed si varias de hâc re priscorum interpretum, Erotiani, Palladii, Galeni, Heraclidis, Dioscordis, Artemidori, vel etiam recentiorum, Mercurialis, Foësii, Halleri, Grüneri, etc., opiniones conferas, facillimè comperies eos, paucis exceptis, nullo in negotio,

magis quàm in isto consensisse; utrùm nunc injuriâ id fiat, vel non, ampliùs inquirere supervacaneùm esse existimo. Satis erit nobis, si hæc, quæ in hoc volumine juncta sunt, Hippocratis doctrinæ à viris medicinæ peritis consentanea esse judicantur.

HIPPOCRATIS

DE

MORBIS VULGARIBUS

LIBRI PRIMUS ET TERTIUS.

LIBER PRIMUS.

SECTIO PRIMA.

Status primus.

In Thaso, ad autumnum, circiter æquinoctium, et sub vergiliarum occasum, pluviæ multæ, continentes et leves fuerunt, non secus ac spirantibus austris. Hyems austrina, quæ flatus aquilonares parvos, et justo majores siccitates habuit, atque etiam in totum veri similis fuit. Ver autem austri-

num, frigidum, parvas habens pluvias. AEstas ut plurimùm nubila, in quâ ab imbribus cessatio fuit. Anniversarii venti (qui Etesiæ dicuntur), parùm tenuiter, disjunctim, segregatimque spiravere. Existente igitur toto nos ambientis aëris statu austrino, et ad magnas siccitates vergente, ante ver quidem, quòd superior statns subcontrarius et aquilonius factus fuerit, paucis febres ardentes contigerunt, eæque valdè mites et facillimè consistentes, quæ neque sanguinis ex naribus profusionem, nisi paucis, neque mortem attulerunt. Multis verò aurium tumores snbnascebantur, qui in alteram partem vergebant, plerisque etiam in utramque, iisque febre vacuis, et in erectum stantibus, nec decumbentibns, etsi nonnullis paulisper incalescerent. Omnibus absque noxâ extincti sunt, neque cuiquam, velut ii qui alias sui ortûs causas habent, suppurationem fecerunt.

Horum autem ea fuit natura, ut molles et laxi essent, magni, diffusi, aut sparsi, sine inflammatione et dolore,

omnibusque seusim et sine ullâ significatioue evauescerent. Fiebant ista quidem adolesceutibus, juvenibus, ætate florentibus, atque horum plurimis qui in palestrâ et gymnasiis exercebantur; mulieribus verò paucis contingebant. Multis tusses aridæ et inanes, quibus cum tussi nihil educebatur, nec ita multò post voces raucescebant. Quibusdam verò, ex temporis intervallo, inflammationes cum dolore in alterum testem erumpebant, quibusdam etiam in utrosque. Alii quidem febribus corripiebantur, nonnulli verò sine febre persistebant. Atque adeò hæc ipsa plurimis gravia et molesta fuere. De reliquo antem quod ad ea attinet, quæ ad chirurgiam spectant, in his inculpatè habebaut. Ante verò æstatis initium, et per ipsam æstatem, atque etiam ad hyemem, eorum multi qui jam longo intervallo consumpti erant, tabefacti decubuerunt, siquidem et multis de tabe in dubium venientibus, ipsa tunc est confirmata. Est ubi etiam eos qui naturâ erant ad tabem promptè

comparatâ, tùm primùm occupavit. Ex his multi, atque etiam plurimi, interierunt. Atque haud scio si quis ex decumbentibus etiam modico tempore superfuit. Celeriùs verò interierunt quàm talia transigi soleant, præsertim cùm alios, et diuturniores, et cum febribus conjunctos pertulerunt, nec interierunt; de quibus paulò post scribetur. Solus namque et eorum qui tunc viguerunt maximus, multos tabes ipsa peremit.

Eorum autem plurimis hujusmodi affectus aderant, febres horroris sensu insignes, assiduæ et acutæ, in totum quidem non desinentes, sed quæ erant ex semitertianarum genere, uno die leviores, altero verò insuper ingravescentes, omninòque vehementiùs increscentes. Sudores autem perpetui, non tamen per totum corpus diffusi, extremorum refrigeratio multa, quæ vix quidem incalescebant. Alvi conturbatæ biliosa, pauca, sincera, tenuia, mordacia egesserunt, crebròque assurexerunt. Urinæ tenues, crudæ, decolores atque paucæ,

aut crassitudinem et paucum quod desideret habentes, neque probè consistentes, sed in quibus ea, quæ subsidebant, cruda et intempestiva erant. Tussiendo verò pauca, densa, concocta rejiciebant, et quæ paulatìm ac nonnisi ægrè educerentur. Qui autem violentissimè conflictabantur, iis ne parva quidem concoctio adfuit, sed perpetuò cruda expuebant. Horum etiam plurimis fauces statìm, et ad extremum usque, rubore et inflammatione affectæ doluerunt, fluxionibusque parvis, tenuibus et acribus tentati, citò consumpti malèque vexati sunt, perpetuò cibos omnes aversabantur; neque siti capiebantur, multique circa mortem delirabant. Atque ista quidem tabidis contigerunt. Jam verò ad æstatem et autumnum, febres multæ, assiduæ, neque violentæ prehendebant, istaque diù laborantibus, non his qui cætera molestè habebant, contigerunt. Alvi plurimis valdè placidè conturbatæ sunt, nihilque effatu dignæ noxiæ attulerunt; urinæque plurimis boni quidem coloris et puræ

aderant, sed tenues, et quæ tandem judicationis tempore concoquebantur. Hi non admodùm tussicnlosi erant, neque ea quæ tussi rejiciuntur negotium exhibebant, neque cibum non aversabantur modò, verùm etiam exhibendi illius facilem faciebant copiam. In summâ igitur, afficiebantur qui tabescebant non quomodò cæteri tabidi solent, sed febribus cum horroris sensu correpti parùm insudabant, interdùm alii vagas quodammodò et errabundas accessiones habebant, neque in totum febres desinebant, sed quæ in speciem tertianarum insultus facerent. Inter eos autem quibus erant brevissimi morbi, ii ad vigesimum diem judicatione solvebantur, plerisque verò ad quadragesimum, nonnullis etiam ad octogesimum. Est ubi ne sic quidem, sed errabundè, et nullâ observatâ judicatione, quibusdam desinerent. Horum quoque plurimis, quæ non longo post intervallo remiserant, febres reversiones fecerunt, iisdemque dierum ambitibus post ipsas reversiones judicabantur, ea-

rumque nonnullæ ægros ita produxerunt, ut sub hyemem affligerentur. Ex his autem omnibus qui in hâc status conditione descripti sunt, solis tabidis lethalia contigerunt, in aliis verò febribus nequaquàm obvenere.

SECTIO SECUNDA.

Status secundus.

Ante autumnum, in Thaso, tempestates non tempestivæ, sed cum multis austris et aquilonibus repentinæ et humidæ prorupere. Taliaque ad vergiliarum occasum usque, et sub vergilias ipsas extitere. Hyems autem aquilonia, aquæ multæ, vehementes, magnæ, nives, hisque intermixta ut plurimùm aëris serenitas. Atque ista omnia contingebant, nec certè admodùm inopportuna erant frigora. Jam verò post brumale solstitium, eoque tempore quo spirare incipit favonius, extremæ hyemis frigora magna fuere, aquilones multi, nives et pluviæ continenter multæ, cœlumque cum ven-

torum turbine nimbosum et nubilum, eaque ipsa non remiserunt, sed se ad æquinoctium extenderunt. Ver autem frigidum, aquilonium, pluviosum nubilumque, neque admodùm æstuans æstas fuit. Venti anniversarii continenter spiravere, statimque ad arcturum perflantibus aquilonibus, aquæ admodùm multæ. Existente igitur anno toto humido, frigido et aquilonio, ad hyemem quidem ut plurimùm benè valuerunt; ante ver autem plerique omnes molestè et graviter vitam traduxerunt.

Primùm itaque lippitudines fluentes, cum dolore, humentes et crudæ obortæ sunt, sordes in oculis concretæ (quas lemias vocant) parvæ, nec sine difficultate multis erumpebant, quæ cùm plurimis revertissent, tandem ad autumnum reliquerunt. Jam verò per æstatem et autumnum, ex intestinorum lævitate et torminibus, continuâque et inani egerendi cupiditate laborarunt, alvique fluidæ, biliosa, tenuia, multa, cruda, et mordacia, nonnunquàm etiam aquosa

dejecerunt. Plerisque etiam circumflui non sine dolore humorum affluxus contigere, biliosi, aquosi, strigmentosi, purulenti, et qui urinæ difficultatem facerent, non ex proprio aliquo renum vitio, sed quòd istis alia in aliorum vicem succederent. Vomitiones pituitosæ, biliosæ, et crudorum ciborum eductiones, ac sudores aderant, atque omnibus undiquâque diffluebat humiditas multa. Multis autem hæc fiebant, qui erecti et stantes, à febribus erant vacui, plerisque etiam febre correptis, de quibus mox scribetur. In quibus verò descripta omnia deprehendebantur, ii jam quidem ad autumnum et sub hyemem non sine labore tabidi evadebant. Febres erant assiduæ, atque eorum paucis quibusdam ardentes, diurnæ, nocturnæ, semitertianæ, tertianæ exquisitæ, quartanæ, erraticæ.

Atque enumeratarum febrium singulæ multis oboriebantur, ardentes verò omninò paucis, iique ex ægrotantibus minimùm laborarunt. Nam neque sanguis ex naribus nisi paucus

admodùm, iisque paucis profluxit, neque delirarunt, cæteraque omnia placidè tulere. Horum plurimis benè admodùm constituto et composito judicationis ordine, febris ardens cum intermissione in septemdecim diebus solvebatur, atque haud scio an quisquam tunc ex hâc ipsâ interierit, aut ad phrenitim devenerit. At verò tertianæ plures quidem quàm ardentes et laboriosiores fuerunt, atque in his omnibus ritè et ordine à primo insultu ad quaternos circuitus processere, in septem verò absolutè judicabantur, neque horum cuiquam reverterunt. Quartanæ autem multis per initia certo et raro quartanæ tenore cœperunt; quibusdam verò non paucis ex aliis febribus et morbis secessus in quartanas fiebant, longæque his pro consuetudine, atque etiam interdùm longiores contingebant. Sed et quotidianæ nocturnæque, et errantes multæ, diùque, plerisque perseveravere, tùm erectis, tùm decumbentibus; horumque plurimos febres sub vergilias, et in hyemem usque, comi-

tabantur. Multos autem statim ab initio, præcipuèque pueros, convulsiones cum febre tentabant, quæ etiam febribus succedebant, erantque hæc plurimis diuturna quidem, innoxia tamen, nisi si quibus cætera omnia perniciem adferrent.

At verò continuæ quidem omninò febres erant, nihilque intermittebant, sed omnes invadebant, earum febrium more quæ ad tertianarum naturam propiùs accederent, uno quidem die leviores, altero verò vehementiores, omnium quæ tunc contingerent violentissimæ, longissimæ et laboriosissimæ, per initia leves, et in totum perpetuò increscentes, diebus judicatoriis insultus habebant, et in deterius procedebant. Quæ etiam cùm parùm allevassent, celeriter rursùs ex intermissione vehementiùs invadebant, et diebus judicatoriis magnâ ex parte deteriùs affligebant. In his omnibus, rigores incompositè et errabundè contingebant, paucissimique et minimi, verùm in cæteris febribus majores, ut et sudores multi, his verò perpauci, nihilque alle-

vantes, sed contrà noxiam afferentes. His magna extremorum perfrictio, quæ vix etiam recalescerent. Neque penitùs pervigiles erant, maximè verò hi etiam vicissim sopore gravabantur. Alvi omnibus quidem conturbatæ erant, malèque affectæ, istis verò multò pessimè. Horum autem plurimis urinæ aut tenues erant, crudæque, et decolores, aliquantoque post intervallo nonnihil concoctæ, non sine judicatoriis signis, aut crassitudine quidem præditæ, verùm turbidæ, nihil consistentes, aut subsidentes, neque concoctæ, aut paucæ, vitiosæ, crudæ, subsidentes, et in summâ pessimæ omnes. Tusses quidem febres comitabantur, sed neque quam utilitatem aut noxiam tunc tussis attulerit licet scribere. Diuturna itaque et difficilia hæc erant, valdèque incompositè et errabundè, atque citra solutionem horum plurima, tùm his qui exitialiter valdè, tùm his qui nequaquàm ita se haberent, permanebant. Si quibus enim aliquantulùm intermitterent, in iis celeriter reversiones faciebant.

Est ubi quibusdam, iisque paucis, ad octogesimum diem cùm brevissimè judicatione solverentur, nonnullis repeterent, ut etiam in hyemem eorum plurimi ægrotarent. Plerosque verò omnes absque judicatione deserebant. Hæc autem tùm his, qui superstites erant, tùm iis qui moriebantur, ex æquo contigerunt.

Cùmque multa eaque varia esset in morbis judicationis cessatio, maximum sanè et pessimum signum plerosque omnes ad extremum usque prosecutum est, quòd cibos omnes aversarentur, iique maximè qui cætera quoque exitialiter haberent. In his verò febribus, non admodùm inopportunè siticulosi erant. Longo autem progressu temporis, cùm et labores multi, malaque corporis extenuatio fieret, his humorum secessus aut viribus superiores, aut minores quàm ut prodessent quicquam, succedebant, sed qui confestìm intrò recurrerent, et in deterius contenderent. Atque his aderant intestinorum tormina, crebræ et inanes egerendi cu-

pidines, intestinorum lævores et alvi fluentes, nonnullis etiam aqua inter cutem cum hujusmodi enumeratis casibus, aut sine his, contingebat. Ex his verò quidquid violenter urgebat, aut statìm è medio tollebat, aut prorsùs nihil conferebat. Papulæ parvæ, quæ nec satis pro dignitate morborum excretioni respondebant, sed contrà celeriter disparebant, aut aurium tumores oriebantur, qui sensìm et sine ullâ significatione evanescebant. Nonnullis ad articulos, præcipuèque ad coxendicem, decumbebant, paucis decretoriè desinebant, sed celeriter rursùs pristinum habitum assequebantur.

Ex quovis autem hominum genere interibant quidem, atque ex his plurimi pueri jam à lacte depulsi, iique quibus ætas paulùm processerat, octennes aut decennes, necdùm etiam puberes. Atque ista quidem his non sine superiùs descriptis, multis verò superiora absque his contingebant. Quibus autem ad urinæ difficultatem res tota se converterat, in eamque

humorum secessus fierent, iis hoc unum utile omniumque efficacissimum signum fuit, quod etiam plerosque omnes ab imminenti maximo discrimine vindicavit. Accidit verò plurimis urinæ difficultatem, potissimùmque his ætatibus, fieri, itemque aliis multis qui etiam in morbis erecti obambulabant. Hic quoque subita quædam et magna omnium mutatio aderat. Alvos namque si contigisset fusas fuisse, eæ confestim pessimè cogebantur, et ad omnes cibos alacres erant, posteàque placidè febres tentabant. Verùm quæ ad urinæ difficultatem spectabant, ea his diuturna et molesta fuere, urinæque copiosæ, crassæ, evariantes et rubræ, partimque cum dolore purulentæ. Atque hi omnes superstites evasere, neque eorum quemquam interiisse cognovi.

In quibus verò casibus nullum periculum suspectum est, eorum, quæ exeunt, maturationes omnes num undiquè tempestivè procedant, considerandæ sunt. In quibus etiam num abscessus bono sint, aut cum judi-

catione fiani videndum est. Concoctiones judicationem brevi fore, et certam salubritatem, portendunt. Cruda verò et incocta, quæque in malos abscessus vertunt, aut judicationis cessationem, aut dolorem, aut diuturnitatem, aut mortem, aut eorumdem reversiones significant. Horum autem quodcumque maximè futurum sit, ex aliis considerandum. Summâ curâ anniti oportet, ut præterita enarres, præsentia cognoscas, et futura prædicas. Duoque ista elaboranda sunt, ut in morbis commodes, aut ne quid offendas. Artem tria ista circumscribunt, morbus, æger, et medicus, qui artis est administer, ægrumque oportet unà cum medico morbo reluctari. Capitis et cervicis dolores et gravitates si febres comitentur, aut sine iis accidant, phrenitide quidem laborantibus ad convulsiones desinunt, præsertim ubi æruginosâ vomitione refuderint : sed et eorum nonnulli celeriter intereunt. Qui febribus ardentibus aliisve conflictantur, cum cervicis dolore, et temporum

gravitate, si tenebricosa caligo oculis obversatur, præcordiorumque contentio, sine doloris sensu, affuerit, iis sanguis è naribus profunditur. Qui verò toto capite gravitatem sentiunt, cum oris ventriculi morsu, et stomachi fastidio, ii biliosa et pituitosa vomitione rejiciunt. Quibus in casibus plerumquè pueris convulsiones maximè fiunt. Eadem etiam mulieribus contingunt, prætereàque obscœnorum locorum dolores. Grandioribus autem natu, et quos jam calor defecit, partium resolutiones, aut insaniæ, aut cæcitates.

Status tertius.

Paulò ante arcturum, sub ipsoque arcturo, imbres copiosi et magni, spirantibus aquilonibus, in Thaso fuerunt. Circa æquinoctium autem, et ad vergilias usque, parvæ et modicæ pluviæ austrinæ. Hyems aquilonibus perflata, justo majores siccitates; frigidos ventos, et magnas nives habuit. Ad æquinoctium autem, maxima fri-

gora. Ver aquilonium, exuperantes siccitates, modicæ pluviæ et frigidæ. Circa æstivum solstitium, aquæ paucæ, frigora magna ad canem usque. Post canem verò ad arcturum usque, per calidam æstatem æstus magni, qui non per intervalla aut sensim fierent, sed tùm perpetui, tùm vehementes. Non pluebat: anniversarii venti spiravere. Ad arcturum autem, pluviæ austrinæ, ad æquinoctium usque. In hâc temporis conditione ad hyemem, partium resolutiones cæperunt, multosque invaserunt, ex quibus nonnulli celeriter interierunt; mirè quippe vulgariter grassabatur hic morbus; cætera verò integrè degebant. Febres autem ardentes ante ver cæperunt, et ad æquinoctium usque, et ad æstatem perseveraverunt. Quos itaque statim sub ipsa veris et æstatis primordia morbus invasit, plerique omnes superstites evaserunt, paucique interierunt. Cùm verò autumnus esset, pluviæque impeterent, lethales erant, pluresque peribant.

Inerant verò in febribus ardentibus

affectiones hujusmodi, ut qui benè et largiter sanguinem è naribus profudissent, ii vel ex eo maximè servati viderentur, neque ullum, cui modò sanguis benè profluxisset hoc in statu, mortuum videre licuit. Philiscus siquidem, et Epaminon, ac Silenus, quòd his quarto die et quinto de naribus parùm stillaverit, mortem obierunt. Plerique igitur omnes ægri, appetente judicatione, rigore corripiebantur, iique potissimùm qui sanguinem è naribùs non profudissent, atque hi insuper, novo suborto rigore, exudarunt. Quosdam etiam sexto die morbus regius prehendit, verùm istos per vesicam expurgatio, aut commota alvus, aut larga sanguinis è naribus profusio sublevavit, quale quid Heraclidæ, qui apud Aristocyden decumbebat, contigit; quippè qui largum è naribus sanguinem profudit, et alvum conturbatam habuit, et per vesicam perpurgatus est; vigesimo autem die, judicatione est liberatus, non quo modo Phanagoræ famulus, qui cùm ipsi nihil horum quicquam eve-

nisset, periit. Plurimis sanguis è naribus erumpebat, præcipuè tamen adolescentibus, et ætate florentibus, atque eorum bona pars periit qui sanguinem è naribus non profuderunt. AEtate autem provectioribus, res sese in morbum arquatum vertebat, aut iis alvi commotæ, aut intestinorum difficultates aderant, quale quid Bioni qui ad Silenum decumbebat, contigit. AEstate etiam, intestinorum difficultates populariter vagatæ sunt, et quidam eorum qui morbis conflictabantur, quibus etiam sanguis è naribus eruperat, hunc exitum habuerunt, ut in difficultatem intestinorum inciderent, quale quid Eratonis puero Myllo accidit, qui post multam sanguinis è naribus profusionem, in difficultatem intestinorum delapsi sunt et periculo exempti.

Copiosus igitur præcipuèque hic humor fluitabat. Si quidem nonnullis, impendente judicatione, sanguis è naribus non profluxit, sed ad aures enati tumores disparuerunt. Quibus evanescentibus ad sinistri lateris ina-

nitatem, summamque coxendicem gravitas decubuit, doloribusque post judicationem obortis, atque urinis tenuibus prodeuntibus, paucum è naribus sanguinem profundere cœperunt. Ac circiter quartum et vigesimum diem, Antiphonti Critobuli filio, humores in sanguinis è naribus profluvium secesserunt, quod ubi desiit, integrè circa quadragesimum diem judicio est absolutus. Mulieres prætereà multæ ægrotarunt; minùs tamen quàm viri, nec ita multæ obierunt. Plurimæ autem difficulter partum ediderunt, atque à partu insuper laborarunt, ipsæque potissimùm obierunt, non secùs ac Telebuli filia, quæ sexto à partu die interiit. In febribus itaque plurimis menses apparuerunt, nonnullis etiam sanguis è naribus profluxit, multisque virginibus id tùm primùm contigit. Est ubi etiam è naribus, quibusdam verò menstruæ purgationes erumperent, quale quid in Dætharsis filiâ virgine tùm primùm apparuit, cum largâ sanguinis è naribus profusione. Atque haud scio, qui-

bus horum quicquam ritè evenerit, an ex iis quæquam perierit. In quas verò prægnantes morbus fortè incidit, hæ omnes, quod sciam, abortionibus periclitatæ sunt. Plurimis verò urinæ benè quidem coloratæ, tenues autem, et pauca habentes subsidentia, cum dejectionibus tenuibus et biliosis. Plerisque verò alioqui judicatis, morbus in intestinorum tormina desiit, quale quid Xenophani et Critiæ accidit. Urinæ etiam quibusdam dilutæ, multæ, liquidæ, tenues, post judicationem fuerunt, in quibus cùm reliqua etiam probè judicata forent, multa subsedere. Atque hoc quidem recensere æquum videtur, in quibus fuere Bion qui apud Silenum decumbebat, Cratia quæ cum Xenophane versabatur, Aretonis puer, et Mnesistrati uxor. Qui omnes posteà in difficultatem intestinorum delapsi sunt. An verò idcircò id contigerit, quòd urinæ dilutæ prodierint, animadversione dignum est.

Multi circa arcturum undecimo die judicatione absoluti sunt; neque his,

quæ ob justam causam fieri solent morborum reversiones, recurrerunt. Sub hoc tempus autem, sopore opprimebantur, atque inter hos plures pueri, qui omnium vel maximè morte exempti sunt. Ad æquinoctium verò, et ad vergilias usque, et sub hyemem, febres ardentes accidebant. Quin etiam tunc plurimi perpetuo cum febribus delirio corripiebantur, atque ex his plerique omnes moriebantur, æstate autem pauci tales evadebant. Invadentes itaque febres ardentes, quibus præsens immineret pernicies, satis indicabant. Nempè statim ab initio, febris acuta cum modico insuper rigore prehendebat; vigiles erant, impotentes animi, sitibundi, æstuatione, et corporis incontinenti jactatione conflictabantur, cum parvo tenuique sudore circa frontem et claviculas oborto, nullo tamen per totum corpus diffuso, multùm deliri erant, timore et omni mærore confecti, ac velut animum despondentes, extrema paulatim frigus concipiebant, pedes summi, maximèque

manuum summitates: diebus paribus accessiones contingebant. Plerisque verò omnibus maximi labores die quarto aderant, sudoresque longissimè subfrigidi, nec extrema ampliùs recalescebant, sed livida et frigida permanebant, neque ampliùs sitiebant. Urinæ his erant nigræ, tenues, et paucæ, alvique restiterant; ac ne his quidem, quibus hæc acciderent, sanguis è naribus profluxit, sed paucus stillavit, neque horum cuiquam res ad recidivam devenit, verùm sexto die cum sudore perierunt. Phreniticis autem contigerunt quidem descripta non omnia, sed his ferè undecimo die, quibusdam etiam vigesimo, judicatione solvebantur. Quos statim ab initio, circa tertium aut quartum diem, phrenitis non prehenderat, sed primo tempore moderatè se habebant, iis circa septimum diem, morbus ad vehementiam devenit.

Magnus fuit itaque morborum numerus, atque ex ægris præcipuè interibant adolescentes, juvenes, ætate florentes, quique erant glabro corpore,

cute subalbidâ, extenso et nigro capillitiô, et nigris oculis, otiosè et segniter vitam degentes, voce altâ, exili, asperâ, balbi, iræ præcipitis et acerbæ, plurimæque hujusce generis mulieres peribant. At verò hoc in statu ex quatuor maximè signis servabantur ii, quibus, aut ex naribus benè sanguis profluxisset; aut urina multa, in quâ, quod desidebat, copiosum et laudabile erat, per vesicam processisset; quique aut per alvum turbulenta, biliosa, tempestivè demitterent; aut in difficultatem intestinorum delaberentur. Multisque usu venit, ut non ab uno ex descriptis signis judicarentur, sed ut plurimi per omnia percurrerent, et graviùs habere viderentur. Sed hi omnes, quibus ista contingerent, incolumes evaserunt. Mulieribus item et virgunculis evenerunt paulò ante memorata signa omnia. Decernebat autem si quibus aut horum quippiam optimè fieret, aut liberaliter muliebria apparerent, nullaque (quod sciam) ex his, quibus horum quid optimè factum esset, in-

teriit. Philonis namque filia, cum liberaliter ex naribus sanguis effluxisset, quòd septimo die intempestiviùs cænasset, mortem obiit.

Quibus invitis per febres acutas atque adeò ardentes lacrymæ effluunt, in his, dùm cætera exitialiter non se habeant, sanguinis è naribus profluvium exspectandum est. In his siquidem, qui malè habent, non sanguinis eruptionem, verùm mortem portendunt. Quibus febre judicatoriè desinente, tumores ad aures in febribus cum dolore suborti, neque conquiescunt, neque suppurantur, eos, biliosum alvi profluvium, aut intestinorum difficultas, aut quod in urinis crassis subsidet, liberat, quale quid Hermippo Clazomenio evenit. Quod verò ad judicia attinet, ea, ut satis perspicere licet, aut sunt inter se similia, aut dissimilia. Velut in duobus fratribus apparuit, qui ad theatrum Epigenis habitabant, quibus, cùm eâdem simul horâ morbus cæpisset, ætate provectiori sexto die, juniore verò, septimo, decrevit, rever-

sus utrique eâdem simul horâ, dies quinque intermisit, atque ex reversione uterque simul in totum die decimoseptimo est judicatione liberatus. Plurimis autem quinto die decrevit; septem intermisit, et post reditum, die quinto judicatio facta est. Quibusdam etiam septimo die decrevit, diebus septem intermisit, et ex recidivâ, die tertio judicatio facta est. Nonnullis quoque morbus die septimo judicatus est, cùmque diebus tribus intermisisset, septimo decrevit. Aliquibus die sexto morbus decrevit, atque ubi dies sex intermisisset, tribus diebus prehendit, quos etiam ubi uno die reliquisset, altero rursùs prehendit, et judicatus est, quemadmodùm Evagonti Dætharsis filio contigit. Aliis sexto die decrevit, septem intermisit, et ex repetitione, die quarto judicatus est; quale quid Aglaidæ filiæ usu venit. Plurimi igitur eorum, qui tunc ægrotarunt, hunc habuerunt morbi tenorem, atque haud scio an eorum cuiquam, qui superfuerunt, ritè factæ morborum reversiones non recurre-

rint, omnesque, quòd sciam, servabantur, quibus hoc recedivæ genus contigit, neque hoc modo ægrotantium cuiquam morbum rursùs repetivisse memini. Moriebantur autem plurimi ex his morbis sexto die, velut Epaminondas, Silenus, et Philiscus Antagoræ filius.

Quibus tubercula ad aures enascebantur, ea die vigesimo decernebant. Sedata autem sunt iis omnibus quibus non suppurarunt, ad vesicam tamen sese converterunt. Cratistonactæ qui ad Heraclium decumbebat, et Scyumi fullonis aneillæ suppurarunt, et perierunt. Nonnullis verò morbus die septimo decrevit, novem intermisit diebus, reversus est, et ex recidivâ, quarto die judicatus est. Phanocritus qui apud Gnathonem pictorem decumbebat, septimo die judicatione est absolutus. Sub hyemem verò, circa brumale solstitium ad æquinoctium usque, febres ardentes et phrenitides perdurabant, multique peribant. Judicationes tamen variè ceciderunt, plurimisque quinto ab

initio die morbus decrevit, quarto intermisit, repetiit, et ex recidivâ, quinto die judicatio facta est, omninò diebus quatuordecim. Atque hunc in modum pueris plurimis, quin etiam natu grandioribus, judicatio facta est. Nonnullis verò undecimo die morbus decrevit, decimoquarto repetiit, perfectèque vigesimo judicatus est. Quòd si qui vigesimo, novo insuper rigore corriperentur, iis quadragesimo die morbus decrevit. Plerique autem omnes sub primam judicationem denuò rigebant. Quin etiam quidam per exordia, sub judicium ipsum, novo rigore correpti, adhuc in ipsis morborum reversionibus unà cum judicatione riguerunt. Vere autem, rigebant omninò pauci, æstate plures, per autumnum adhuc plures, sub hyemem longè plurimi. At sanguinis è naribus profluvia cessarunt.

SECTIO TERTIA.

Quænam in his, quæ ad morbos spectant, dignotio facienda sit, facilè

discemus, ex communi omnium et cujusque propriâ naturâ, ex morbo et ægroto, ex his quæ offeruntur, et eo qui offert. Nam et ex his meliùs vel graviùs se habent. Præhereà, ex universali ac particulari aeris conditione, et regionis cujusque, ex consuetudine, victûs ratione, vitæ genere, ex cujusque ætate, ægri sermonibus, moribus, silentio, imaginationibus, somnis, vigiliis, ex insomnis, quæ, qualia, et quandò obveniant, videndum est; vellicationibus, pruritibus, lacrymis, ex accessionibus, dejectionibus, urinis, sputis, vomitionibus. Videndæ sunt etiam quæcunque fiunt morborum vicissitudines, et ex quibus in quos succedant, et quinam abscessus perniciem aut solutionem portendant. Sed et sudor, rigor, perfrictio, tussis, sternutationes, singultus, spiritus, eructationes, flatus silentes, strepitum cientes, sanguinis eruptiones, ora venarum ex ano sanguinem fundere solita, Græci hæmorrhoidas dicunt. Atque ex his quæ per hæc contingunt, consideranda sunt.

Febrium hæ quidem sunt continuæ, hæ verò interdiù prehendunt, noctu intermittunt, aut noctu prehendunt, interdiù intermittunt. Sunt et semitertianæ, tertianæ, quartanæ, quintanæ, septimanæ, et nonanæ. In febre autem continuâ, morbi sunt valdè præcipites, maximi, et gravissimi præcipuèque lethales. At omnium est tutissima quartana, placidissima et longissima. Non enim solùm per se ipsa talis est, verùm etiam ab aliis magnis morbis vindicat. In eâ verò, quæ semitertiana dicitur, tùm morbi acuti accidunt, tùm etiam præter cæteras ista præcipuè lethalis est. Quin etiam tabes, et quicunque alii morbi longi affligunt, in hâc potissimùm detinent. Nocturna non admodùm lethalis est, longa tamen. Diurna longior, nonnullis autem ad tabem vergit. Septimana longa est, non tamen lethalis. Nonana hâc adhuc longior, sed non lethalis.

Tertiana exacta celerem habet judicationem, neque lethalis est. Quintana autem omnium est pessima. Hæc

nempè ante tabem, aut jam contabescentibus ubi surpervenerit, perimit. Insunt autem in singulis hisce febribus, tùm continuis, tùm intermittentibus, formæ, constitutiones, et accessiones hujuscemodi. Videlicet quidem continua quibusdam ubi incæpit, floret et viget maximè, et in gravius tendit; circa judicium verò, in ipsoque judicio, extenuatur. Nonnullis verò leniter ac latenter incipit, increscit autem in dies exacerbaturque, sed sub judicium, in ipsoque judicio, abundè emicat. Est ubi ex moderatis initiis augescit et exacerbatur, et simulatque aliquantisper vigorem acceperit, ad judicium usque, sub ipsumque judicium, rursùs se remittit. Atque hæc in omnem febrem, omnemque morbum cadere solent. Ex his autem benè subductâ ratione victum offerre necesse est. Jam quoque multa alia præcipua signa his sunt cognata, de quibus partìm aliquandò scriptum est, partìm verò scribetur. Quæ tecum animo reputans, perpendendum, considerandumque, quodnam præceps periculum

et mortem portendat, aut quodnam superstitem ægrum fore indicet, et cuinam admovendus cibus, necne, et quandò, et quantus, et quinam cibus futurus sit. Quæ diebus imparibus invasiones habent, ea diebus paribus decernunt. Quorum verò accessiones imparibus diebus fiunt, ea imparibus judicantur.

Circuituum autem, qui diebus paribus judicant, primus est decretorius quartus, sextus, octavus, decimus, decimusquartus, vigesimus octavus, trigesimus, quadragesimus octavus, sexagesimus, octogesimus, et centesimus. Circuituum verò, qui diebus imparibus judicant, primus est tertius, quintus, septimus, nonus, undecimus, decimus septimus, primus et vigesimus, septimus et vigesimus, et trigesimus primus. Considerandum autem est quòd si quid aliter extra hos præscriptos dies decernat, recidivas fore, perniciemque portendi. Animumque advertere et nosse oportet, his in temporibus futuras judicationes ad salutem aut perniciem ten-

dere, vel momenta in meliùs aut deterius facere. Prætereàque videndum est quibusnam circuitibus febres errantes, quartanæ, quintanæ, septimanæ judicationes subeant.

ÆGROTI QUATUORDECIM.

Æger primus.

Philiscus, qui propter mœnia habitabat, primo die decubuit, eumque febris acuta prehendit, cum sudoribus et nocte laboriosâ. Postridiè ingravescentibus omnibus, ex alvi dilutione meliusculè habuit, cum nocte quietâ. Die tertio, manè et ad meridiem usque, liber à febre esse visus est, ad vesperam verò febris acuta invasit, cum sudore et siti, lingua inarnit, nigrum lotium reddidit, nox gravis et molesta fuit, non dormivit, prorsùsque deliravit. Quarto graviora evaserunt omnia, urinæ nigræ, nox facilior fuit, et urinæ meliùs coloratæ. Quinto, circa meridiem, parum, idque sincerum, è naribus stillavit, urinæ

variæ, in quibus sublimia quædam innatantia, rotunda, genitali semini similia, dispersa inerant, neque residebant. Huic, suppositâ glande, flatuosa pauca prodierunt, nox gravis fuit, somni parvi, verba cum delirio, extrema undiquàque frigida, quæ nec etiam ad calorem ampliùs revocari poterant, urinam nigram reddidit, aliquantulùm dormivit, sub diem vox defecit, sudor frigidus obortus est, summitates livescebant. Die sexto circa meridiem obiit. Spiratio huic, perpetuò quasi intrò revocanti et ingeminanti, rara et magna fuit; lien in gibbositatem rotundam sublatus est, et ad finem usque sudores frigidi perseverarunt. Accessiones diebus paribus invaserunt.

Æger secundus.

Silenum, qui in Platamone habitabat, juxta Eualcidis ædes, ex laboribus, compotationibus, et exercitationibus intempestivis, ignis, hoc est febris vehementissima pre-

hendit. Cœpit autem ex lumbis laborare, et capitis gravitate teneri, cum cervicis distentione. Primo die ex alvo biliosa, sincera, spumantia, abundè saturata, et affatìm colorata multa prodiere. Urinæ nigræ, in quibus nigra subsidebant, sitibundus erat; lingua insuper arida: nocte nihil dormivit. Altero die, febris acuta fuit; dejectiones plures, tenuiores, spumantes; urinæ nigræ; nox inquies et gravis; aliquantulùm deliravit. Tertio, omnia graviora evasere; præcordiorum contentio utrimquè, ad umbilicum promissa, submollis; dejectiones tenues, nigricantes, urinæ turbidæ, nigræ, nox insomnis, verba multa, risus, cantus, continere se non potuit. Quarto, eadem affligebant omnia. Quinto, per alvum secessere sincera, biliosa, lævia, pinguia, urinæ tenues, pellucidæ, paulùm ad intelligentiam rediit. Sexto, circa caput tenuis et paucus sudor obortus est, cum extremorum frigore et livore, multa corporis incontinentia et jactatio, nihil demisit alvus,

urinæ restiterunt, febris acuta. Septimo, voce defectus est, corporis summa non ampliùs ad calorem revocari poterant, nihil minxit. Octavo, sudor frigidus per omnia membra diffusus est, cum pustulis rubentibus, rotundis, parvis, varis non absimilibus, quæ permanebant, neque abscessum faciebant. Alvus verò parùm concitata, stercora tenuia, crudis similia multa non sine labore demisit, urina cum dolore mordax reddebatur, corporis summa paulisper ad calorem reducebantur, somni exigui erant ac veluti sopores; vox defecit, urinæ tenues et perspicuæ. Nono, eadem ferè omnia. Decimo, potum non capiebat, sopore detinebatur, somni autem exigui erant. Ab alvo similia prodibant, minxit affatìm subcrassum in matellâ depositum. Quod subsederat hordei tosti non exactè moliti crassioribus frustulis simile erat, album, summa corporis iterùm frigida. Undecimo die obiit. Huic, per exordia ad extremum usque, spiratio magna et rara fuit, et continens præ-

cordiorum palpitatio. AEtatis annum agebat ferè vigesimum.

AEger tertius.

Herophontem febris acuta prehendit, alvus circa initia pauca, et cujusmodi in crebrâ et inani egerendi voluntate solent, demisit, deindè verò tenuia, biliosa, et copiosa. Somnum nullum capiebat, urinæ nigræ, et tenues erant. Quinto die manè, surditas obvenit, exasperata sunt omnia, lien sublatus intumuit, cum præcordiorum contentione, ex alvo pauca et nigra percurrebant, desipuit. Sexto, delirabat, sub noctem sudor obortus est, frigus, delirium perseverebat. Septimo, corporis summa perfrixerunt, siticulosus fuit, deliravit, sub noctem ad mentem rediit, dormivit. Octavo, febricitavit, lien imminuebatur, prorsùs ad intelligentiam rediit. Ad inguen doluit, primùmque ei tumor subortus est quà lieni è directo respondebat, deindè dolor ad utramque tibiam transiit, nox facilis, uri-

næ meliùs coloratæ, in quibus quædam alba subsidebant. Die nono, sudore oborto, morbus decrevit, intermisit. Quinto post reversus est die, simulque lien in tumorem sublatus est, febris acuta, rursùsque surditas. Tertio post recidivam die, imminuebatur lienis tumor, minorque surditas erat, dolor crura invasit, noctu, sudore oborto, ad decimum septimum diem judicatus est, neque in morbi reversione deliravit.

Æger quartus.

Philini uxorem in Thaso quæ filiam pepererat, cùm ex naturæ præscripto purgationes procederent, cæteraque leviter haberet, decimo quarto post partum die, ignis, hoc est febris vehementissima, cum rigore prehendit. Huic circa exordia oris ventriculi dolor contigit, et præcordiorum dextrorum, locorum muliebrium dolores, purgatio defecta est. Ex subdito autem pesso ista quidem allevata sunt, capitis verò et cervicis lum-

borumque dolores perseverabant; somni non aderant, extrema frigida, sitibunda erat, alvus adusta pauca demittebat. Urinæ tenues, et per initia decolores. Sexto die ad noctem multùm deliravit, rursusque ad intelligentiam rediit. Septimo, siticulosa, dejectiones biliosæ, in plenum et affatim coloratæ. Octavo, novo rigore suborto, febris acuta prehendit, convulsiones multæ non sine dolore, multùm deliravit. Glande subditâ, ad desidendum exsurrexit, multaque prodierunt cum bilioso affluxu. Somnum capere non poterat. Nono, convulsiones; decimo, aliquantulùm mente constabat, undecimo dormivit, omnia in memoriam subierunt, sed statìm rursùs deliravit. Convulsa autem urinam confertìm multam reddidit, raro ab iis qui assidebant admonita, crassam, albam (quale quid in subsidentibus urinis visitur, quæ longo intervallo in matulâ depositæ et reservatæ, returbantur) eaque non subsidebat, sed colore et crassitudine veterini generis urinas referebat. Atque

istiusmodi fuerunt urinæ quas videre licuit. Ad decimum quartum diem totum corpus palpitationes occuparunt, multùm loquebatur, aliquantulùm mente constabat, sed confestìm rursùs desipuit. Circa decimum septimum voce defecta est, vigesimo obiit.

Æger quintus.

Epicratis uxor, quæ apud Archigeten decumbebat, cùm jam partus instaret, vehementi rigore correpta est, nec (ut aiebant) incaluit, et postridiè eadem adfuerunt. Tertio die, filiam peperit, cæteraque omnia ritè atque ordine processerunt. Altero à partu die, eam febris acuta prehendit, cum oris ventriculi, et locorum muliebrium dolore. Quæ quidem omnia ex subdito pesso allevata sunt, sed tùm capitis, tùm cervicis ac lumborum dolor invasit, neque somni ulli aderant. Ex alvo pauca, biliosa, tenuia et sincera demisit, cum urinis tenuibus et nigricantibus. Sexto postquam febris corripuit die, sub noc-

tem deliravit. Septimo exasperata sunt omnia, cum pervigilio desipuit, sitibunda fuit, ex alvo biliosa omnia, abundèque colorata secesserunt. Octavo, rursùs suborto rigore liberaliùs quievit. Nono, iisdem perseverantibus, decimo, molestus crurum rursùsque oris ventriculi dolor invasit, cum capitis gravitate, et absque delirio, aliquantò plus dormivit, alvus substitit. Undecimo, meliùs coloratas urinas cum copioso sedimento reddidit, leviùs habuit. Decimo quarto, suborto novo rigore, febris acuta prehendit. Decimo quinto, biliosa, flava, subfrequentia vomitione refusa sunt, ex sudore febris reliquit. Sub noctem, febris acuta, urinæ crassæ, quæ album habebant sedimentum. Quibus decimo sexto ad noctem ingravescentibus, molestè habuit, non dormivit, deliravit. Decimo octavo, sitibunda fuit, lingua retorrida, non dormivit, multùm deliravit, crurum dolor infestavit. Ad vigesimum manè, parvo suborto rigore, sopor tenuit, placidè dormivit, biliosa, pauca, ni-

gra vomuit, sub noctem surditas oborta est. Circiter verò vigesimum primum, sinistrum latus undiquè gravitas cum dolore occupavit, parvâ insuper subortâ tussi, urinæ crassæ, turbulentæ, subrubræ, quæ depositæ non subsederunt. Cætera verò leviùs habuit, neque à febre immunis fuit. Statim per exordia faucium dolor et rubor adfuit, columella contracta fuit, fluxio acris, mordax et salsa ad extremum perseveravit. Ad vigesimum septimum diem febre libera, urinæ cum sedimento aderant, latus aliquantulùm doluit. Ad trigesimum verò quartum, febris corripuit, alvum biliosa conturbarunt. Quadragesimo, pauca biliosa vomuit. Octogesimo, judicatione prorsùs est absoluta et febre liberata.

Æger sextus.

Cleonactidem qui supra Heraclium decumbebat, ignis, hoc est, febris vehemens, vago et incerto quodam ordine, preheudit. Capitis et lateris si-

nistri circa initia dolor adfuit, cæterorumque membrorum, perindè ac ex lassitudine labores. Febrium accessiones aliæ subindè absque ullo ordine, et nunc quidem sudores, nunc verò minimè. Febrium insultus ut plurimùm diebus decretoriis ferè invadebant. Ad vigesimum quartum diem, extremæ manus frigescebant, vomitione refusa sunt biliosa, flava, subfrequentia, non longè verò post, virulenta; quibus omnibus levatus est. Circiter trigesimum sanguis fluere ex utrâque nare cœpit, idque inconstanter paulatim ad judicationem usque, sed nec cibum aversabatur, nec siticulosus toto tempore fuit, neque verò insomniâ torquebatur; urinæ tenues, non tamen decolores erant. Ad quadragesimum verò, subrubra minxit, cum sedimento multo rubro, leviùs habuit. Post quæ variè se habuerunt urinæ, ut quæ interdùm sedimentum haberent, interdùm verò nequaquàm. Sexagesimo, urinis sedimentum multum, album, et læve adfuit, remissa sunt omnia, febris in-

termisit. Urinæ verò iterùm tenues quidem, boni coloris tamen. Die septuagesimo à febre liber fuit, quæ dies decem intermisit. Octogesimo, rigore oborto, febris acuta prehendit, sudor multus, urinis sedimentum rubrum, læve, adfuit. Quibus perfecta judicatio successit.

Æger septimus.

Metonem ignis, hoc est, febris vehemens, prehendit, cum lumborum gravitate et dolore. Postridiè, ex liberaliore aquæ potu, alvus rectè demisit. Tertio, capitis gravitas tenuit, dejectiones tenues, biliosæ, aliquantulùm rubentes prodierunt. Quarto, exasperata sunt omnia, bis ex nare dextrâ sanguis paulatìm effluxit, nox laboriosa, dejectiones eædem quæ die tertio; urinæ nigricantes, quæ sublime quiddam in medio innatans, subnigrum, divulsum, nec subsistens, habebant. Quinto die, ex nare sinistrâ liberaliter sanguis sincerus effluxit, sudore oborto judicatus est. Post ju-

dicationem autem, cum pervigilio præter rationem loquebatur, urinæ tenues et nigricantes erant. Post capitis perfusiones quievit, mente constitit. Huic morbus non revertit; verùm etiam post judicationem, crebrò sanguis è naribus erupit.

Æger octavus.

Erasinnm, qui ad Bootæ torrentem habitabat, febris à cœnâ vehemens corripuit, noctem turbulentam transegit. Primus dies quietus fuit, nox laboriosa. Postridiè, ingravescentibus omnibus sub noctem deliravit. Tertio die, laboriosè habuit, multùm deliravit. Quarto gravissimè, per noctem verò nihil dormivit, somnia aderant et ratiocinationes, deindè deteriora, magna et imprimis animadvertenda, timor, et magna corporis incontinentia. Quinto manè, compositus erat, omninòque ad intelligentiam redierat. Ad meridiem verò, valdè insanivit, neque se cohibere poterat, summa corporis frigida et liventia, urinæ cru-

dæ, sub solis occasum defunctus est. Huic ad extremum usque febres cum sudore aderant, præcordiorum tumor et contentio, non sine dolore. Urinæ verò nigræ, sublimia quædam in medio innatantia rotunda habebant, neque subsidebant, et ex alvo stercora demissa sunt. Sitis continua, non magna tamen. Convulsiones cum sudore sub mortem multæ.

Æger nonus.

In Thaso, Critoni erecto et obambulanti pes vehementer dolere ex pollice cœpit, eodem die decubuit, cum horrore et stomachi fastidio, aliquantulùm incalescens, sub noctem desipuit. Postridiè, per totum pedem et ad talum tumor subruber et contensus, pustulæ parvæ nigræ, febris acuta, insaniâ correptus est. Ex alvo merè biliosa plurima processerunt. Postridiè ex quo laborare cœperat, mortuus est.

Æger decimus.

Clazomenius, qui ad Phrynichidæ puteum decumbebat, igne, hoc est, vehementissimâ febre correptus, per exordia ex capite, cervice, et lumbis dolere cœpit. Confestim surditas invasit, neque somni aderant, febris acuta prehendit, præcordium in tumorem sublatum fuit, neque valdè contensum, lingua arida. Die quarto, sub noctem deliravit. Quinto, cum molestiâ exasperata sunt omnia, ad undecimum verò aliquantulùm remiserunt, alvus ab initio ad decimum quartum usque, multa, tenuia, aquæ similia, transmittebat. Quod ad dejectiones attinet, commodè habebat, deindè alvus suppressa est. Urinæ per totum morbum tenues quidem, boni tamen coloris erant, et sublime quiddam in medio innatans multum, nonnihil dispersum habebant, neque subsidebant. Ad decimum sextum, paulò crassiores urinas reddidit, quibus paulùm inerat sedimenti, nonnihil allevatus est, meliùsque sibi consta-

bat. Decimo septimo, rursùs tenues profluxerunt, secundùm utramque aurem tumor cum dolore subortus est, somni non aderant, delirabat, crurum dolore vexabatur. Vigesimo, judicatione à febre vindicatus est, non sudavit, omninòque ad intelligentiam rediit. Circa vigesimum septimum, vehemens coxendicis dolor obortus, statìmque sedatus est. Quæ autem ad aures erant tubercula neque conquiescebant, neque suppurabant, verùm dolebant. Ad trigesimum primum, ex alvi profluvio, aquosa excrementa multa, et cujusmodi in difficultate intestinorum esse solent, prodierunt, crassas urinas reddidit, tubercula circa aures conquieverunt. Circa quadragesimum verò, oculi dextri dolor subortus est, hebetior visus fuit, constitit.

Æger undecimus.

Dromeadæ conjugem, postquàm filiam perperisset, cæteraque omnia ritè atque ordine procederent, pos-

tridiè rigor cum febre acutâ prehendit. Primo statìm die, præcordii dolor invasit, non sine stomachi fastidio, horrore, magnâque corpóris incontinentiâ, neque iis qui post consecuti sunt diebus, somnum capere potuit. Spiratio rara, magna, subitòque revulsa, ac velut retracta fuit. Postridiè ejus diei quo rigor cepit, ex alvo commodè stercora processerunt, urinæ crassæ, albæ, turbulentæ, cujusmodi esse solent quæ subsederunt, ubi in matellâ multo tempore depositæ returbantur, neque subsidebant, noctu nihil dormivit. Tertio, ad meridiem, novo suborto rigore, febris acuta prehendit, urinæ similes, præcordii dolor, stomachi fastidium et nausea aderant, nox difficilis fuit, neque dormivit, sudor per totum corpus frigidus diffusus est, statìm tamen rursùs ad calorem rediit. Quarto, præcordii dolor aliquantùm remisit, sed unà cum dolore capitis gravitas adfuit, sopore nonnihil detenta est, nares paucum stillarunt sanguinem, lingua valdè resiccata, sitibunda fuit, urinæ

tenues, oleosæ, parùm dormivit. Quinto, siticulosa, nauseabunda, urinæ eædem, ex alvo nihil secessit, circa meridiem valdè deliravit, confestimque rursùs parùm ad intelligentiam rediit, ubi surrexisset sopore detenta est, paulùm perfrixit, nocte dormivit, deliravit. Sexto die manè, novus subortus est rigor, celeriterque recaluit, sudor toto corpore dimanavit, extrema frigescebant, deliravit, spiratio magna et rara fuit. Paulò post convulsionibus à capite subortis, celeriter defuncta est.

Æger duodecimus.

Incalescens quidam cœnavit bibitque largiùs, nocte omnibus vomitu refusis, febris acuta prehendit, cum præcordii dextri dolore, inflammatio subinanis ad interna vergebat, nox molesta et difficilis fuit. Urinæ verò per initia crassæ, rubræ, quæ in matulâ depositæ non subsidebant, lingua valdè resiccatà, non admodùm erat siticulosus. Quarto die, febris acu-

ta invasit, undiquè dolores urgebant. Quinto, minxit læve, oleosum, multum, febris acuta detinebat. Sexto, ad vesperam plurimùm deliravit, neque nocte dormivit. Septimo, exasperata sunt omnia, urinæ similes erant, verba multa profundebat, neque se continere poterat. Ex alvo irritatâ, liquida et turbulenta cum lumbricis secesserunt, nox perindè laboriosa fuit. Manè verò ex rigore febris prehendit acuta, sudor calidus subsecutus est, ex quo sine febre esse visus est, non multùm quievit. Ex somno perfrictio, crebra spiratio, ad vesperam multùm deliravit. Paulò post verò nigrorum, paucorum, biliosorum vomitus est subsecutus. Nono, perfrictio, magnum delirium, neque dormivit. Decimo, crurum dolor invasit, ingravescebant omnia, desipuit. Undecimo, mortuus est.

Æger decimus tertius.

Mulier quædam, quæ in littore decumbebat, trimestri fœtu gravida,

igne, hoc est, vehemente febre correpta est, statimque ex lumbis dolor invasit. Die tertio, cervicem, caput, circa jugulum manumque dextram dolor occupavit. Celeriter verò lingua voce defecta est, manus dextra non sine convulsione elanguit, quale quid in partium resolutionibus levibusque siderationibus contingere solet, deliravit prorsùs, nox difficilis et laboriosa fuit, neque dormivit, ex conturbatâ alvo biliosa, sincera, et pauca secesserunt. Quarto, linguæ vox soluta, eorumdem convulsiones et undiquè dolores perdurabant, præcordia cum tumore dolor occupavit, somnum non capiebat, prorsùs deliravit, alvi perturbatio aderat, urinæque tenues, nec probati coloris, reddebantur. Quinto, febris acuta prehendit, cum præcordiorum dolore, penitùs deliravit, alvi recrementa biliosa erant, sub noctem sudor obortus est, et à febre vindicata. Sexto, ad mentem rediit, allevarunt omnia; ad jugulum verò sinistrum, perseverabat dolor, sitibunda erat; urinas tenues

reddidit, neque quievit. Septimo, tremor corripuit, aliquautulùm soporata est, nonnihil deliravit, juguli et brachii sinistri dolores perseverarunt, cætera verò allevarunt, ad se planè rediit. Tribus autem diebus defecit febris, ab eàque immunis visa est, undecimo rediit, et novo insuper orto rigore, febris vehemens corripuit. Ad decimum verò quartum diem, biliosa, flava, crebrâ vomitione sunt refusa, obortoque sudore, à febre judicatione est liberata.

Æger decimus quartus.

Melidia, quæ ad Junonis ædem decumbebat, ex capite, cervice, et pectore vehementer dolere cœpit, confestìmque febris acuta prehendit. Menstruæ verò purgationes paucæ visæ sunt, horumque omnium continentes erant dolores. Sexto die, profundus eam sopor corripuit, stomachi fastidium, et æstuatio, horror, malarum rubor, deliravit. Septimo profuso sudore, febris intermisit, do-

lores perseverabant, febris rediit, somni parvi aderant. Urinæ per totum morbum laudabilis fuere coloris, cæterùm tenues. Alvi recrementa tenuia, biliosa, mordacia, admodùm pauca, nigra, graveolentia prodierunt. In urinis subsederunt alba et lævia, sudor dimanavit, die undecimo judicatione integrè est absoluta.

LIBER TERTIUS.

SECTIO PRIMA.

Æger primus.

Pythio ad Telluris ædem habitabat. Huic statìm primo die tremor ex manibus, febris acuta, et mentis vacillatio cœpit. Quæ omnia postridiè exasperata sunt, et tertio eadem perseveravere. Quarto, ex alvo pauca, sincera, biliosa, transmissa sunt. Quinto, invaluerunt omnia, tremores perseveraverunt, somni exigui aderant, alvus constitit. Sexto, sputa fuerunt varia, aliquantulùm rubra. Sep-

timo, os perperam distractum est. Octavo, ingravescentibus omnibus, etiamnùm tremores permanebant. Urinæ verò, à principio quidem et ad octavum usque diem, tenues, decolores, sublime quiddam in medio innatans nubilum habebant. Decimo, sudoribus provocatis, paulùmque maturioribus redditis sputis, judicatus est, et sub judicium ipsum, urinæ aliquantisper tenues visæ sunt. Post judicationem verò, quadragesimo tandem die, circa sedem suppuratio facta est, et in stranguriam abscessus transiit.

Æger secundus.

Hermocrates, qui secundum novum murum decumbebat, igne, hoc est, vehementissimâ febre correptus est. Cœpit ex capite lumbisque dolere, præcordia molliter contendebantur. Lingua verò per exordia deusta fuit, confestìmque surditas obnata est, somni non aderant, sed nec admodùm sitibundus erat. Urinas crassas, rubras, quæ in matellâ depositæ non

subsidebant, reddidit. Ex alvo verò exusta, non pauca, demissa sunt. Quinto die, urinas minxit tenues, suspensum quid in medio habentes, neque subsidentes. Sub noctem desipuit. Sexto, aurigine tentatus est, ingravescebant omnia, neque sibi satis constabat. Septimo, molestè habuit, urinæ tenues, similes erant, identidem subsequentibus diebus se gessit. Ad undecimum autem diem, allevari omnia visa sunt. Sopor cœpit, urinæ crassiores, subrubræ, deorsùm tenues erant, neque subsidebant. Paulisper ad intelligentiam rediit. Decimo quarto, à febre immunis fuit, non sudavit, dormivit, prorsùs mente constabat, urinæ eædem. Ad decimum septimum revertit morbus, incaluit, deinceps febris erat acuta, urinæ tenues. Rursùs autem vigesimo die judicatus est, à febre immunis fuit, neque sudavit. Hoc toto tempore cibum aversabatur, mente constabat, loqui non valebat, lingua resiccabatur, non sitiebat, sopore tetantus aliquantulùm dormivit. Circiter verò quartum

et vigesimum, denuò incaluit, alvus fluida, liquida, et tenuia multa demisit, et proximis deinceps diebus, febris acuta prehendit, lingua exusta est. Septimo et vigesimo, obiit. Huic per totum morbum surditas permansit, urinæ crassæ et rubræ non subsidebant, aut tenues et decolores, et suspensum quid in medio innatans habebant. Cibum verò capere non valebat.

Æger tertius.

Quidam in Dealcis hortis decumbens, ex longo intervallo, capitis gravitate et temporis dextri dolore conflictatus, ex levi verò occasione, igne, hoc est, vehementi febre correptus, decubuit. Postridiè, ex sinistrâ nare paucus sincerus sanguis effluxit. Alvus autem stercora probè demisit. Urinæ tenues, in quibus varia inerant suspensa quædam in medio innatantia, hordei tosti non exactè moliti crassioribus frustulis ferè similia, genitaleque semen referentia. Tertio die

febris acuta prehendit, dejectiones nigræ, tenues, spumantes processere, et quæ in iis secessibus subsidebant, livida erant, sopore aliquantulùm premebatur, cùm desurgeret molestè habebat. Quæ in urinis subsidebant, livida et aliquantisper glutinosa erant. Quarto, biliosa, flava, pauca, vomitione rejecit, paulùmque intermittens, virulenta. Ex nare sinistrâ paucus sincerus sanguis defluxit, dejectiones eædem urinæque erant, paucus tenuisque sudor circa caput et jugulum obortus est, lien sublatus intumuit, fœmur è directo respondens dolor prehendit. Præcordiorum dextrorum contentio submollis fuit, nocte non dormivit, aliquantulùm deliravit. Quinto, dejectiones fuere copiosiores, nigræ, spumantes, in quibus subsidebant nigra, nocte nihil dormivit, desipuit. Sexto, dejectiones nigræ, pingues, glutinosæ, fœtidæ erant, dormivit, meliùsque mente constabat. Septimo, lingua valdè resiccata, sitibundus erat, non dormivit, deliravit, urinas tenues

neque probè coloratas reddidit. Octavo, alvi recrementa nigra, pauca, coacta, quievit; ad sese rediit, neque valdè siticulosus fuit. Nono, oborto rigore febris acuta invasit, insudavit, perfrixit, deliravit, dexter oculus perversus est, lingua resiccata, siticulosus erat, et insomnis. Decimo, in iisdem versabatur. Undecimo, prorsùs per omnia mente constabat, febre liber, insudavit, urinæ tenues ad judicationem visæ sunt. Duos dies à febre integer remansit, quæ decimo quarto repetiit, mox verò nocte non quievit, omninò desipuit. Decimo quinto, urinam turbidam reddidit, cujusmodi fit ex his quæ ubi subsederunt, commoventur, febris acuta prehendit, penitùs desipuit, non quievit, genua et tibias dolor occupavit. Ab alvo autem ex glande suppositâ, stercora nigra exierunt. Decimo sexto, urinæ tenues sunt redditæ, quæ suspensum quiddam in medio innatans nubilosum habebant, deliravit. Decimo septimo manè, extrema frigescebant, tegumentis convolutus est,

graviter febricitavit, sudore per totum corpus dimanante, allevatus est, paulò plus intelligebat, neque febre liber, sitibundus erat. Vomitione refusa sunt biliosa, flava, pauca. Ex alvo verò stercora prodierunt, ac mox paulò nigra, pauca, tenuia. Urinæ tenues, neque laudabilis erant coloris. Decimo octavo, sopore detentus est, neque ad intelligentiam redierat. Decimo nono, eadem perseveraverunt, urinæ tenues erant. Vigesimo dormivit, in totum mente constabat, sudore correptus à febre immunis fuit, nec sitivit. Urinæ verò tenues erant. Altero et vigesimo, paululùm desipuit, nonnihil sitivit, præcordiorum dolor, et continens ad umbilicum palpitatio occupavit. Quarto et vigesimo, in urinis subsidentia inerant, penitùs mente constabat. Vigesimo septimo, coxendicis dextri dolor cepit, urinas tenues reddidit, in quibus subsidentia inerant, de reliquo verò placidissimè habuit. Ad vigesimum nonum, oculus dexter doluit, urinæ tenues redditæ sunt. Quadragesimo

pituitosa, alba, copiosa, alvus dejecit, sudore multo ex toto corpore diffluente, perfectâ judicatione est absolutus.

SECTIO SECUNDA.

Æger quartus.

Philistes, in Thaso, ex longo intervallo capite dolebat, tandemque etiam altissimo sopore aliquantulùm correptus decubuit. Obortis autem ex comessationibus febribus assiduis, ingravescebat dolor, nocte primùm incaluit. Primo die, biliosa, pauca, vomitione refudit, flava primùm, deindè verò æruginosa plurima. Ab alvo autem stercora exierunt, nox implacida fuit. Postridiè surditas obvenit, febris acuta cum præcordiorum dextrorum contentione, quæ intrò vergebant. Urinas tenues et perspicuas reddidit, in quibus suspensum quiddam in medio innatans paucum, semini genitali simile, inerat. Circa meridiem, vehementer insanivit. Die tertio,

permolestè habuit. Quarto, convulsionibus exagitatus est, exasperata sunt omnia. Quinto, sub tempus matutinum, defunctus est.

Æger quintus.

Chærion, qui apud Demænetum decumbebat, ex potu, igne, hoc est, febre vehementissimâ correptus est, statìmque capitis gravitas cum dolore occupavit, non dormivit, alvus perturbata secessus tenues et aliquantulùm biliosos demisit. Tertio die, febris acuta invasit, et capitis tremor, præcipuè verò labri inferioris, paulòque post rigor, convulsiones, omninò desipuit. Nox molesta fuit. Quarto, quievit, paulisper dormivit, deliravit. Quinto, laboriosè habuit, exasperata sunt omnia, delirium, nox molesta, non dormivit. Sexto, eadem perseveravere. Septimo, novo suborto rigore, febris acuta prehendit, et per omnia membra diffuso sudore judicatus est. Huic, per totum morbum, ex alvo dejectiones

biliosæ, paucæ, sinceræ prodierunt. Urinæ tenues erant, boni coloris, quæ sublime quiddam in medio innatans nubilosum habebant. Ad octavum urinas melioris coloris, in quibus subsidentia inerant candida et pauca reddidit, ad intelligentiam rediit, à febre immunis fuit, quæ nono repetiit. Ad decimum quartum autem graviter febricitavit, insudavit. Decimo sexto, biliosa, flava, copiosa, vomitione rejecit. Decimo septimo, novo desuper orto rigore, febris acuta invasit, et sudore dimanante, à febre judicatione absolutus est. Urinæ, post morbi reversionem et judicationem, melioris erant coloris, atque in his subsidentia inerant, neque per recidivam mentis alienatio adfuit. Decimo octavo paulùm incaluit, atque insuper sitibundus, urinæ tenues, sublime quiddam in medio innatans nubilosum habebant, aliquantulùm deliravit. Ad decimum nonum, à febre immunis fuit, cervicis dolor occupavit, urinis subsidentia inerant. Vigesimo, perfecta judicatione absolutus est.

Æger sextus.

Euryanactis filiam virginem, ignis, hoc est, febris vehementissima prehendit. Sine siti autem perpetuò permansit, neque cibos ullos admittebat. Alvus pauca demisit, urinæ tenues, paucæ, neque probi coloris erant. Incipiente autem febre, ad sedem dolor erat. Sexto verò die, à febre immunis fuit, non sudavit, judicata est. Quod ad sedem enatum erat paululùm suppuravit, simulque judicatione disruptum est. Ab judicatione septimo die, rigore correpta, aliquantulùm incaluit, sudavit. Octavo verò post judicationem die, non admodùm riguit, posteàque extremorum frigus semper adfuit. Ad decimum, post eum quem habuerat sudorem, deliravit; rursùsque statìm ad mentem rediit. Ista autem (ut ferebant) ex degustatâ uvâ huic contigerant. Ubi autem duodecimum diem intermisisset, plurimùm rursùs desipiebat. Alvus conturbata, biliosa, pauca et sincera, tenuia, mordacia reddidit,

crebrò desurgebat. Septimo verò die ex quo postremùm delirasset, mortua est. Hæc ab ipso morbi exordio ex faucibus doluit, et continuum ruborem habuit, gurgulioque retractus est, destillationes multæ, parvæ, tenues, acres aderant. Tussiebat, neque concoctum quicquam educebat. Toto morbi tempore, omnis generis cibos aversata est, neque quicquam appetivit, non sitiit, neque quicquam effatu dignum bibit, taciturna erat, nihil loquebatur, mæror et animi desperatio inerat. Erat autem nativa quædam ac congenita ad tabem propensio.

Æger septimus.

Quæ apud Aristionem erat, et anginâ conflictabatur, primùm ex linguâ laborare cœpit. Vox obscurè se prodebat, lingua rubens, et resiccata erat. Primo die horruit, incaluit. Tertio, rigor, febris acuta prehendit, colli tumor subruber, durus, et in pectus utrâque ex parte imminebat, extrema frigida, livida, spiratio su-

blimis, potus per nares refluebat, neque devorare quicquam poterat, dejectiones et urinæ restiterunt. Quarto, exasperata sunt omnia. Quinto, anginâ periit.

Æger octavus.

Qui ad Mendacinm forum decumbebat adolescens, ex lassitudinibus, laboribus, ac cursibus præter consuetudinem, igne, hoc est, febre vehementissimâ, correptus est. Primo die, conturbata alvus, biliosa, tenuia multa reddidit. Urinæ tenues et nigricantes erant, somnum non cepit, sitibundus fuit. Postridiè, exasperata sunt omnia, dejectiones plures erant et importuniores, neque dormivit, mens perturbata fuit, aliquantulùm insudavit. Tertio, inquietè habuit, sitibundus, nauseabundus, multa corporis jactatio et angustia, extrema livida et frigida, præcordiorum contentio submollis utrinque. Quarto, somnum non cepit, pejus habuit, septimo obiit. Ætas erat annorum propè viginti.

Æger nonus.

Mulier ad Tisamenum molestis volvuli casibus appetita fuit, multis vomitionibus conflictabatur, potum continere non poterat. Dolores circa præcordia aderant, qui in inferioribus secundum ventrem locis, cum torminibus assiduis, urgebant. Non sitiebat, incalescebat, extrema perpetuò frigescebant, stomachi fastidio laborabat, vigil erat. Urinas paucas, tenues reddidit. Alvi recrementa cruda, tenuia, pauca. Nil ampliùs juvare poterat, defuncta est.

Æger decimus.

Ex his quæ circa Pantimiden erant, mulier quædam ex infantuli fœtûs abortione, primo die, igne, hoc est, febre vehementissimâ correpta est. Lingua resiccata, siticulosa erat, æstuabunda cum insomniâ. Alvus conturbata ex multis tenuibus et crudis. Postridiè, novo oborto rigore,

febris acuta prehendit, venter multa reddidit, non dormivit. Tertio die inaugebantur dolores : quarto, deliravit : septimo, defuncta est. Alvus per totum morbum recrementis multis tenuibus, crudis fluxit, urinæ paucæ, tenues erant. Febris ardens.

Æger undecimus.

Alteram ex abortivo fœtu circiter quintum mensem, ignis, hoc est, febris vehementissima prehendit. Per exordia verò sopore rursùsque insomniâ detinebatur, cum lumborum dolore et capitis gravitate. Secundo die alvus turbata est, primùmque pauca, tenuia, et sincera dejecit. Tertio, plura et pejora, nocte nihil dormivit. Quarto, mens emota fuit, metus atque animi ægritudo inerat, dexter oculus perversus est, sudor paucus et frigidus circa caput dimanavit, extremitates frigidæ. Quinto, exasperata sunt omnia, multùm deliravit, confestìmque rursùs ad intelligentiam rediit, siticulosa erat, insomnis. Alvus per to-

tum morbum multis et intempestivis fluxit. Urinæ paucæ, tenues, nigrescentes erant: extrema frigida, sublivida. Sexto, eadem perseverarunt. Septimo, phrenitide extincta est.

Æger duodecimus.

Quæ in Mendacium foro decumbebat, tùm primum laboriosè masculum enixa, igne, hoc est, febre vehementissimâ correpta est. Statùm per exordia sitibunda, ex stomachi fastidio, et oris ventriculi dolore laborabat, lingua resiccata erat, alvus tenuibus, paucis, perturbata fuit, neque somnum cepit. Postridiè, novo aliquantulùm suborto rigore, febris acuta prehendit, modicus circa caput sudor frigidus dimanavit. Tertio, non sine dolore ab alvo cruda, tenuia, multa demissa sunt. Quarto, novus obortus est rigor, exasperata sunt omnia, pervigil fuit. Quinto, molestè habuit. Sexto, eadem perseveraverunt. Ex alvo verò liquida multa secessere. Septimo, novo suborto rigore, febris acuta

corripuit, sitis multa aderat, et incontinens corporis jactatio. Ad vesperam, frigidus toto corpore diffusus est sudor, perfrixit, extremorum frigus, quæ nec jam ad calorem revocari poterant. Iterùmque sub noctem oborto rigore, extrema non recalescebant, neque dormivit, aliquantulùm deliravit, confestìmque rursùs ad intelligentiam rediit. Octavo, circa meridiem, recaluit, sitivit, sopore oppressa fuit, nauseabunda. Biliosa, pauca, nonnihil flava vomitione refudit, nox inquies, non dormivit, multùm confertas urinas reddidit, idque non sentiens. Nono, remissa sunt omnia, sopore detenta est, ad occasum suborto aliquantulùm rigore, pauca, biliosa, vomuit. Decimo, rigor, febrilis insultus, neque quicquam quievit. Manè, urinam multam, in quâ nulla subsidentia inerant, reddidit, extrema recaluerunt. Undecimo, vomuit virulenta, biliosa, non ita multò post rigore correpta est, rursùsque extrema frigescebant. Sub occasum sudor, rigor, vomuit mul-

tùm, noctem molestè tulit. Duodecimo, multa, nigra, fœtida vomuit, singultus multus adfuit, et sitis molesta. Decimo tertio, rigore correpta, nigra, graveolentia, multa vomitu effudit. Circa meridiem verò, voce defecta est. Decimo quarto, sanguis per nares effluxit, defuncta est. Huic per totum morbum alvus lubrica et horroris sensus adfuit. ÆEtas erat annorum fere septemdecim.

SECTIO TERTIA.

Status pestilens.

Annus austrinus, imbribus abundans, atque in totum à ventis tranquillus fuit. Cum autem paulò superioribus anni temporibus, justo majores siccitates viguissent, sub arcturum, spirantibus austris, multùm pluit. Autumnus obscurus, nebulosus, cum aquarum abundantiâ, hyems austrina, humida et levis. Longo verò post solis conversionem intervallo, juxta æquinoctium, ex-

tremæ hyemis frigora adfuerunt. Jamque sub æquinoctium ipsum, aquilonares venti cum nivibus non ita diù spiravere. Ver rursùs austrinum, à flatibus quietum, aquæ multæ et continentes ad canem usque. AEstas serena, calida, æstus præfocantes magni. Anniversarii venti (etesias vocant) pauci disjunctìm spiravere. Sub arcturum rursùs spirantibus aquilonibus, aquæ multæ. Existente igitur anno austrino, humido et leni, hyeme quidem salubriter agebant, præter tabidos, de quibus mox scribetur.

Ante ver autem, unà cum frigoribus consecutis, ignes sacri plurimi, partìm quidem aliquâ de causâ, partìm quidem sine eâ contingebant, atque hi maligni quidem, multos sustulerunt. Multi ex faucibus laborabant, voces vitiatæ erant, febres ardentes unà cum phrenitide, serpentia oris ulcera, pudendorum tubercula, lippitudines, carbunculi. Alvi perturbatæ, cibos aversabantur, et hi quidem partìm siticulosi, partìm sine

siti erant. Urinæ turbulentæ, multæ, malæ reddebantur. Sopore ut plurimùm detinebantur, rursùsque pervigiles. Morborum solutiones prorsùs nullæ, partimque difficiles, aquæ inter cutem, tabidi multi. Atque hi quidem morbi populariter vulgabantur. Ex enumeratorum autem generum unoquoque laborabant multi, et moriebantur plurimi, eorumque singulis hunc in modum accidit. Multis certè ignis sacri occasio ex contemnendis valdèque parvis ulcusculis toto corpore oblata est, præcipuè verò sexagenariis circum caput, vel si quid paululùm negligeretur. Nonnullis autem, etiam inter curationes ipsas, magnæ inflammationes contingebant, multusque ignis sacer celeriter ubique populabatur. Horum igitur plurimis abscessus ad suppurationes vertebant, carniumque et ossium, ac nervorum ex decidentiâ mutilationes magnæ fiebant. Neque verò contracta fluxio puri erat affinis, sed aliud quoddam putredinis, et fluxionis multæ ac variæ genus. Quibus itaque

circa caput hujusmodi aliquid contigit, totius capitis et menti glabrationes, ossiumque denudationes et prolapsus acciderunt, multæque fluxiones fiebant, istaque partìm in febribus, partìm sine his aderant. Atque hæc terrorem potiùs quàm periculum denuntiabant. Quibus namque talium maturatione res ad suppurationem devenit, eorum plerique superstites evadebant. At verò quos inflammatio quidem sacerque ignis reliquerat, nullumque ejusmodi abscessum creaverat, ii frequentes periere. Similiter quoque et quâcunquæ corporis parte oberrarunt, ista contigerunt. Multis siquidem brachium ac cubitus totus defluebat. Nonnullis verò ista latera malè vexabant, aut anteriorum aut posteriorum aliquid. Est ubi etiam fœmur integrum, aut tibia, aut pes totus denudabantur. Horum autem omnium gravissimè urgebant quæ circum pubem pudendaque contingebant. Atque ea quidem fuit eorum, quæ cum ulcere, aut occasione aliquâ externâ contigerunt, conditio.

Multis autem unà cum febribus ipsis, aut ante febrem, atque etiam post febres ipsas, inciderunt. Illud verò ipsis inerat, ut quæcunque per suppurationem abscederent, si vel insignis aliqua alvi perturbatio, aut proborum urinarum transmissio extitisset, per ea ipsa solutio procederet: sin quibusdam nihil horum contigisset, temerèque et sine ullâ solutionis significatione evanescerent, ea mortem inferebant. Longè igitur plurimos sacer ignis vere appetivit, qui et per æstatem et sub autumnum consequebatur. Magna verò perturbatio quibusdam inerat, et ad fauces tubercula, linguæque inflammationes, et quæ secundùm dentes abscederent. Multisque vocis vitiatæ et præpeditæ facta est significatio, potissimè quidem his qui tabescere cœpissent, atque etiam febre ardente detentis et phreniticis.

Cœperunt itaque febres ardentes et phrenitides ante ver, post ea quæ præcesserunt frigora, plurimique tunc diù ægrotarunt, gravibusque et lethalibus casibus conflictati sunt. Erat

autem febrium ardentium quæ obvenerant constitutio husjusmodi. Per initia sopore detinebantur, cum stomachi fastidio et horroris sensu, febris acuta, neque magnoperè sitiebant aut delirabant. Ex naribus paucus stillavit sanguis. Plurimos accessiones diebus paribus invadebant, atque sub ipsas accessiones oblivio, membrorum exolutio, et vocis defectio contingebant. His quidem pedes summi et manus frigidiores evadebant, multòque maximè circa accessiones, deindè verò lentè nec probè recalescebant, rursùsque ad intelligentiam redibant, et loquebantur. Eos autem aut perpetuus sopor non somnolentus detinebat, aut vigiliæ cum laboribus. Horum plerisque alvus retrimentis crudis, tenuibus, multis turbabatur. Urinæ multæ, tenues, neque judicatorii neque boni quicquam habebant. Neque aliud quicquam in ita affectis decernebat, neque enim ritè sanguis è naribus profluebat, neque aliud quicquam eorum, quæ abscedere nata sunt, judicatione tentabatur, morie-

baturque unusquisque, uti sors ferebat, vago et incerto ordine, plerumquè circa judicationes, quidam verò longiùs producti cum vocis defectione, nonnulli etiam cum sudoribus. Quæ quidem his, qui perniciosè haberent, contingebant. Quin et similia phreniticis fiebant. Atque hi omninò sine siti erant. Neque phreniticorum quispiam vehementer insanivit, sicut in cæteris usu venire solet, sed ex malâ aliâ quâdam et languidâ in somnum degravatione graviter peribant. Aliæ insuper etiam febres viguerunt, de quibus mox scribetur. Multis os serpentibus ulceribus affectum ulcerosumve fuit, fluxiones ad pudenda multæ, exulcerationes, tubercula intùs et extrâ circum inguina. Lippitudines humentes, longæ, diuturnæ, non sine doloribus, palpebris foris et intùs adnascebantur quædam quæ multorum aciem perderent, ficos nominant. Enascebantur verò cùm aliis in ulceribus multa, tùm in pudendis. Carbunculi æstate multi, atque alia quæ putredinis

nomine donantur. Pustulæ item magnæ. Serpentia ulcera plerisque magna. Quantùm autem ad alvum spectabat, plerisque circa eam multa et noxia evenere. Primùm quidem crebræ et inanes egerendi voluntates multis molestæ, imprimis verò pueris, atque iis omnibus qui pubertatem nondùm attigerant, eorumque plurimi peribant. Multi intestinorum lævitate vexabantur, quidam difficultate intestinorum, neque hi admodùm molestè. Alvus autem biliosa et pinguia, et tenuia, et liquida demittebat, ac multis quidem eò morbus ipse decubuit, tùm circa febres, tùm in febribus. Tormina cum doloribus aderant, itemque convolutiones malignæ. Multis in corpore existentibus ac suppressis exitus. At neque exeuntia dolores tollebant, multæque corporis partes affectæ erant. Atque ad ea quæ adhibebantur non facilè habebant. Purgationes nempè plurimos magis offendebant. Eorum verò qui ita habebant, plerique quidem subitò moriebantur, multi etiam diutiùs perdu-

rabant. Atque ut semel absolvam, tùm qui diuturnis, tùm qui acutis tentabantur morbis, ex ventris vitio omnes ferè periere. Omnes namque venter pariter sustulit. Omnes autem in quos sanè incidi, præter præscriptos omnes morbos quibus vexabantur, cibos equidem aversabantur. Plerique verò, præcipuèque hi ipsi, et qui eodem modo affecti erant, sed et ex aliis qui etiam perniciosè haberent. Siticulosi partùm quidem erant; partùm verò siti vacui. Ex his quos febres aliaque vexabant, nullus intempestivè potum sumpsit, sed quoad potionem, licebat eam instituere vivendi rationem quam velles. Urinæ autem copiosæ prodibant, neque potioni ingestæ respondebant, verùm plurimùm superabant, multùmque etiam vitiosæ erant urinæ redditæ. Nam neque crassitudinem, neque concoctionem habebant, neque probè expurgabantur. In multis namque probæ per vesicam expurgationes bono sunt. Plurimis verò colliquationem perturbationemque, et dolores, et moram, et judicationis

cessationem portendebant. Sopore autem detinebantur, imprimis quidem phrenitici, et qui febre ardente laborabant, quin etiam cæteris in omnibus maximis morbis, quòd cum febre contingerent. Omninò verò plerosque aut gravis sopor comitabatur, aut tenues et parvi somni.

Multa alia prætereà passim vulgata sunt febrium genera, tertianæ, quartanæ, nocturnæ, assiduæ, diuturnæ, incertæ et vagæ, implacidæ, inconstantes. Atque hæ omnes non sine multâ perturbatione contingebant. Plerisque etenim alvus cum horroris sensu turbabatur, sudores nihil decernebant, urinæque quales suprà descripsimus. Eorum verò plerisque hæc erant diuturna. Neque enim decernebant quæ iis ipsis abscedebant, quod cæteris usu venire solet. Omninò quidem omnibus difficiles erant judicationes, aut nullæ, aut diuturnæ, his verò quàm maximè. Atque horum pauci circa octogesimum diem judicatione absolvebantur, magnâ autem ex parte iis

temerè defecerunt. Horum etiam pauci ex aquâ inter cutem moriebantur erecti et stantes. Plerosque verò etiam præter alios morbos tumores exagitabant, ac præ cæteris tabidos. Maximè autem et gravissimè afflixit tabes, plurimosque interemit. Nempè cùm multis ad hyemem cœpisset, hi magnâ ex parte decubuerunt, partìm verò erecti et stantes pertulerunt. Ineunte autem vere, eorum qui decubuerant plerique perierunt, reliquorum verò nullum tusses reliquerunt, verùm æstate remiserunt. At sub autumnum omnes decubuerunt, multique interierunt, eorum verò plerique diù traxerunt. Horum itaque plurimi, ex his derepentè pessimè affligi cœperunt, crebri erant horrores, plerùmque febres assiduæ, acutæ, sudores etiam intempestivi, multi, continenter frigidi, refrigeratio multa, vixque recalescebant. Alvi variis modis subsistentes, rursùsque illicò lubricæ, atque eorum quæ pulmones offendebant per inferna transmissio. Urinarum illaudatarum abun-

dantia, corporis extenuationes malæ. Tusses autem omninò quidem multæ aderant, multaque cocta et liquida educebant, neque verò admodùm laboriosè. Quòd si etiam quadantenus laborarent, rursùs tamen valdè placidè et molliter omnes ex pulmone purgatio procedebat, fauces non admodùm mordebantur, neque salsugines quicquam infestabant. Viscida nihilominùs et alba, liquidaque et spumosa multa ex capite descendebant. Longè verò maximum malum tùm hos, tùm etiam cæteros comitabatur, ciborum fastidium, uti paulò antè scriptum est. Nam neque ad potionem, neque ad cibum alacriter habebant, sed valdè siti vacui degebant. Corporis gravitas inerat, et sopore detinebantur. Ac ferè omnes tumoribus corripiebantur, et in aquam inter cutem evadebant. Horrore concutiebantur, et sub mortem delirabant.

Erat autem tabidorum species ex iis qui glabri erant, subalbidi, lentis colorem referentes, subrubri, cæsiis oculis, pituità albâ redundantes, et

quibus scoptula operta alarum instar à tergo extabant, atque prominebant, mulieresque eodem modo se habebant. Itidem et qui ad atram bilem generandam essent idonei et subsanguinei. Atque hos febres ardentes, et phrenitides, et intestinorum difficultates tentabant. Juvenes crebræ et inanes egerendi cupiditates, pituitosos longa alvi profluvia, acria et pinguia ventris recrementa biliosos vexabant. Omnibus autem quos paulò suprà descripsimus, ver quidem erat molestissimum, plurimosque sustulit. AEstas verò placidissima, minimèque multi perierunt. Per autumnum rursùs et sub vergilias, multi interierunt quartanâ febre detenti. Mihi porrò videtur æstas illa meritò multùm profuisse. AEstivos namque morbos succedens bruma solvit, et brumales adveniens æstas dimovet. Quanquam quæ tunc fuit æstas ex sese non satis suæ naturæ constabat, verùm derepentè calida, austrina, et à ventis silens fuit, nihilominùs tamen ad aliam temporis conditionem mutata

fuit. Per verò magni in arte æstimo, posse de iis quæ scripsimus cogitationem rectè suscipere. Eorum namque usum qui calluerit, is mihi non magnoperè videtur in arte aberrare posse. Exactè autem tenere oportet propriam cujusque temporum anni conditionem, et statum, morbumque ipsum, et quidnam boni commune sit constitutioni cum morbo, quidnam et mali constitutio aut morbus inter se commune habeant. Et quisnam morbus diuturnus sit, et exitium afferat, aut quisnam diuturnus, et ex quo ægri evadant. Et quisnam præceps et exitialis, aut quisnam præceps et salutaris. Atque ex his ipsis tùm judicatoriorum dierum series observanda est, tùm etiam prædicendi facultas suppetit. Ac in his exercitato proclive est instituendæ victûs rationis tempus et modum cognoscere, et quibusnam ea præscribenda sit.

ÆGROTI SEXDECIM.

Æger primus.

Parius quidam, in Thaso, qui supra Dianæ fanum decumbebat, febre acutâ correptus est, statim quidem assiduâ, ardente, siticulosâ. Per exordia sopore detinebatur, rursùsque vigiliis vexabatur. Alvus inter initia turbulenta, urinæ albæ. Die sexto, oleosam urinam reddidit, deliravit. Septimo, exacerbata sunt omnia, non dormivit. Quin et urinæ similes, et mens perturbata. Ex alvo verò biliosa et pinguia prodiere. Octavo deinceps parùm ex naribus stillavit, vomitione refusa sunt virulenta, pauca, aliquantulùm quievit. Nono, eadem perseveravere. Decimo, cuncta remiserunt. Undecimo, sudor, sed non toto corpore dimanavit. Corporis quidem summa perfrixerunt, sed mox recaluit. Duodecimo, graviter febricitavit, alvi recrementa biliosa, tenuia, copiosa. In urinis suspensum

quid in medio innatans inerat, deliravit. Decimo septimo, permolestè habuit. Nam neque somni aderant, neque tamen febris intendebatur. Vigesimo, sudor undique profluxit, pervigil fuit, dejectiones biliosæ, cibum aversabatur, sopore detentus est. Vigesimo quarto, recidiva contigit. Trigesimo quarto, à febre immunis fuit, alvus non substitit, moxque recaluit. Quadragesimo, sine febre, alvus non diù substitit, cibum aversabatur, rursùs aliquantulùm febricitavit, idque perpetuò inordinatè, partìm quidem à febre liber, partìm verò non. Nam si quandò intermitteret, allevaretque, statìm repetebat. Cibariis etiam multis vilibus et vitiosis utebatur. Circa recidivas somni mali, deliravit. Urinas tunc reddebat crassas quidem, verùm turbulentas et pravas. Ex alvo coacta, moxque diffluentia demittebantur. Febriculæ assiduæ aderant, dejectiones multæ tenues. Centesimo et vigesimo die defunctus est. Huic alvus ab initio continenter biliosis, liquidis, multis

diffluebat, aut si consisteret, fervida et cruda dejiciebat. Urinæ per totum morbum malæ. Sopore ferè detinebatur, nec sine doloribus, eratque insomnis, cibos aversabatur, assiduèque febris ardens vexabat.

Æger secundus.

Quæ in Thaso ad frigidam decumbebat, ubi filiam enixa est, nec purgationes irent, eam tertio die febris acuta cum horroris sensu corripuit. Ex longo tamen ante partum intervallo ex febre decumbebat, cibumque fastidiebat. Post rigorem autem febres fuerunt assiduæ, acutæ, cum horrore. Octavo, proximisque diebus, multùm deliravit, statìmque ad intelligentiam rediit. Alvus perturbata, multa, tenuia, aquosa bile permixta demisit, absque siti erat. Undecimo, mente constabat, sopore tamen detinebatur, urinas multas, tenues et nigras reddidit, pervigil erat. Vigesimo, corporis summa paulùm perfrixerunt, moxque calor rediit;

nonnihil mente mota est, pervigilavit. Alvi dejectiones eædem perseverarunt, urinæ dilutæ, multæ. Vigesimo septimo, à febre immunis fuit, alvus substitit. Non longè verò post ad coxendicem dextram vehemens enatus dolor diù tenuit, febres rursùs subsecutæ, et urinæ aquosæ. Quadragesimo, circa coxendicem dolores allevarunt, sed tusses assiduæ, humidæ, multæ tenuerunt, alvus suppressa est, cibum fastidiebat, urinæ eædem. Febres verò in totum quidem non desinebant, sed errabundas et incertas habebant accessiones, et partim quidem sic, partim verò non prehendebant. Sexagesimo, tusses absque ullâ judicationis significatione defecerant. Neque enim ulla sputorum concoctio extitit, neque aliud quicquam eorum quæ abscedere solent. Maxilla dextra convulsa est, sopore detinebatur, rursùs deliravit, statimque ad mentem rediit. Cæterùm à cibis averso erat animo, maxilla quidem loco restituta est, alvus autem biliosa pauca transmisit, febris intentior fuit,

nec sine horrore, proximisque diebus voce defecta est, rursùsque ad intelligentiam rediit, et sermocinata est, octogesimoque expiravit. Urinæ huic perpetuò nigræ, tenues, et dilutæ fuerunt, soporque comitabatur, cibos non sumebat, animum despondebat, pervigil, iracunda, implacida, mens atrâ bile tentabatur.

Æger tertius.

Pythionem, in Thaso qui supra Herculis fanum decumbebat, ex laboribus et lassitudinibus, negligenterque subductâ victûs ratione, rigor vehemens et febris acuta prehendit. Lingua resiccata erat, siticulosus; bile abundans, somnum non cepit. Urinæ nigricantes, sublime quid in medio suspensum habebant, ueque subsidebant. Altero sub meridiem die, corporis extremorum frigus cepit, præcipuèque circa manus et caput; sermone et voce defectus est, longò intervallo brevem spiritum traxit, revocatus est calor, sitiit, noctem

quietam duxit, sudor circa caput parùm motus est. Tertiò die, quietè habuit, ad vesperam verò sub solis occasum aliquantulùm perfrixit, perturbatio cum nocte laboriosâ, nihil dormivit. Ex alvo verò pauca stercora coacta transmissa sunt. Quarto manè, quievit, sub meridiem autem exasperata sunt omnia, perfrixit, sermone et voce destitutus est, deteriùs habuit, tandem recaluit. Urinas reddidit nigras, suspensum quiddam in medio innatans habentes, noctu placidè habuit, et somnum cepit. Quinto, allevari visus est, cæterùm in ventre gravitas cum dolore tenuit, sitibundus fuit, nox molesta. Sexto manè quidem placidè se gessit, sub occasum verò dolores intenderunt, graviùs habuit. Vesperi autem ex parvo per alvum infuso venter probè reddidit, noctu somnum cepit. Septimo die, magnâ corporis æstuatione, et stomachi fastidio conflictabatur, et quâdam corporis implaciditate tentabatur, oleosam urinam reddidit, noctu turbatio multa, delirabat, somnum

nullum capiebat. Octavo manè quidem aliquantulùm dormivit, confestìmque perfrictio cepit, et vocis defectio, spiratio exilis et imminuta, ad vesperam autem calor rursùs rediit, deliravit. Jam verò appetente die, paulò leviùs habuit, alvi recrementa sincera, pauca, biliosa. Nono, sopore detinebatur, æstuatione et stomachi fastidio tentabatur cùm excitaretur, neque valdè sitibundus erat. Sub solis autem occasum magnâ corporis inquiete tenebatur, deliravit, nox prava. Decimo manè, vox defecit, frigus multum, febris acuta, magna sudoris copia, defunctus est. Hic diebus paribus graviùs habebat.

Æger quartus.

Qui ex phrenitide laborans primo die decubuit, æruginosa et virulenta, multa, tenuia, vomitione refudit, febris horrore sensu insignis prehendit, sudor copiosus, assiduus, toto corpore dimanavit, capitis et cervicis gravitas non sine dolore. Urinæ te-

nues, in quibus sublimia quædam in medio suspensa, parva, dispersa inerant, neque subsistebant. Ex alvo stercora affatim prodierunt, multùm deliravit, nihil dormivit. Postridiè manè, vox defecit, febris acuta invasit, sudavit, non intermisit. Totum corpus palpitationes occuparunt, nocte convulsiones. Tertio die, graviora evaserunt omnia. Quarto, mortuus est.

Æger quintus.

Calvum, in Larissâ, ex fœmore dextro dolor derepentè occupavit, nihilque adhibitis remediis est profectum. Primo die, febris acuta, ardens, sensim prehendit, comitabanturque dolores. Postridiè, fœmoris quidem dolores remiserunt, febris autem intensa est, implaciditate quâdam corporis tenebatur, somnum non capiebat, corporis summa frigebant, urinarum copia profluxit, sed nec eæ laudabiles erant. Tertio die, fœmoris quidem dolor cessavit,

verùm mentis alienatio perturbatioque adfuit, et multa corporis incontinentia jactatioque. Quarto, sub meridiem celerrimè periit.

Æger sextus.

Abderæ, Periclem febris acuta, continua, cum dolore prehendit; sitis multa, æstuatio et stomachi fastidium aderat, potum continere non valebat. Aliquantulùm autem, tùm ex liene, tùm ex capitis gravitate laborabat. Primo die, sanguis multus ex nare sinistrâ profluxit. Febris tamen intensior erat, urinas reddidit multas, turbulentas, albas, quæ nec depositæ subsidebant. Postridiè, graviora evaserunt omnia. Ac certè urinæ quidem crassæ erant, verùm quæ magis subsiderent, stomachi fastidium et æstuatio allevata est, dormivit. Tertio die, febris remissa est, urinæ copiosæ, concoctæ, in quibus multum subsidebat, profluxerunt, noctem quietam habuit. Quarto, sub meridiem, sudor multus, calidus toto

corpore dimanavit, à febre judicatione est absolutus, nec recidivam passus est. Morbus erat acutus.

Æger septimus.

Abderæ, virginem quæ ad viam sacram decumbebat, febris ardens prehendit. Sitibunda autem erat, et pervigil, eique tùm primùm muliebria profluxerunt. Sexto die, vehemens stomachi fastidium adfuit, rubor, horror, cum molestâ corporis jactatione. Septimo, eadem perseveraverunt. Urinæ tenues quidem, verùm probati coloris erant, alvus commodè habebat. Octavo, surditas, febris acuta cepit, insomnis, æstuabunda, cum horroris sensu, mentis erat compos, urinæ eædem. Nono, ac proximis diebus, eadem perseveraverunt, atque adeò permansit surditas. Decimo quarto, mentis perturbatio, febris remissio. Decimo septimo, multùm ex naribus profluxit, surditas nonnihil est levata, proximisque diebus stomachi fastidium, et surditas aderat,

et delira erat. Vigesimo, pedum dolor cepit, surditas et delirium intermisit, paucus ex naribus sanguis prorupit, sudoribus à febre liberata est. Quarto et vigesimo, febris repetiit, rursùsque surditas, pedum dolor perseveravit, mens emota est. Septimo et vigesimo, copiosis obortis sudoribus, à febre immunis fuit, surditas reliquit, pedum dolor aliquantulùm tenuit. In reliquo verò perfectâ judicatione absoluta est.

Æger octavus.

Abderæ, Anaxionem ad Threicias portas decumbentem, febris acuta prehendit, lateris dextri dolor continens tenebat, tussis erat sicca, neque quicquam primis diebus expuebat. Siti cruciabatur atque insomniâ, urinæ probè coloratæ erant, copiosæ, et tenues. Sexto die deliravit. Fotus verò nihil profecerunt. Septimo, molestè habuit. Nam et febris intendebatur, neque dolores remiserant, et tusses infestabant, et difficilis spi-

ratio inerat. Octavo, secta in cubito vena, multus sanguis prout debuit effluxit, dolores certè remiserunt, verùm tusses siccæ perseverarunt. Undecimo, leniores fuerunt febres, paucus sudor circa caput prodiit, etiamnum tusses tenebant, et quæ ex pulmone prodibant, liquidiora erant. Decimo septimo, cœpit pauca et concocta expuere, allevatus est. Vigesimo, sudore oborto, febre liber fuit, à judicatione verò meliùs habuit. Sitis autem vexabat, nec probæ pulmonis expurgationes erant. Septimo et vigesimo rediit febris, tussivit, concocta plurima eduxit, in urinis alba, multa subsidebant, sitis desiit, somnum cepit. Trigesimo quarto, sudore per totum corpus diffuso, febre liberatus, et prorsùs est judicatione absolutus.

Æger nonus.

Abderæ Heropythus rectus et obambulans ex capite doluit, neque verò multò post decubuit. Is habitabat ad superiorem tractum, febris

erat ardens, acuta. Statim initio plurima biliosa vomitione refusa sunt, sitis aderat, et magna corporis jactatio, et incontinentia. Urinæ tenues, nigræ, in quibus interdùm quidem suspensum quiddam in medio innatans sublime erat, interdùm verò non. Nox laboriosa, febrium accessiones subindè variæ ac plerùmque inordinatæ. Sub decimum verò quartum diem obsurduit, febres intendebantur, urinæ eædem. Vigesimo, itemque proximis diebus, permultùm deliravit. Quadragesimo, multus è naribus sanguis erupit, magisque ad sese rediit, surditas inerat quidem, verùm minùs vexabat, remiserunt febres. Consequentibus diebus, crebrò et paulatim sanguis è naribus profluxit. Ad sexagesimum verò diem, desierunt quidem sanguinis è naribus eruptiones, verùm coxendicis dextræ vehemens dolor tenuit, ac febres intendebantur, neque verò multò post, inferiorum omnium partium dolores exorti sunt. Contigit autem ut aut febres majores essent, surditasque

juncta, aut ista quidem remitterent et allevarent, verùm inferiorum ad coxendices partium graviores fierent dolores. Jam verò ad octogesimum remiserunt quidem omnia, verùm nihil dereliquit. Nam et urinæ probati coloris, in quibus plura subsidebant, prodierunt, et deliria sunt imminuta. Circiter centesimum alvus biliosis multis perturbata est, nec pauco tempore talia multa procedebant, tandemque intestinorum difficultas cum dolore vexavit, cætera commodè habebant. In totum autem, tum febres reliquerunt, tum surditas desiit. Centesimo, prorsùs est judicatione absolutus, febris erat ardens.

Æger decimus.

Abderæ Nicodemus ex venere et potu febre correptus est. Per initia autem stomachi fastidio et oris ventriculi dolore cum siti conflictabatur. Lingua exusta est, urinæ tenues ac nigræ. Postridiè, febris invasit cum

horroris sensu et stomachi fastidio, nihil dormivit, biliosa, flava, vomitione sunt refusa, urinæ eædem perseverabant, noctem quietam transegit, somnum cepit. Tertio die imminuta sunt omnia, et tranquillitas adfuit. Sub solis occasum rursùs corporis implaciditate aliquantulùm tentatus est, noctem permolestè tulit. Quarto, rigor cepit, febris magna, omnium dolores aderant, urinæ tenues erant, ac suspensum quiddam in medio innatans babebant, multùm deliravit. Septimo, allevatio fuit. Octavo, cætera remiserunt omnia. Decimo, seqnentibusque diebus, dolores quidem tenuerunt, verùm leviores erant. Accessiones verò et dolores hunc perpetuò diebus ferè paribus invaserunt. Vigesimo, urinam reddidit albam, cui crassitudo inerat, nec deposita subsidebat, copioso sudore profuso, visus à febre liber esse. Sub vesperam autem rursùs incaluit, iidemque dolores vexarunt, horror adfuit, sitis, nonnihil deliravit. Quarto-et-vigesimo, copiosam uri-

nam albam reddidit, in quâ multa subsidebant. Sudore calido copioso per totum corpus diffuso, à febre judicatione est absolutus.

Æger undecimus.

Mulier quædam in Thaso austera et aspera ex mœrore manifesto, recta adhuc et obambulans, insomniâ et ciborum fastidio tentata est, siti et magnâ corporis æstuatione premebatur. Habitabat autem ad Pyladis ædes in Plano. Primo die, appetente nocte, metus, sermones multi, animi ægritudo, febricula levis cepit, manè convulsiones multæ vexarunt. At sicubi convulsiones illæ multæ intermitterent, delirabat, obscœna loquebatur, dolores multi, vehementes, et continentes aderant. Postridiè, eadem perseverarunt, somnum non cepit, febris ingravescebat. Tertio, convulsiones certè cessarunt, sopor verò atque in somnum degravatio tenuit, rursùmque expergefacta est, exiliit, neque sese continere poterat, mul-

tùm delirabat, febris erat acuta. Eâdem autem nocte, sudor copiosus, calidus, toto corpore dimanavit, à febre immunis fuit, somnum cepit, omninò ad sese rediit, judicatione est absoluta. Ad tertium verò diem, urinæ nigræ, tenues erant, habebantque in medio suspensum quiddam innatans, rotundum admodùm, neque subsidebat. Sub judicium autem muliebria copiosa profluxerunt.

Æger duodecimus.

Larissæ virginem quamdam febris ardens et acuta prehendit, pervigil erat, sitibunda, lingua fuliginosa, arida. Urinas probati quidem coloris reddidit, tenues tamen. Postridiè molestè habuit, non dormivit. Tertio die, alvus aquosa multa transmisit, proximisque diebus, talia commodè prodierunt. Quarto, urinam tenuem, paucam reddidit, quæ suspensum quid in medio innatans sublime habebat, neque subsidebat, sub noctem deliravit. Sexto, ex naribus san-

gnis abundè multus effluxit, atque ubi inhorruisset, sudore copioso, calido, per totum corpus diffluente, ex febre immunis judicatione liberata est. In febribus autem, jamque peractâ judicatione, tùm primùm muliebria descenderunt, quod illibatæ virginitatis esset. Prorsùs verò stomachi fastidio laborabat, horrebat, faciei rubor aderat, oculorum dolor et capitis gravitas. Huic morbus non repetiit, sed judicatione est absoluta. Dolores diebus paribus invadebant.

Æger decimus tertius.

Abderæ, Apollonius diù rectus et obambulans morbum sustinuit. In tumorem autem ei elata erant viscera, et consuetus hepatis dolor longo tempore perseveravit, ac tunc sanè etiam auriginosus factus est, flatibus abundabat, et colore erat subalbido. Ex intempestiviore verò potu et bubulæ esu, aliquantulùm primùm incaluit, decubuit. Deindè cùm lacte usus

esset copioso, crudo et coeto, caprillo et ovillo, vitiosâque victûs ratione, insignes omnium offensiones factæ sunt. Nam et febres exasperatæ sunt, neque memorabile aliquid ex ingestis alvus reddidit, urinæ tenues et paucæ, neque somnum capiebat, mala inflatio aderat, sitis multa, sopore detinebatur, præcordia dextra cum dolore intumuerant, extrema undèquaque frigescebant, aliquantulùm delirabat, omnium quæ dixisset capiebat oblivio, mente emovebatur. Ad decimum quartum diem, ex quo suborto rigore incaluit, decubuit, vehementer insanivit; clamor, perturbatio, sermo multus, mox contrà repressus est, atque tùm sopor invasit. Deindè verò alvus perturbata, copiosa, biliosa, sincera et cruda demisit; urinæ nigræ, paucæ, tenues erant, magna corporis implacíditas, alvi recrementa varia. Nempè vel nigra, pauca et virulenta, vel pinguia, cruda et mordacia dejecit, ac tandem etiam lacti similia reddere visa est. Sub vigesimum quartum

diem, allevatio fuit, in reliquo quidem eadem perseveravere, verùm aliquantulùm ad intelligentiam rediit, (ex quo namque decubuerat, nihil meminit) statùmque rursùs desipiebat, atque in deterius omnia tendebant. Circa trigesimum verò diem, febris acuta invasit, alvi recrementa copiosa et tenuia, delirus fuit, extrema perfrixerunt, vox defecit. Quarto et trigesimo, vitâ defunctus est. Ex quo eum vidi, huic perpetuò alvus turbulenta fuit, urinæ tenues, nigræ, sopore detentus et insomnis, extremitates frigidæ, per totum morbum deliravit. Phrenitide periit.

Æger decimus quartus.

Mulierem in Cyzico gemellas laboriosè enixam, cùm non admodùm partûs purgamenta processissent, primùm quidem febris corripuit, horroris sensu insignis et acuta, capitis et cervicis gravitas, non sine dolore, tenuit. Inter exordia, insomniâ vexata

est, taciturna autem erat, tetrico et supercilioso vultu, et quæ nullis persuasionibus flecti poterat. Urinas tenues et decolores reddidit, siti premebatur, ac ut plurimùm stomachi fastidio laborabat, alvus inordinatè quidem et inconstanter perturbabatur, rursùsque consistebat. Sexto die, sub noctem multùm deliravit, somnum non cepit, circaque undecimum vehementer insanivit, ac rursùs ad intelligentiam rediit. Urinas nigras, tenues, moxque ubi aliquantulùm intermisissent, oleosas reddidit, et ab alvo multa, tenuia et turbulenta prodiere. Decimo quarto, convulsionibus multis appetita est, extrema erant frigida, neque ampliùs ad mentem rediit. Urinæ restiterunt. Decimo sexto, voce defecta est. Decimo septimo, phrenitide periit.

Æger decimus quintus.

Dealcis uxorem in Thaso, quæ in Plano decumbebat, febris horroris sensu insignis, et acuta, ex mærore

prehendit. Ab initio autem pannis contegebatur, et ad finem usque semper taciturna fuit, manibus palpabat, evellebat, scalpebat, floccos legebat, lacrymas fundebat, moxque ridebat, somnum non capiebat, alvus irritata nihil demittebat, parùm nec nisi commonefacta bibebat. Urinæ tenues et paucæ erant, febres ad manûs contactum leves apparebant, summa corporis frigescebant. Nono die, multùm deliravit, ac mox composita fuit et taciturna. Decimo quarto, spiratio rara, magna, longo tempore tenuit, rursùsque brevis. Decimo septimo, irritatione turbulentâ commota est alvus, deindè potus ipsi pertransibant, neque consistebant, omnium sensum perdiderat, cutis erat distenta et arida. Vigesimo, multùm obloquebatur, ac mox composita fuit, vox defecit, et brevem spiritum trahebat. Primo et vigesimo, defuncta est. Huic perpetuò ad finem usque spiratio rara et magna aderat, nihil omninò sentiebat, semper pannis contegebatur, aut sermones multos fun-

debat, aut ferè usque taciturna erat. Phrenitide laboravit.

Æger decimus sextus.

Melibœæ adolescens quidam, ex comessationibus, liberaliore potu ac venere, longo tempore incaluit et decubuit. Horrorem autem sentiebat, et æstuabundus erat, pervigil, neque siti premebatur. Alvus primo die stercora multa demisit cum magno humorum affluxu, proximisque diebus aquæ similia plurima prodiere. Urinas reddidit tenues, paucas, decolores. Spiratio erat rara, magna, ex longis intervallis. Præcordiorum contentio submollis aderat, utrinquè promissa, perpetua et continens cordis palpitatio, urinam minxit oleosam, paulatim mente motus est, compositusque erat et taciturnus, cutis resiccata et distenta, alvi recrementa vel multa et tenuia, vel biliosa et pinguia. Decimo quarto, exasperata sunt omnia, mente motus est, valdè deliravit. Vigesimo, vehementer insani-

vit, corporis incontinentia et jactatio aderat, nihil minxit, potionem vix continebat. Quarto et vigesimo, ex phrenitide periit.

FRAGMENTA

CÆTERORUM

DE MORBIS VULGARIBUS LIBRORUM

AB EDITORE SELECTA.

Sectio prima Libri secundi Epidemiôn, à Ludovico Dureto selecta.

CRANONE carbunculi æstate grassabantur. Per magnos æstus affatim et continenter compluit; idque ab austro magis. Sanies quidem plurima cuti subnascebatur, quæ intrò conclusa, dùm incalesceret, pruriginem excitabat. Deindè verò in pustulas erumpebat iis affines, quæ in ambustis

fieri solent. Tantus inerat sub cute ardoris sensus, ut uri viderentur. Magnis et squalidis æstibus febres, ut plurimùm sine sudoribus: in quibus si levior imber guttatim defluxerit aut stillaverit, copiosiores statim sudores in febribus fiunt. Hæc diuturniorem et difficiliorem morbi solutionem habent, quàm si aliter contingerent. Minùs tamen nisi si hæc ab hoc rerum statu, sed et ex morbi naturâ procederent.

AEstatis temporibus, plurimùm oriuntur febres ardentes, etsi aliis quoque. AEstate tamen siccâ et exæstuante, contrahuntur magis et increscunt.

Autumnus suâ feritate et malignitate, interaneorum animalia maximè gignit, orisque ventriculi dolorem, qui tamen in ejusmodi morbo minùs infestus est. Lumbrici tenues, ascarides dicti, vespere maximè, cui analogia quodam modo respondet autumnus, infestant. Affligunt verò ut plurimùm hâc diei parte, non solùm doloris ratione qui tunc magis

urget, sed suopte quodam impetu.

Autumnus acutissimos morbos et maximè exitiales gignit. Qui, in eo quod accessiones vesperè moveat, eam omninò habet affectionem ad annum totum, morborum velut reversiones et circuitus habentem, quam vespertinæ accessiones ad eam, in quâ fiunt, morbi diem. Tale quid evenit, ubi morbus et temporis circumscriptio sibi mutuò responderint: dùm ne quid in sublimi illâ naturâ innovetur. Quòd si accidat, ista in alium temporis statum erumpent, quo et plurimùm poterunt et valebunt. Ut necesse sit, annum ipsum et anni partes sic se invicem habere.

Constantibus et certis temporibus et annorum tempestivâ tempestivitate, morbi qui facilè solvantur et consistant, gignuntur. Incertis verò et inconstantibus, qui neque facilè solvantur, neque consistant. Quale quid in Perintho accidit, ubi ventorum flatus, aut ab his quies et cessatio, aut imbres, aut siccitates, aut vehementes æstus, aut algores exu-

perarint, aut defecerint. Ver verò saluberrimum omnium est, et minimè exitiale.

Ad dignoscenda morborum principia, considerandum an confestìm consistendi vigorem habeant. Quod ex incremento manifestum fiet. Incrementa autem ex ipsis morborum circuitionibus et ambitibus. Ex quibus judicationes etiam ipsæ cognoscuntur, atque ex accessionum (quæ in circuitionibus fiunt) inter se commissione, num maturiùs, aut diutiùs, aut magis affligant, necne. Ex omnibus autem continuis, aut intermittentibus, aut diuturnis, et vulneribus, et sputis cum dolore affligentibus, orientium tuberculorum inflammationes, et quæcunque successu quodam in morbis apparent, atque adeò ex his quæ vulgò in morbis fiunt: quæ celeriùs quidem, breviorem: quæ verò tardiùs, diuturniorem solutionem indicant: morbo ipso plerumquè eas, quæ in morborum reversionibus fiunt, accessionum anticipationes atque alia

incrementa denegante. Eorum enim qui confestim intereunt, velociores aliquantò sunt judicationes, quòd et celeres sint dolores, et continentes, et validi. Quæ autem in melius decernunt et judicant, non statim apparere debent.

Signa judicatoria quæ nihil decernunt, partim mortem, partim difficilem morbi solutionem significant. Quæ verò præmaturam judicationem, dùm adhuc cruda sunt omnia, occupant, morborum recidivas convehunt, et solutionem omninò malam aut propè nullam portendunt. Perniciosa quoque evadunt, si modum excedant. Eorum, quæ decernere nata sunt, si quæ judicatoria non fiant, difficilem solutionem, si quæ verò contraria significant, malum indicant. Non ideò tantùm quòd recurrunt, verùm etiam quòd priscam naturam exuunt, et ad contraria vergunt, non secùs ac ea mala sunt quæ in contraria transeunt. Id quoque videndum est in cibis, venarum subsidentiis, hypochondriorum tumo-

ribus, et his quæ sursùm aut deorsùm feruntur momentis. Multa verò ejusce sunt generis. Velut si in abortiones facturis emacruerint mammæ; neque enim hìc contrarietas apparet, ut nec si diuturnæ tusses in testium tumores desinunt, et cessant. Undè fit ut testis ex tussi intumescens, nos consensionis quæ est genituræ et voci cum pectore et mammis, commonefaciat.

Quæ abscedere nata sunt, ea per venas, ossa, nervos, cutim, aut alia hujusmodi diverticula abscedunt, bonaque sunt, si infra morbum fiant. Qualia sunt varices, et lumborum gravitates, si ex superioribus partibus ad infernas demittantur. Præsertìm verò optima sunt, quæ ad inferna et infra ventrem maximè et quàm remotissimè à morbo abscedunt, ac ea quæ per emissaria quædam effluunt, aut per emissionem fiunt, quemadmodùm sanguis ex naribus, aut pus ex aure, sputum et urina per emissionem effluunt. Quibusdam non eodem modo absce-

dit, velut dentes, oculi, nasus, et sudor. Quin etiam quæ in cutem abscedunt, foràs erumpentia tubercula, velut putrescentes et purulenti quidam tumores, aut ulcus, aut reliquæ hujusce generis in cute efflorescentes pustulæ, desquamatio, glabratio, et capillorum defluvium, vitiligines, scabies, aliaque hujuscemodi, quæ, confecto et repentino quodam confluxu, non autem dimidiato et semirepentè abscedunt, et quæcunque alia dicta sunt, et si non indignè morbi excretioni respondeant. Quemadmodùm Temenei nepti, ex valido morbo quiddam in digitum firmatum est, qui, cùm morbo suscipiendo non esset, ex interno recursu obiit.

Quæ per venas, alvum, nervos, aut cutem abscedunt, ad ossa, medullam dorsalem, aut alia quædam emissaria effluunt, qualia sunt, os, pudendum, aures, nares. Uteri affectus octavo mense judicationem subeuntes, postridiè velut in lumbos aut femur decumbunt. Interdùm verò

ex tussi in testes, et in testem per se solum. Quæ in tussi abscedere nata sunt, si in superiore corporis parte, quæ suprà ventrem est, fiant, non æquè perfectè levant. Sanguinis ex naribus eruptiones, quæ liberales sunt et largæ, ut plurimùm morbos solvunt. Quod in Heragorâ non satis reputarunt medici.

Quibus voces naturâ sunt asperæ, iis linguæ sunt subasperæ. Quod idem usu venire solet in iis aspredinibus quæ ex morbis contingunt. Hoc igitur habent, quæ naturâ, non autem ex morbo duræ sunt. Molles verò ad noxiam et utilitatem tardiùs quàm prior illa natura transeunt. Videnda quoque veniunt, quæ ex vivendi ratione oblonga sunt capita, et cervices quæ ex his, quæ in pronum fiunt, inflexionibus longæ sunt. Venarum etiam capacitas et crassitudo, quæ ex eâdem causâ fit, consideranda est, et coarctationes, et latitudines, brevitates et exilitates. Et quibus, contrariis ex causis, venæ latæ, iis ventres et ossa lata quoque

sunt, gracilesque existunt, quibus repugnant obesi et pingues. Ex his quoque videndi sunt, quinam ad inediam moderatè se habeant, et quæ fiunt adauctiones, quidnam cuique detrahant, et quidnam diminutiones adaugeant, et quænam cum his quæ augentur simul increscant, aut firmitudinem et robur capiant. Videndæ etiam quænam sint venarum inter se distantiæ, et intercapedines.

Quæ ad imum ventrem rupta fiunt, si circa pubem accedunt, ut plurimùm statìm sunt indolentia. Quòd si dextram umbilici superiorem partem attingat, dolorem et corporis jactationem afferunt, et stercoris per vomitum eductionem, velut etiam Pittaco accidit. Fiunt autem rupta ex plagâ aut diruptione, aut alterius assultu. Quibus quod imum ventrem et cutem intercedit, inflatur, nec quiescit, iis color pallido multo suffunditur, ac velut ex albido pallescit, quòd eorum omnium in hepate causa sit, atque hepaticis morbis conflic-

tentur. Quin etiam morbi regii qui, ex hepate fiunt, colorem subalbidum habent, non secùs quàm qui ex aquoso hydrope, aut pituitâ albâ periclitantur. Qui verò ex splene fiunt tùm morbi regii, tùm hydropes, nigricantiores sunt. Sed et in subalbidis lenticoloribus ulcera perægrè ad cicatricem veniunt, ac cutis et labia diffinduntur, quod Antilocho et Alevæ accidit. Id autem oritur ex salsuginosi corporis humoribus, cùm in cutem à capite, maximè ex pulmone concalefacto, deciderit.

Videndæ sunt causæ ex quibus quis laborare cœperit, sive morbus ex capitis et auris, aut etiam lateris dolore initium sumpserit. Quibusdam verò dentes, quibusdam etiam glandularum tumores, morborum significationem afferunt. Quæ erumpere et febres decernere nata sunt ulcera ac tubercula, si non affuerint, judicationem ipsam tollunt. Quibus verò intrò subsistunt, certissimas et celerrimas morborum recidivas afferunt. Milium solidum oleo incoctum, li-

quidas et crudas dejectiones sistit, ut exemplo est nautæ puer, et Myriochaune

---

Erant autem eorum, qui ex anginâ laborabant, affectiones hujusmodi. Cervicis vertebræ modò plurimùm, modò verò propè erant, ut intrò vergerent. Collumque ipsnm, quâ parte cavitatis internæ significationem præ se ferebat, contactu dolorem sentiebat. Cuidam verò affectus ipse paulò infra os, cui dentis nomen erat, pertingebat, nec ita præceps erat: quibusdam etiam majori ambitu circumscribebantur. Qui si secundam vertebram dentem appellatam non attingeret, fauces nullâ inflammatione tentabantur, sed subsidebant. Partes quæ sub malis intumescebant, non erant inflammatis affines, neque ulli glandularum inflammatio adfuit. Sed cùm hæc secundùm naturam se haberent, linguam non facilè convolvebant, major enim et prominentior ipsis esse videbatur. Quæ sub linguâ sunt venæ,

erant conspicuæ, nec devorare aliquid poterant, nisi admodùm molestè. Quòd si vi cogerentur, in nares erumpebat. Sermo etiam ipsis per nares efferebatur. Respiratio his non admodùm elata, neque sublimis. Quibusdam verò, temporum, capitis, et cervicis venæ intumescebant. Atque horum quibusdam paululùm dolores exasperabantur, quibus tempora incalescebant, etsi aliàs non febricitarent. Multis non præcludebatur spiritus, nisi si salivam aut aliud quiddam deglutire cuperent. Neque intrò defigebantur oculi. Quibus igitur neutram in partem deflectebat tumor, sed rectà procedebat, iis ne membrorum quidem resolutio accidit. Quòd si quem horum periisse mihi constiterit, eum recensere non gravabor. Sed ii omnes quos videre licuit, superstites permanserunt. Atque horum quidam quàm celerrimè allevabantur, plurimi verò quadraginta dies percurrebant, idque non paucis sine febre contigit. Multis etiam in longum valdè temporis intervallum, tumoris aliquid

protrahebatur, cujus rei indicium deglutitio et vox quoque ipsa præbebant. Ipsæ quoque columcllæ eliquatæ, imminutionis pravam quamdam significationem præ se ferebant, etsi nihilo deteriùs habere videbantur. Quibus verò in alterutram partem tumores decumbebant, ii eâ ex parte, undè vertebrarum inclinationes fiebant, nervorum resolutione tentabantur, atque indè versùs alteram trahebantur. Apparebant autem hæç maximè in facie, ore, et eo quod ad gurgulionem est intersepto. Quin etiam genæ inferiores non temerè immutabantur. Cæterùm quæ ab anginâ fiebant leves membrorum resolutiones, non totum corpus perreptabant, quod in aliis fieri solet, sed ad manus usque pertingebant. Atque hi concocta quidem, sed pauca, nec sine molestiâ expuebant. Quin et ii quibus in rectum tumor decumbebat, expuere quoque poterant. Quos verò febris infestabat, hi multò graviori difficultate spirandi conflictabantur, et inter loquendum alieniores videbantur,

ipsis quoque venæ magis intumescebant, atque horum omnium pedes erant frigidissimi. Ex quibus isti præcipuè, si qui non illicò mortui sunt, erigere haudquaquàm se poterant. Verùm omnes quos videre licuit, mortui sunt. *De istis, vide Gal. in comment. sup. aph.* XXXV, *sect.* IV.

Perinthum venimus ad solstitium penè æstivum, ubi hyems placida et australis fuit. Ver autem, atque æstas, valdè sicca ad vergiliarum occasum. Quòd si quæ pluvia decidisset, guttatìm defluebat, eratque rori simillima. Etesiæ non multùm spirarunt, idque dispersìm et contractìm. AEstate febres ardentes plurimæ populariter grassatæ sunt: in quibus nulli aderant vomitus, sed alvi perturbationes ex tenuibus, aquosis, non biliosis, et spumantibus multis, quæ interdùm deposita subsidebant. Quibus sanè simile erat quod aeri exponebatur. Alvique secessus eamdem perpetuò speciem referentes, malo erant. In his multi soporati, levi-

terque mente emoti, præcipuèque ex somno tales evadebant, cùm verò expergiscerentur, de omnibus rectè sentiebant. Respiratio non admodùm elata. Urinæ multis quidem tenues et paucæ, nec alioqui decolores. Sanguinis ex naribus fluxus nonnisi paucis contingebant, atque sub auribus tumores, parotides dicti: de quibus posteà scribam. Neque verò lienis tumor aderat, aut præcordii dextri magnus dolor, aut valida contentio: etsi quiddam erat, quod levem præberet significationem. Judicabantur verò maximè omnia ut plurimùm ad decimum quartum diem, partìm cum sudore, partìm verò cum rigore, nec nisi admodùm paucis recidivæ contingebant. At verò dùm guttatìm roris modo sub æstatem decidebant pluviæ, sudor apparebat. Quin etiam febrium initio quidam sudores statìm fiebant, neque tamen malignè, et quibusdam sub hoc tempus judicatio cum sudore facta est. In febribus autem æstivis circa septimum, octavum et nonum diem, aspredines

quædam miliaceæ, culicum morsibus ferè similes, quæ tamen non admodùm pruriebant, in summâ cute subnascebantur, et ad judicationem usque perdurabant. Ac ne eæ quidem masculorum ulli eruperunt. Mulier verò cui talia fierent, nulla mortua est. Hebetiori tamen erant auditu et soporosæ, quamvis anteà non admodùm soporosæ essent, quibus ista evenire debebant. Neque tamen in totum perseverabant. AEstate verò etiam ad vergiliarum occasum, in soporem et somnum pronæ erant, post ea quippe insomniâ magis urgebantur. Verùm neque prorsùs ob istam temporis constitutionem moriebantur. Alvum igitur non licebat, ne per ea quidem quæ assumebantur, sistere: sed eam, quæ præter rationem fieret, medelam conferre posse, facilè quis existimasset: quamvis permulta quibusdam procederet, ex eo qui in cubili frigido substrato fiebat decubitu. Frigidum quippè exulcerat. Calido verò quicquid hujusce est generis, sensim magis procedit.

Et quamvis nullus naturâ affectus inerat, quibus bujuscemodi signa aut majora aut minora aderant, oscitatio, tussis, sternutamentum, pandiculatio, eructatio, flatus, reliquaque ejusce generis perniciem afferebant. Quibus in febribus quæ cum corporis jactatione et horrore accidunt, vultus rubet, lassitudines, oculorum dolores, capitis gravitates, aut leves membrorum resolutiones adsunt. In quibus videndum si menstrua appareant, præcipuè verò quibus primùm erumpunt. Quin et virgunculis et mulieribus, quibus ex longo intervallo, sed ex quibus non consueto tempore, aut ut decet, apparent, et si succedente tempore plurimùm pallidæ fiant. Plurimi autem refert videre in omnibus, quod et posteà consequitur, et quo tempore, et in quibus, velut biliosis admodùm, in febribus maximè, quibusdam prorsùs in crura purgatio secedit.

Zoilo qui ad murum habitabat,

ex maturâ tussi, febris acuta suborta est; et faciei rubor, alvusque intercepta nil, nisi coactè, reddebat. Lateris sinistri et auris quæ è directo erat, magnus dolor. Caput verò non ita dolebat. Purulentum quodammodo expuebat, semperque ægrotabat, alioqui cætera judicata sunt, et ad octavum aut nonum diem ex aure pus multum erupit. Ad noni diei initia, auris dolor cessavit, atque haud scio quomodò sine rigore judicatio consecuta est. Caput valdè sudavit, aurisque et lateris sinistri stabilis erat quidam ardor. Supernè unà cum aure ad scapulas præcipuè, dolor sedatus est. Sed et priùs sputa multa rejecta sunt, quæ ad expuitionis initia, et circa septimum aut octavum diem, florida erant, deindè verò laboriosa. Alvus substitit ad nonum et decimum diem, dolor extinctus est, et tumor remittebat, sudoresque parvi fiebant, qui neque tamen decernebant, ut ex secessibus ipsis, aliisque satis manifestum fuit. Incipiente enim auris dolore, alvus

perturbata est. Nono autem die, ex aure pus erupit, judicatusque est morbus absque rigore decimo quarto, eodemque ipso die. Quin et sputum copiosius, et coctum magis, procedebat, ubi pus ex aure liberiùs effluxit. Sudores autem, et serpentia ulcera longo posteà intervallo in capite fiebant, quæ tertio die exsiccata sunt. Quæcunque absque judicationis significatione disparent, malè decernunt, velut in erysipelate, quod Polemarchi ancillæ contigit, videre satis licuit.

Cætera verò paulò obscuriora, vel trunca, vel quæ ad anatomen et physiognomiam spectant etc.; vel etiam quæ partìm in aphorismis, partìm in aliis ejusmodi libris reperiuntur, ideòque negligenda.

LIBER QUARTUS.

Sub brumam aquilonii flatus erant, aurigine abundè fœdati quidam, atque hi quidem cum horroris sensu, alii verò minimè. Tertio die linguæ adustæ. Circa sextum et septimum perturbationes, quæ etiam diù perseverarunt. Decimo quarto, alvi renitentes, nec medicamentis cedentes, nec pro ratione febrium ulli sudores. Quibusdam lienes parvi, ad præcordia dextra extensi, et ad manûs tactum murmur aliquod edentes. Sanguinis profluvia, ac per urinas purgatio et judicatio. Multò verò magis deorsùm tendebant. Nam et hoc tunc contigit. At qui non isto modo se haberent, lienes verò etiam intumescebant, ii sanguinem ex nare sinistrâ profundebant. Exacto solstitio bruma cum hybernis algoribus et flatibus aquiloniis, paulò verò posteà australis tempestas ad quindecim dies erat. Post hæc verò nives confertæ diebus quatuordecim. Sub hoc anni

tempus, aurigine abundè colorati quidam, neque sincerè judicati, in morbum reciderunt. Post nives austrini imbres successerunt, gravedines cum febribus, et sine his, eruperunt. Cuidam verò in dentes decubuit, cùm anteà mediâ corporis parte dolor esset, in dextrâ, superciliumque et oculum occupavit. Erant autem raucedines et faucium inflammationes, eàrumque adenes, spongiæ dictæ, sustollebantur, et ad aures ac malas tumores molles, qui etiam cum febre sedabantur. Febricitare incipientibus, horum pleraque supernè et ad utramque partem enascebantur, et quibusdam tonsillarum tumores sub autumnum et hyemem, quin etiam et porrigines aderant. Multæque cujusque modi abortu et partûs difficultate periclitabantur. Virgini sexto die cùm judicatio obvenisset, sexto in morbum recidit. Judicata verò est per sextum diem. Hisce temporibus omnia sexto et octavo die judicabantur.

Sub vergiliarum occasum, Meandri

cæci uxor, statìm ex virore pallescens, statìmque purulentum circa sextum diem expuit, jecur in tumorem sublatum est, deorsùm pauca demisit, carnium purulentarum instar sputa pauca, alba, lata ore rejecit, cibos aversata est, mortem obiit circa vigesimum.

Ex viciniâ Thestoris famulæ ex ustione alvi dejectio biliosa, copiosa, et præcordiorum distentio adfuit. Ipsi sexto die post suppressionem, ex alvo tenuia, copiosa semel prodiere, statìmque sudoribus judicata est, alvus restitit. Sub eamdem autem horam rigore correpta febricitavit, et rursùs sub idem tempus sudoribus judicata.

Thersandri uxor aquæ intercutis specie, quæ pituita alba dicitur, non admodùm laborans, cùm lactaret, graviter febricitavit. Huic ex reliquorum incendio lingua succensa est. Sub hoc tempus lingua etiam velut densâ grandine exasperabatur, et lumbrici ore rejecti. Ad vigesimum verò diem non est absolutè judicata.

Qui primus mente captus est ado-

lescens, urinam reddidit puram, tenuem, omnium dejectio tenuis, multa, sine bile fuit, lingua admodùm aspera, febris perurens, pervigil, alvus intumescebat. Hic desipuit octavo (ni fallor) die, lascivè admodùm, exurgebat, pugnabat, valdè obscœna loquebatur, cùm ab iis naturâ abhorreret. Hunc post redditas effusas ac multas tenues urinas ex suppressione, somnus continuus cepit et sudor (iccircò, quòd talis esset, judicatorius existimatur) ferè circa decimum diem. Posteà et rursùs vehementer insaniit, et celeriter mortuus est, undecimo die, eâ de causâ (ut arbitror) quòd merum multum antequàm vehementer desiperet, potasset. Ei pauci erant anni propè viginti.

Famulæ quam nuper emptam vidi, cui durities magna dextrâ parte aderat, non admodùm dolorem inferens, etiam venter magnus et distentus fuit, non aquâ inter cutem laboranti similis. Quæ et alioqui opima erat, neque admodùm difficulter

spirans, malè tamen colorata. Menses à septem annis non processerant, intestinorum difficultate premebatur, neque tamen inanis egerendi conatus aderat. Tuncque quod in dextris erat dolorem inferebat, febres lentæ tenebant, non tamen ultra septem dies. Alvus quoque conturbata fuit, succino similia, glutinosa quædam et plurima demittens. Diebus aliquot convaluit, posteàque menses profluxerunt, et ad ventrem attinentes partes molles erant, corporisque quod crassum reddebatur, color laudabilis erat.

LIBER QUINTUS.

Liber quintus hic ferè totus servatur, nam et à Corn. Celso pro genuino Hippocratis scripto habitus, et à Fr. Vallesio, aliisque commentatoribus maximè comprobatus est; quippèqui multas et integras morborum historias continet, veramque medicinæ, quæ tunc temporis, vel ab Hippocrate, vel etiam ab aliis medicis coævis agebatur, imaginem refert.

Olitoris uxorem in Helide febris assidua detinuit, neque epota medicamenta quicquam profuerunt. Infra verò umbilicum in ventre quiddam durum erat et intumescens, ac vehementes dolores faciens, quod cùm manibus oleo iuunctis validè est expressum et emollitum, ac deindè plurimus ei sanguis deorsùm profluxit, ac convaluit et vixit.

Timocrates in Helide post longam

potationem ab atrâ bile insaniâ correptus, epoto medicamento perpurgatus est; eâque purgatione multam pituitam et atram bilem totâ die demisit, quæ sub vesperum cessavit, ubi multùm laboris in purgatione pertulisset: hunc epotâ polentâ somnus corripuit, et totam noctem tenuit ad solis ortum. In somno verò iis qui aderant nihil respirare, sed mortuus esse videbatur, et nihil, neque quid dieeretur, neque quid fieret sentiebat. Corpore autem distento erat et rigido, vixit tamen et excitatus est.

In Œniadis Scomphus lateris dolore detentus, septimo die mortuus est, cum delirio. Medicamentum autem deorsùm purgans ebibit, cùm ipso ante purgationem die mente constaret, neque multùm purgatus est. In purgatione verò ipsâ deliravit.

In Œniadis Phœnici et Andreæ fratribus mala altera intumuit, et labrum quod ex anteriore parte malæ et oculo respondet, neque quicquam intrò spectanti comparebat, neque foris ullam puris significationem edebat,

sed aridâ putredine intumescens marcescebat, et mortuus est. Eadem quoque alteri contigerunt. Mortuus est autem hic quidem septimo die, neque epotum medicamentum quicquam profuit. Phœnici verò putredo in circulum execta est, et ulcus ante mortem magnâ ex parte repurgatum fuit. Sed et hic mortuus est cùm diù traxisset.

In Œniadis Pyridamus pulmonis inflammatione laborans, decimo die delirare cœpit, curatus verò tùm ad sese rediit, tùm sputa puriora reddebantur, et morbus in melius tendebat. Somno ei multo offuso oculi aurigine tentati sunt, et circa vigesimum diem mortuus est.

Quidam in Œniadis morbo detentus, cùm sine cibo perseveraret, strepitum in ventre vehementem et dolorem percipiebat, ciboque assumpto et comminuto, ubi post cibi sumptionem tempus aliquod intercessisset, non longè posteà idem sentiebat, corpusque contabescebat, et paulatìm absumebatur, neque alimentum ex

cibis sumptis percipiebatur, et per alvum demittebantur ciborum reliquiæ pravæ et exustæ. At cùm cibum recens devorasset, tùm minimè strepitum sentiebat, neque dolor detinebat. Hic sumptis omne genus medicamentis, tùm sursùm, tùm deorsùm purgantibus, nihil allevabatur. Sectâ verò per vices utriusque manûs venâ, donec exanguis fieret, tùm demùm allevationem et mali liberationem sensit.

In Œniadis Eupolemus coxendicis dextræ dolore conflictabatur, ac inguinis, et propinquæ coxendicis juncturæ quæ est ab inguine et anteriore coxendicis parte. Huic sanguis ex malleolo detractus est admodùm multus, niger et crassus, epotoque medicamento alvum deorsùm purgante, multùm purgatus est, et meliùs quidem ei aliquâ ex parte fuit. Dolores verò non cessabant, sed tùm coxendicem, tùm illius juncturam ad sedem (quæ κοχώνη dicitur) tùm etiam inguinis loca suppuratio occupabat, ibique dolor erat intensior.

Pus autem os potiùs quàm carnem altè pervadebat, et aliquandiù sic se habere ignoratus est, donec admodùm debilis extitit. Tandem crustis valdè multis, iisque magnis et densis inustus est; pusque multum et crassum effluxit, ac non paucis post diebus interiit, tùm ex ulcerum magnitudine et multitudine, tùm ex corporis debilitate. Hic videbatur liberari posse, si unicâ amplâ sectione sectus fuisset, ac per eam pus demissum esset, aut si alterâ sectione opus erat, eam amplam admovere, atque hæc in tempore facta opportuit.

Lyconi in Œniadis in reliquis quidem eadem contigerunt, dolores tamen ad crus non admodùm pervadebant, neque purulentus extitit, verùm sanus longo intervallo. Medicamenta autem ebibebat, et cucurbitulas admovebat, sanguis mittebatur, atque intereà meliùs habere videbatur.

Athenis quidam pruritu totius corporis, præcipuè tamen testium et frontis detinebatur, ac vehementer admodùm vexabatur. Cutis toto cor-

pore crassa erat, ac qualis in leprâ videri assolet, neque ullâ ex parte præ crassitudine apprehendi poterat. Hic nullis remediis juvari potuit. In Melum autem ad balneas calidas profectus, prurigine et cutis crassitudine liberatus est, hydrope tamen periit.

Quidam Athenis cholerâ correptus, tùm vomebat, tùm infrà demittebat, et doloribus conflictabatur, ac neque vomitio, neque alvi dejectio sisti poterat, voxque defecerat, nec lecto moveri poterat, oculi caligine obducti et cavi, convulsiones detinebant, quæ ab intestinis profectæ ventriculum occupabant, et singultus. Quod ex alvo secedebat, vomitione longè copiosius erat. Hic epoto veratro cum lenticulæ succo, etiam insuper alterum lenticulæ succum pro viribus ebibit, ac tandem post vomitum ei ambo coacta sunt et suppressa, verùm perfrigescebat. At calidâ admodùm multâ lotus est à pudendis deorsùm, in tantum ut etiam superiora incalescerent, et vixit. Postridie verò polentam sumpsit.

Gorgiæ uxori in Larissâ mens-

truæ purgationes quatuor annis suppressæ erant, præter valdè paucas. Utero antem, quamcumque in partem se inclinasset, pulsus atque gravitatis sensum præbebant. Fœtum concepit hæc mulier et produxit, emissaque est in lucem nono mense puella viva in coxendice ulcus habens, ac secundarum exitus consecutus est, et copiosus admodùm sanguinis fluxus successit, postridièque, et tertio, et quarto etiam sanguinis grumi concreti. Febris eam decem primis diebus detinuit, ac in posterum ei sanguis ruber prodiit. Facies, tibiæ, pedes ambo, et femur alterum vehementer tumescebant. Cibos aversabatur, siti verò vehementi torquebatur, ac maximè frigida conferebat, vinum antem nullo modo. Venter excluso primo fœtu exiguo quidem momento remollitus est, planè autem non concidit, sed durior perseverabat, verùm citra dolorem. Quadragesimo verò à primo die, quod præposterè conceptum fuit excidit, caro quædam, et ven-

ter concidit tumoresque omnes, fluxusque tenuis et sanguis olens prodiit, ac convaluit.

Phæris mulierem ingens capitis dolor diù tenuit, quem neque purgato capite quisquam allevare poterat. Meliùs autem habebat, cum ei menstrua expeditè prodibant. Hæc in intenso capitis dolore pessis odoratis ad uterum appositis allevabatur, et aliquâ ex parte purgata est, cùmque concepisset, caput doloribus levatum est.

Larissæ Hipposthenes pulmonis inflammatione medicis detineri, falsò tamen, videbatur. Principio quidem luctâ se exercens, duro in loco supinus cecidit, super incidente ei adversario, et lavit frigidâ, cænam sumpsit, et gravior sibi videbatur. Postridiè verò febris et tussis siccior, ac spiratio crebra tenuit. Quinto autem die, cruentum paucum screavit, et delirare cœpit. Cùm tussis urgeret, tùm dolor pectus et dorsum infestabat. Sexto, postquam sternutasset, sanguis ex naribus effluxit, ad quatuor ferè heminas.

Sub vesperam. neque loquebatur, neque quid fieret, aut quid diceretur, sentiebat. Undecimo mortuus est. Quinque autem diebus quandoquè benè sentiebat, quandoquè verò minimè, febre liber erat. Sputum verò nullum excernebatur, neque stertor detinuit, quoniam sputum non aderat.

Larissæ Scamander coxendicem syderatam habuit, et os diù disparatum. Hic post magnam sectionem, etiam ad os ipsum deniquè inustus est, ac tùm duodecimo post sectionem die, convulsio cepit, ac magis detinuit. Convulsione autem tentabatur crus ipsum ad altera usque, quæ ad alteram etiam partem perveniebat. Crus autem contrahebatur, et extendebatur, cæteraque membra movebat, et maxillæ riguerunt. Hic octavo post convulsionis insultum die, convulsione periit. Utriculis verò concalfactis ex ervo ad curationem totum corpus fovebatur, et ex infuso per clysterem tandem nonnihil stercoris subiit. Medicamentum

affatim sinceram bilem deturbans ebibit, et insuper aliud devoravit. Ac secessit quidem, nihil autem ex devorato medicamento levamenti sensit. Somnus parvus venit. Rursùsque epoto sub vesperam valido medicamento affatim sinceram bilem deturbante, sub ortum solis mortuus est. Atque diutiùs morbum sufferre potuisset, ni vis medicamenti obstitisset.

Larissæ Palamedis equiso undecim annos natus, ab equo in fronte supra oculum dextrum vulnus accepit, et ad os vitium pervenisse videbatur, ex eoque modicus sanguis prosiliebat. Hic magnam sectionem ad os duplex usque pertulit, et eo statu os curationem accipiebat, quod etiam anteà illicò os utero gestabat. Sub vigesimum diem circum autem tumor exortus est. Febris cœpit et rigor, ideòque potiùs augebatur tumor et dolor. Sub initia febris ex rigore cœpit, et oculi, frons, ac tota facies intumuit. Hæc autem dextrâ capitis parte ferè contigerunt, pervasit ta-

men tumor etiam ad sinistram, sed hic nullam noxiam attulit. Ad extremum verò febris continua prehendit. Atque ista minùs affligebant ad octavum diem usque. Post inustionem autem et medicamenti devorati purgationem, illito tumori medicamento superstes fuit. At verò malorum causa nullo modo ad ulcus referenda erat.

Theophorbi filio Larissæ vesica fœdâ scabie (lepram dicunt) laboravit, et glutinosam urinam reddebat, in eâque reddendâ circa initium et finem dolore divexabatur, et mentulam confricabat. Hic epoto acri medicamento urinam promovente, ad vesicam nihil quidem secessit, sed vomitione pus multum et bilem reddidit, cæteraque ejusdem generis per alvum demittebat. Venter dolore conflictabatur, et intùs ardoris sensus percipiebatur. Reliquo verò toto corpore perfrixit, et exolutionem sensit, neque quicquam assumere voluit. Huic medicamenti vis nimia ventriculum vehementer admodùm exul-

cravit, quo epoto, tertio posteà die extinctus est.

Larissæ Antimachi uxor ferè quinquaginta diebus uterum gestabat, et reliquo tempore cibos fastidiebat, septemque diebus uteri et oris ventriculi dolore conflictabatur, et febris prehendebat. Ex quo tempore nihil per alvum secessit. Huic medicamentum deorsùm purgans valentius quàm par erat deglutiendum est exhibitum, et bilem præ inediâ et febre exustam vomitione rejecit. Neque enim ullo potu utebatur. Paucam verò vi quâdam evomuit et in grumos contractam. Deindè ubi commota fuit, eam demittebat, et debilitari visa est, aquâque epotâ vomere renuit. Post hæc autem dolor vehemens inferiorem alvum detinebat, quæ à medicamento exulcerata erat, eique statim post stercus ramentum subcruentum ex alvo secessit. Perpetuò verò increscebat imbecillitas et incontinens corporis jactatio, et purgatio ad quinque heminas processerat. Aquâ multâ ventri affusâ res-

titit alvus, aliud quippe nihil assumere poterat. Circa mediam noctem mortua est. Videbatur autem superstes esse posse, si aquam bibere, aut statim ante potionem vomere potuisset.

Larissæ Onesidemi ancillæ exulcerata est alvus et intestinum à bile per se commotâ, ac sursùm et deorsùm bilis et sanguis prodibant, febrisque detinuit. Huic imbecillæ in potu est exhibitum medicamentum deorsùm purgans imbecillum, aquosum et paucum, ex quo copiosa vomitione sunt reddita, et ampliùs per inferna subierunt, ac sub vesperam repetiverunt. Postero verò die, febris aderat, verùm debilis. Alvus etiam exulcerabatur, et eædem adhuc dejectiones erant. Tertio autem die vehementi admodùm febre correpta, sub vesperum obiit. Hæc prorsùs peritura fuisse existimata est, minimè verò quandiù epotâ frigidâ vomitus tenuit. Ubi verò perfrixit alvus superior, aquâ perpurgata, post epotum ptissannæ succum fri-

gidum, sic ex infuso sublata est.

Larissæ Eudemus valdè magnum et diuturnum patiebatur sanguinis profluvium per ora venarum quæ sunt in ano (Græci hæmorrhoidas dicunt) adeò ut exanguis esset, et bilis commota. Leniter tamen habebat toto corpore, et alvus deorsùm conturbata, biliosa demittebat, et hæmorrhoides remittebant. Post epotum medicamentum deorsùm purgans, probè repurgatus est, ac insuper ptissannæ succum ebibit, et ampliùs alvus turbabatur, dolorque ad præcordia aderat. In hoc hæmorrhoidibus manus est admota, cùm malè quodammodò affectus esset venter, et ampliùs curatione opus esset, ac vomitus afflixit. Tandem verò ex irritato medicamentis cancro, febris adorta est, nec ante mortem dimisit. Interdùm quoque cùm rigor subiens dimisisset, febris adfuit, ipsique ex alvo bilis secessit, flatus partim prodibat, partim intùs remanebat, dolorque ventrem affligebat. Hæmorrhoides verò deinceps à purgationi-

bus extra anum eminere cœperunt, et per eas flatus existebat, qui à sternutatione ortum ducebat.

Larissæ quidam hastâ latâ percussus, à tergo vulnus accepit, cujus acies infra umbilicum penetravit, et cum livore ac tumore amplum spatium pervasit. Post acceptum vulnus deinceps dolor primo vehemens tenebat, et venter intumescebat. Postridiè exhibito medicamento deorsùm purgante, quiddam suberuentum dejecit, et mortuus est. Hujus intestina non esse sana, venterque sanguine redundare videbatur.

Appellæus Larissæus annos attingens propemodùm triginta aut paulò minùs, morbo detinebatur, quo noctu magis inter dormiendum quàm interdiù corripiebatur, et duobus ferè annis laborabat ante mortem. Bilem autem flavam interdùm vomitione rejiciebat ubi excitabatur, quandoquè etiam atram. Hic vehementi admodùm capitis purgatione et longo intervallo usus, atque etiam bis epoto medicamento, sex menses

transegit. Edax autem erat et corpore bilioso, ac post multam luctam vehementi rigore correptus est, et febris invasit, morbusque noctu afflixit. Postridiè verò rursùsque altero die, sanus esse videbatur. Subsequente autem nocte, ubi cœnasset, à primo somno morbus corripuit; qui noctu et interdiù ad cœnæ tempus usque tenebat. Mortuus est antequàm ad se rediret. Primùm corporis dextra ac facies, reliquumque corpus, convulsione tentabantur, deindè sinistra pervadebat, cùmque quietus esse videretur, sopore et stertore detinebatur, rursùsque morbus excipiebat.

Eumelo Larissæo crura, manus, et maxillæ riguerunt, neque extendere, neque flectere poterat, nisi quis extenderet aut flecteret, ut nec maxillas diducere, nisi quis diduceret. Neque verò aliâ corporis parte dolorem sentiebat, neque quicquam comedebat præter mazam, et mulsam potabat. Vigesimo die, sedens supinus decidit, et à lapide vehementer

in caput percussus est, eique oculorum caligo offusa est, neque longè posteà sanus surrexit, et omnibus erat liberatus, nisi quod è somno cùm excitaretur, articuli aliquantulùm colligati esse videbantur. AEtatis autem erat jam duodecim annorum aut tredecim. Mensibus verò tribus aut quatuor laboravit.

Larissæ virgo post paucum sanguinem vomitione rejectum, purulenta evasit, febribusque correpta, non antè liberata est, quàm vitam cum morte commutasset, quæ tertio mense contigit. Ante mortem autem aures obsurduerunt, neque exaudiebat, nisi quis valdè acclamaret. Antè verò quàm sanguinem vomitione rejiceret, jam debilis erat.

Larissæ Dyseridis ancilla juvencula, cùm venere uteretur, vehementer affligebatur doloribus, aliàs verò dolorem non sentiebat, neque concepit unquam. At cùm annum sexagesimum attigisset, post meridiem vehementibus velut partûs doloribus conflictabatur. Post multum verò ante

meridiem porri esum, ubi dolore correpta est omnium qui anteà tenuerunt vehementissimo, exurgens asperum quiddam in ore uteri contrectavit. Deindè cum jam animo linqueretur, ab aliâ muliere manu immissâ expressus est calculus asper, fusi verticillum propemodùm æquans. At tunc statìm sanitati est restituta, et deinceps perseveravit.

Autonomus in Omilo ex capitis vulnere obiit decimo sexto die, æstate mediâ lapide ad suturas in medium sinciput cominùs immisso. In quo non animadverti eum sectione indigere. Opinionem verò meam fefellerunt suturæ in se teli noxiam continentes. Posteà namque et conspicuum extitit. Primùm certè ad claviculam, deindè verò ad latus dolor admodùm vehemens ortus est, et convulsio ad utramque manum pervenit. Ulcus enim medium caput, et sinciput occupabat. Ad sectionem ventum est decimo quinto die, neque pus multum prodiit. Cerebri verò membrana sine putredine apparebat.

In Omilo famula duodecim ferè annos nata, ex capitis vulnere moritur decimo quarto die, æstate mediâ, ubi impactâ à quodam januâ os collisum et fissum fuit. Ad suturas verò vulnus erat, quod certè sectione egere est animadversum. Sectum est autem non quantùm oportuit, verùm quod in ipso relictum est, in pus versum fuit. Octavo die rigor, febris prehendit. Habebat verò non commodè, sed quantùm etiam prioribus diebus cum febre vacabat. Nono autem die, quod reliquum erat exsectum est, et pus valdè exiguum cum sanguine subesse visum est, membranaque pura erat, ac somnus quidem cepit, febris verò posthàc non dimittebat. Convulsio autem manum sinistram occupabat, quòd dextrâ potiùs parte ulcus haberet.

In Omilo Cyrenius ubi pus intrò collegisset, triginta diebus seriùs quàm oportuit inferiori ventri ustionem adhibuit, et moderatè habebat, resiccatumque pus in ventre fuit. Calidissimo verò anni tempore, ex

pomorum, aliorumque inutilium eduliorum esu, febris prehendit, alvique profluvium, ac mortuus est.

Hecason in Omilo perindè ac alter seriùs inustus est, ferè tamen totus venter resiccatus est. Difficultate autem intestinorum correptus, ubi eam evasisset, quidvis edebat, donec totus intumuit, eique pus per inferiora erupit, et alvi profluvio sublatus est.

Hecasoni in Omilo ex corporis impuritate et pravâ purgatione, gravis in coxendicem dolor incubuit. Quo quidem demittente, febribus correptus est, diùque lectulo decumbens, neque bibebat quicquam, neque sitiebat, debilis autem erat, et crebrò horrores sentiebat. Huic probè quidem, ut conveniebat, morbus sublatus est. Corpus verò ab oblatione opem sentiebat. Sub extremum morbus per inferiora erupit, ac omnis cum multâ bile secessit, et mente motus mortuus est. Videbatur autem morbum evasisse.

Adolescens Eubœâ veniens, ubi

post multas infernas purgationes intermisisset, ac quievisset, febri correptus est. Deindè cum sibi videretur per superiora purgandus, medicamentum deorsùm purgans imbecillum; nempè radicem ebibit, et quarto post potionem die, mortuus est, cùm nihil perpurgatus esset, sed somnus tenuisset, neque sitis sedari potuisset.

Eubiensis quidam, medicamento deorsùm purgante ebibito, tribus diebus purgabatur, ac mortuus est. Manum autem purulentam ad cubitum usque habebat.

Symmachi puer à bile præfocabatur, noctu inter dormiendum, et cùm febris eum detineret. Epotum autem medicamentum non continuit, neque purgatus est, sex etiam ante mortem diebus.

Qui propè curriculum habitabat, ubi noctu sanguinem vomitione refudisset, postridiè cum multâ sanguinis vomitione et suffocatione mortuus est. Ad lienem verò et infrà copiosus ei sanguis secedebat.

Puer in ventrem et jecur à mulo ictus, obiit quarto die. Spirationem autem crebram habebat, neque intelligentia valebat, et febris detinebat.

Hermophili filius diebus undecim laboravit. Febris autem detinebat, neque ciborum reliquiæ subierant. Ac imprimis quidem delirio correptus est, quod noctu desiit. Postero verò die, voce defectus jacuit cum stertore, distortis oculis, febricitans. In os autem immissâ pennâ, bilem atram vomitione rejecit, et ex infuso per clysterem stercus multum prodiit.

Aristionis servæ pes suapte sponte syderatione tentatus est, juxta pedis medium, internâ parte ex obliquo, et ossa putrilagine conceptâ discessionem fecerunt, ac paulatim fistulosa prodibant, alvique profluvio succedente, mortua est.

Mulier sana et obesa, ex medicamento conceptûs gratiâ deglutito, ventris dolore et intestinorum torminibus conflictabatur, ac intumuit.

Spirandi difficultas instabat et animi consternatio cum dolore. Sanguinem paucum vomitione rejecit, et quinquies emortua est, uti expirasse videretur, ac neque vomitu ex aquâ frigidâ, dolor urgens aut spiratio remittebat. Frigidæ verò ferè amphoræ triginta corpori affusæ sunt, quod sanè unicum opem ferre videbatur, ac posteà bilis copiosa infrà demissa est. Urgente verò dolore, nihil secedere poterat, vixit tamen.

Antander ex deglutito medicamento alioqui nullam noxam sensit, at circa vesicam dolor tenere visus est, quæ statim multo recremento repurgata est. Post meridiem dolor vehemens valdè tenebat, ac in posterum diem suffocatio, animi consternatio, et corporis disjectio. Vomebat etiam, ac nihil per alvum demittebatur, noctu malè habebat, neque somnus invasit. Postridiè verò multum ex alvo prodiit, ac demùm sanguis, et periit.

Cerdo qui in Pythio erat calceum assuens, sese supra genu in femur

pupugit, et ferè ad digiti longitudinem subulam adegit. Huic ne sanguis quidem ullus effluxit, et vulnus celeriter coiit. Totum autem femur intumescebat, et tumor ad inguen et lateris inanitatem extendebatur. Hic tertio die mortuus est.

Quidam accepto in inguine à sagittâ vulnere, quem nos vidimus, præter omnem ferè expectationem servatus est. Neque enim spiculum, quod nimis altè descenderat, eductum fuit, neque ulla memoratu digna sanguinis eruptio, aut inflammatio aderat, neque claudicavit. Inventum autem spiculum sexto demum anno ex quo vulneratus erat, eduximus. Injecta autem erat suspicio illud inter medios nervos latuisse, venamque nullam aut arteriam divisam fuisse.

Qui jaculo acuto in posteriorem partem paulò infra cervicem sauciatus est, vulnus quidem accepit aspectu minimè effatu dignum. Neque enim altè penetrabat. Non longè autem posteà sublato jaculo, disten-

debatur in posteriora contractus, velut qui in scapulas rigescunt, et posteriorum partium distentione tentantur, maxillæque constrictæ erant. Si quid etiam humidi ore contineret, et devorare tentaret, in nares regerebatur, ac in reliquis statim deteriùs habebat, alteroque die mortuus est.

Adolescentem per asperam viam maturato cursu calcis dolor cepit, inferiore præcipuè parte. Quo loco abscessus nullus factus est, qui humorem cogeret. Quarto tamen die, locus universus nigricabat ad talum usque, qui astragalus dicitur, et cavitatem illam quæ est ad planum pedis, quod πτῆθος vocatur. Quod denigratum fuit non disruptum erat, verùm priùs è medio sublatus est. In totum verò post cursum vixit viginti diebus.

Qui ad oculum sauciatus fuit, vulnus quidem in palpebrâ accepit, cuspis verò abundè demersa fuit, spiculum autem extremum ulteriùs extabat. Recisâ palpebrâ, cuncta e-

xempta sunt, nullumque detrimentum adfuit. Oculus namque remansit et citò convaluit. Sanguis autem liberaliter et abundè profluxit.

Pulchra erat Virgo Nerei filia, et ferè annos nata viginti, cui à mulierculâ amicâ ludente latâ manu sinciput pertusum est. Ac tunc quidem oculorum caligo corripuit, et sine respiratione erat, cùmque domum pervenisset, illicò febris vehemens cepit, et capitis dolore tentata est, cum faciei rubore. Septimo autem die, ad aurem dextram pus graveolens, aliquantulùm rubrum cyatho ampliùs prodiit, meliùsque habere et allevari visa est. Rursùs invalescente febre in somnum propensa erat, neque loqui poterat, faciei pars dextra contrahebatur, difficultas spirandi ac convulsio cum tremore aderat, et lingua impediebatur, oculusque stupefactus est, nono mortua est.

Cuidam circa vigesimum ætatis annum, post epotum abortivum, dolor contigit, et multorum biliosorum,

pallidorum, porraceorum vomitus. Ubi bibisset, convulsio prehendebat, et linguam commanducabat. Quarto die ad eam ingressus sum et erat ei lingua magna, nigra, oculorum album rubescebat, et pervigil erat. Quarto die, sub noctem mortua est.

Puellam, quæ ex abrupto loco decidit, vox defecerat, corporis jactatio prehendit, et sub noctem copiosum sanguinem vomitione rejecit, qui copiosior sinistrâ parte, in quam impegerat, effluxit. Mulsam non sine negotio absorbebat, stertor et crebra spiratio, velut moribundis, aderat. Venæ quæ sunt in facie distendebantur, et decumbebat supina, pedes incalescebant, leviter febricitabat, vox defecerat. Septimo die vox erupit, paulatim incalescebat, et servata est.

Fallonibus in inguinibus tubercula exoriebantur dura, et sine dolore, circaque pubem et in collo magnitudine similia erant. Anteà quidem febris tussiculosa tenuerat. Tertio mense aut quarto venter contabuit,

calores accesserunt, lingua arida, sitis aderat, et alvi dejectiones molestæ, mortui sunt.

A Macedone quidam lapide in caput percussus, decidit. Tertio die vox defecerat, et corporis incontinens jactatio erat, febris parva, tempora non admodùm pulsabant. Nihil omninò audiebat aut sapiebat, neque quiescebat, sed quarto die movebatur. Mador tùm circa frontem, tùm sub naso ad mentum usque erumpebat, et mortuus est.

In Delo AEniates quidam retrò in latus sinistrum jaculo percussus, ulcus sine dolore quidem habuit. Tertio verò die, gravis dolor ventris prehendit, nihil ex alvo secedebat, verùm sub noctem ex infuso per clysterem stercus prodiit, neque dolor intermittebat; sedes ad testes eminebat. Quarto die, dolor ad pubem et ventrem detinebat, neque quiescere poterat, biliosa affatìm sincera vomitione rejecit, oculi quales animo deficientibus. Post quintum diem mortuus est. Calor quidam tenuis aderat.

Jaculo in jecur percusso illicò cadaverosus color affusus est, oculi concavi extiterunt, corporis incontinens jactatio et implaciditas aderat. Mortuus est antequàm concio dimitteretur, cùm primâ luce vulneratus fuisset.

Polemarchi conjugi per hyemem anginâ laboranti guttur intumuit cum multâ febre, et sanguis missus est, faucium suffocatio desiit, febris perseverabat. Sub quintum diem, tumor ad lævum genu cum dolore subortus est, eique ad cordis regionem quiddam coacervari videbatur, ac respirabat velut qui in aquam demersi sunt respirare solent, et ex pectore strepitus quidam edebatur, idemque contingebat quod fatidicis mulieribus quæ Pythone afflatæ, quòd ventre oracula fundunt, engastrimythi, hoc est ventriloquæ, dicuntur. Circiter septimum aut nonum diem, sub noctem, alvus affatim prorupit, et liquida multa quæ prava existimabantur, demisit. Ipsa verò tandem voce defecta mortua est.

Magnæ navis præfecto anchora manûs dextræ indicem et os infernum collisit, ex quo inflammatio, sideratio, et febris successit. Quo modicè per alvum repurgato, calores et dolores leves fuerunt, ex digito aliquid decidit. Post septimum diem sanies laudabilis exibat, ac deindè se non posse omnia linguâ explicare dixit. Prædictio facta est partium posteriorum distentionem (opisthotonum dicunt) adventare, et ad id conferebant maxillæ cohærentes, deindè ad collum affixæ. Tertio verò die, totius corporis in posteriora convulsione cum sudore tentabatur. Sexto post prædictionem die, mortuus est.

Telephanes Harpali ex libertâ filius luxationem in pollice deorsùm accepit, undè inflammatio et vehemens dolor insecutus est. Quo remisso, in agrum profectus est, undè rediens ex lumbis doluit, lavit, sub noctem maxillæ cohærebant, et in posteriora distentio (opisthotonum vocant) aderat. Sputum spumans ægrè dentes pertransibat, tertio die mortuus est.

Thrinon Damonis filius ex tibiæ ulcere juxta malleolum, cùm ad nervum sanè purum medicamentum erodens fuisset adhibitum, distentione in posteriora, quam opistbotonum dicunt, mortuus est.

Androphani vocis defectio et delirium aderat, quibus solutis, multis annis superfuit, et in morbum relabebatur. Lingua verò toto tempore arida perseverabat, neque loqui poterat, nisi collueretur, magnâque ex parte admodùm amara erat. Interdùm quoque cordis dolor affligebat, quem venæ sectio solvit. Huic aqua aut mulsa in potu exhibita contulit. Veratrum nigrum ebibit, neque biliosum nisi paucum prodiit. Demùm per hyemem decumbens mente abalienatâ erat, et lingua similiter vitiis afficiebatur, calor tenuis erat sine dolore, lingua decolor, vox qualis pulmoniâ laborantibus, è pectore vestem exuebat, seque educi jubebat, nihil verò apertè proloqui poterat, sub noctem mortuus est.

Nicanor, cùm ad convivium pro-

diret, tibicinæ metu afficiebatur, adeò ut cùm tibias inflaret, eamque in convivio tibiâ canentem audiret, præ timore turbaretur, neque sustinere posse diceret, si nox esset, de die verò nihil commoveretur. Quæ quidem eum diù comitabantur.

Democles qui cum illo erat, caligine tentari, et exoluto esse corpore sibi videbatur, neque per præruptum locum iter facere, neque pontem, ac ne minimè quidem profundam scrobem transmittere, verùm per ipsam scrobem adire poterat. Quod eum aliquandiù tenuit.

Phœnicis hic erat affectus. Ex oculo dextro plerumquè velut fulgor coruscare videbatur, parvoque posteà temporis intervallo, dolor in tempore dextro insistebat, et posteriorum colli vertebrarum contentio aderat, ac circum dentes durities, quos distentus diducere conabatur. Vomitiones ubi consecutæ erant, commemoratos dolores submovebant et leniebant. Quin etiam sanguinis missio auxilio erat, et veratri potio cujus-

que modi humores eduxit, porraceos verò maximè.

Cononis famula, ex prægresso capitis dolore, mente erat abalienatâ, clamor aderat, ejulatio multa, parùm quiescebat. Sub quadragesimum diem mortua est. Decem sub mortem diebus voce defecta fuit, et convulsione tentata.

Adolescens post multum meri potum, quodam in tentorio supinus dormiebat, cujus in os serpens Arges dictus subiit. Quod sanè cùm sensisset, neque loqui posset, stridere dentibus cœpit, et serpentem devoravit, summoque dolore detentus, velut strangulatus, manus prætendebat, seseque jactabat, et convulsione mortuus est.

Uxor Epicharmi ante partum, intestinorum difficultate laborabat, dolor vehemens aderat, alvi recrementa aliquantulùm cruenta, mucosa. Ubi peperisset, confestìm sanitati est restituta.

In oppugnatione circa Datum Tychon catapultæ in pectus vulnus ac-

cepit, parvoque post intervallo risus ei aderat cum perturbatione. Videbatur autem medicus, cùm lignum eximeret, circa septum transversum hastilis partem aliquam reliquisse. Cùmque sub vesperam ei dolor commotus esset, infusum per clysterem et medicamentum alvum dejiciens exhibuit. Primam noctem implacidè transegit. Sub diluculum verò, et medico et reliquis meliùs habere visus est. Prædictum est convulsione accedente celeriter periturum. Posterâ ergò nocte implacidus, insomnis, in ventrem plerumquè recumbens, sub tertii diei exortum, convulsione tentatus, tùm temporis mortuus est.

Billo in dorsum vulnerato spiritus multus cum strepitu ex vulnere prodiit, et sanguis multus prorupit. Deligato verò medicamento, quod cruentis vulneribus adhibetur, sanatus est.

Philes puerum ex osse denudato in fronte, nono die febris detinuit, os livorem contraxit, mortuus est.

Aristippo sagittâ in ventriculum magnâ vi et graviter impactâ, vehemens ventris dolor, celeriterque ardor aderat, nihil deorsùm demittebat, incontinenter corpus jactabat, biliosa abundè colorata vomitione rejiciebat, posteàque meliùs habere videbatur, rursùsque parvo interjecto tempore, dolores vehementer corripuerunt, venterque velut in intestini tenuioris morbis affectus erat, calor, sitis aderat, et intra septem dies, vitam cum morte commutavit.

Metrodori puero ex dentis dolore maxillæ syderatio, et supercrescens in gingivis caro, ac moderata suppuratio contigit, tùm molares, tùm maxilla ipsa deciderunt.

Abderæ mulieri cuidam carcinoma in pectore extitit, et ex papillâ sanies subcruenta effluebat; interceptâ autem fluxione, mortua est.

In partu concussæ circa pectus et latera dolor obortus erat, excreatio purulenta, tabes substitit, sex dies febris detinuit, dehinc rursùs alvi profluvia, cessatio, febres, alvi cons-

tipatio accidit, tandemque septimâ die mortua est.

Et alia quædam ex palato stertorem emittebat, lingua resiccabatur, pulmonis inflammatio aderat, mente constans mortua est.

Olynthi quoque quidam aquâ inter cutem laborans, repentè voce captus est, per diem ac noctem mente captus, mortuus est.

LIBER SEPTIMUS,

Ex quo integræ tantummodò historiæ hic servatæ sunt, unâ tamen, præ singularitate, exceptâ.

Harpalidæ sorori quatuor aut quinque mensium uterum gestanti, pedum tumores aquosi exorti sunt, et oculi in orbem intumescebant, totumque corpus, veluti pituitâ albâ suffusis, in tumorem sublevabatur. Tussis sicca, erectæ cervicis spiratio, ejusmodique anhelatio, interdùmque à spiritu suffocabatur, adeò ut perpetuò sedere in lecto cogeretur, neque decumbere posset, sed si qua somni incideret opinio, eum desidendo caperet. Ferè sine febre erat, fœtusque ex longo intervallo non movebatur, ac veluti ad corruptionem tendebat. Creber autem anhelitus ferè ad duos menses perseveravit. Fabis verò melle conditis, et mellis linctu

usa, æthiopicoque cumino ex vino epoto, meliùs habuit. Deindè etiam multa matura, pituitosa et alba tussi rejecit, spirandi difficultas desiit, et prolem edidit fœmellam.

Polycratis conjugem per æstatem circa caniculam febris prehendit. Difficultas spirandi manè minor aderat, post meridiem verò major, et paulò crebrior, statim ab initio tussis et excreatio qualis purulentis. Intùs ad arteriam et fauces stridula quædam inerat asperitas, facies benè colorata, malarum rubor, non in plenum, sed leviter florulentus. Procedente verò tempore, vox rauca extitit, et corporis colliquatio, et circa lumbos eruptiones, ad extremumque alvus liquidior. Septuagesimo die, febris prehendit, cum vehementi frigore externo, ac in temporibus quies erat. Spiratio autem increscebat. Post hanc verò quietem, spiratio crebrior extitit, adeò ut quoad vixerit sedens permanserit. In arteriâ strepitus multus inerat, sudores maligni, intuitus valdè compositus, ad extremum us-

que. Ipsa diebus pluribus quàm quinque perfrigerata est. Post primos autem dies, fœculentum assiduè exscreavit.

Mulierem supra portas habitantem jam provectâ ætate, febricula prehendit, quâ jam desinente, cervicis dolor ad spinam et lumbos protendebatur, neque admodùm his partibus valebat. Maxillæ verò et dentes in sese adeò cohærebant, specillum ut non immitteretur, vox etiam balbutiebat, quòd corpus resolutum, immobile ac imbecillum esset, mentis tamen compos erat. Ex calefacientium autem et aquæ mulsæ tepidæ usu, tertio ferè die remisit, posteàque sorbitionibus et jusculis convaluit. Id quod sub autumni finem contigit.

Unctor apud Harpalidem circa autumnum cruribus et manibus imbecillior factus, medicamentum sursùm ac deorsùm purgans temerè ebibit, ex quo febris invasit, et ad arteriam tale quiddam defluxit, ut loquentem impediret, et inter loquendum crebriorem anhelitum redderet, non secùs ac anginâ cum raucedine labo-

ranti. Cùm deglutiret, præfocabatur, cæteraque patiebatur quæ qui anginâ laborant, tumor tamen non aderat. Febris verò increscebat et tussis, multamque ac liquidam pituitam excreabat. Progressu autem temporis, dolor circa pectus et mammam sinistram obortus est, cùmque exurgeret, aut commoveretur, crebra anhelatio multùm vexabat, sudor ex fronte et capite manabat, et faucium affectio detinebat, remissiùs tamen, dolore ad pectus secedente. Per exordia igitur fabis melle conditis utebatur, ubi verò febres detinebant, potiùs aceto mulso calido, et mellis delinctu copioso. Quatuordecim autem diebus elapsis, omnia cessarunt, et manibus ac cruribus non multò post valuit.

Chartadæ febris ardens adfuit, bilis per vomitionem multa rejectio, et per alvum egestio, insomnia, et ad lienem tumor rotundus. Ipso die manè ad desidendum surrexit, strepitu circa ventrem absque dolore oborto. Cùm verò ventrem exoneraret, sanguinis recentis plùs quam congii men-

sura per alvum subiit, et paucâ interpositâ morâ etiam tertio sanguinis grumi concreti. Oris autem ventriculi anxietas erat, et ferè toto corpore parvus sudor et febricula. Primùm etiam mentis compos esse videbatur, procedente verò die, anxietas et corporis inquies, jactatio major et spiratio paulò crebrior erat, confidentiùs et perhumaniùs quàm occasio ferret homines alloquebatur, et excipiebat, et quædam animi deliquia accedere videbantur. Quibusdam autem sorbitiones ex hordeo et aquam in quâ farina crassior macerata erat, offerentibus, non desiit, verùm difficultas spirandi sub vesperam admodùm magna erat, et corporis jactatio vehemens, ac in dextrum et sinistrum sese disjiciens, nullo tempore quiescebat, pedes frigidi, tempora et caput magis incalescebant, instante jam morte, multisque sudoribus parvis diffluebant. Cùm biberet, circa pectus et ventriculum demissi potûs strepitus percipiebatur, quod sanè mirum in modum perniciosum erat. Ubi verò sibi aliquid

infrà demitti velle dixisset, defixis oculis, non longâ interpositâ morâ vitam finivit.

Hermoptolemi uxorem hyemis tempore febris et capitis dolores prehenderunt, cùmque bibisset, tanquam difficulter deglutiens exurrexit, et cor valere dixit, lingua ab initio livida fuit. Morbi autem occasio ex horrore post balneum nata visa est, nocte et die insomnis erat. Post primos dies interrogata, se jam non solùm capite, sed etiam toto corpore laborare dixit. Sitis interdùm quidem summè intensa, interdùm etiam moderata erat. Quinto, sexto, et ad nonum usque diem, ferè delirium, rursùsque secum semiperfecta loquebatur cum sopore. Interdùm etiam manum ad parietis tectorium extendebat, et pulvinum quemdam frigidum, qui capiti suberat, etiam pectori admovebat, interdùm etiam vestem stragulam rejiciebat, et in oculo dextro subcruentum quiddam et lacryma inerat. Urina verò erat qui in pueris semper mala censetur. Circa initia quidem per alvum ali-

quantulùm fulva demittebat, posteà verò aquosa multùm, atque ejusmodi coloris. Undecimo die, mediocriter calere videbatur, ac interdùm sitis expers in tantum erat, ut nisi quis daret, non peteret. Post primum tempus de die somnus moderatè contingebat; noctu verò pervigil erat, et ad noctem magis laborabat. Nono, alvus emota est, aquosa dejiciens, eodemque etiam modo undecimo. Sequentibus verò diebus, ferè crebra ad desidendum exurrectio erat, eademque dejectio. Primis autem diebus excandescebat et ejulabat, instar puelli clamabat et terrebatur, et ubi ex sopore exeitaretur, circumspieiebat. Decimo quarto autem die, eam derepentè exilientem acriterque vociferantem, velut plagâ aliquâ acceptâ, aut ex gravi dolore et metu, continere difficile erat, adeò ut quis eam apprehensam paueo tempore detineret. Deindè rursùs quietem agebat, et sopore oppressa perpetuò dormiebat, nihil in totum videns, interdùm verò neque audiens, per totumque diem

istum, tùm ad tumultum, tùm ad perturbationem, crebrò commutabatur. Nocte autem sequente, subcruentum quiddam per alvum subiit, veluti mucosum, rursùsque tanquam limosum, posteà verò porracea admodùm et nigra. Decimo quinto die, vehementes corporis jactationes, et metus, et clamor remissus erat. Consequebatur autem efferatio et excandescentia, et ejulatus, nisi ipsi citò quod vellet exhibitum esset. Statìm quidem à primis diebus omnes et omnia cognoscebat, et quod in oculo erat, conquievit, furor verò præter temporis occasionem et vociferatio, prædictaque mutatio ad soporem consequebatur. Inæqualis erat auditio, partìm quidem vehemens, etiam si quid submissè diceretur, in quibusdam verò altiùs loqui videbatur. Pedes semper æqualiter cum reliquo corpore calidi ad extremos usque dies, verùm decimo sexto die minùs. Decimo septimo, cùm moderatiùs quàm cæteris diebus haberet, sub noctem velut horrore suborto se contra-

hens, magis febricitabat, plurimùmque sitiebat, et reliqua similia consequebantur. Manuum tremores fiebant, et caput succutiebat, oculorum intuitus pravus, et sitis vehemens, ubi bibisset, rursùs exposcebat et arripiebat, et abundè bibebat, neque avellere poterant. Lingua sicca, valdèque rubra erat, totumque os ac labra exulcerata et sicca, manum utramque tremulam ori admovebat cùm manducaret, et si quid manducandum aut sorbendum porrigeretur, avidè ac furiosè deglutiebat, et sorbebat, oculorum obtutus pravus erat. Ante mortem autem tribus aut quatuor diebus, tantus interdùm horror incidebat, ut corpus contraheret et contegeret, anhelansque respiraret, crurum distentiones, et pedum frigus aderat. Sitis verò, et mentis affectiones eædem perseverabant, et ad desidendum exurrectiones, aut inanes erant, aut pauca et tenuia cum modico quodam conatu demittebantur. Ad extremum tertio et vigesimo die, oculus manè magnus erat, brevisque circum-

spectio, et quietem agebat interdùm absque integumentis et sopore. Sub vesperum autem, oculus dexter tanquam cerneret aut quid vellet, ab externo angulo ad nasum movebatur, cognoscebatque, et ad interrogata respondebat. Vox post multa aliquantulùm balbutiens, ac præ clamore fracta et rauca.

Amphiphradis puerum æstate lateris sinistri dolor et tussis prehendit. Multa aquosa et aliquantulùm biliosa per alvum dejiciebantur, et circa septimum, febris desiisse videbatur. Tussis aderat, et color subalbidus, et aliquantulùm pallidus. Ad duodecimum, aliquantulùm ex virore pallescens expuebat. Procedente morbo, spiratio densior semper fuit, et creber anhelitus, cum stridulâ quâdam ad pectus et arteriam asperitate, sorbitionibus utebatur, toto tempore mente constabat. Ad octavum et vigesimum diem extinctus est, sudoribus interdùm foràs erumpentibus.

Cauponi peripneumoniâ laboranti alvus statim subiit, ad quartum diem

sudor multus obortus est, febricula cessasse videbatur, tussicula propè nulla erat. Quinto, sexto, et septimo die, febris detinebat, octavo sudor, nono pallidum exscreavit. Decimo, abundè alvus demittebat, non sæpè, ad undecimum leviùs habuit, decimo quarto convaluit.

Hermoptolemo post vergiliarum occasum febris accessit, tussis non admodùm infestabat, lingua verò qualis pulmonum inflammatione laborantibus, nono die exudavit, totus (uti visum est) perfrixit, oblata ei sorbitiuncula ex hordeo, circa meridiem incalescebat, undecimo sudor et alvus resiecata sunt, biliosa erant alvi excrementa, tussicula suborta est. Decimo quarto, pallidum exscreavit, stertor aderat. Decimo quinto, cùm toto tempore mente constitisset, mortuus est.

Alter quidam in palato stertorem sentiens, lingua arida qualis pulmonum inflammatione laborantibus, mentis compos mortuus est.

Posidonius etiam cùm adhuc æs-

tas impenderet, pectoris, præcordiorum, et lateris dolore citra febrem diù conflictatus est. Multis verò annis anteà, pus thoracis cavo collegerat. At per hyemem cùm horrore correptus fuisset, dolor intendebatur, et tenuis febricula, exscreatio purulenta erat, et tussis cum stridulâ asperitate ad fauces et stertore, mentis autem compos, mortuus est.

Balis filio, cùm mente penitùs aberrasset, sexto lingua prava, et aliquantulùm rubra extitit, et voce vacillabat, oculi colorati, natantes quales nictantium, reliqui etiam corporis color non admodùm auriginosus, verùm aliquantulùm pallidus, lividus, vox depravata, obscura lingua qualis pulmonum inflammatione laborantibus, mens non sibi constans, respiratio quæ ad manum est prava, non crebra, neque magna, pedes frigidi, lapidei, circa nonum diem mortuus est.

Anginosæ apud Metronem manus dextra crusque doluit, febricula detinebat, tussicula, suffocatio, tertio

die relaxavit. Quarto, convulsione tentata, voce capta est, stertor, dentium connexio, malarum rubor aderat. Hæc non longè vitam protrahens, quinto aut sexto mortua est. Signum ad manum sublividum apparuit.

Bion cùm multo tempore aquâ inter cutem laborasset, multis diebus cibum aversabatur, et urinæ stillicidio vexabatur. Ad genu sinistrum oborto abscessu, et suppuratione factâ, mortuus est.

Ctesiphon post magnam febrem ardentem aquâ inter cutem correptus est, et anteà cùm hydrope et lienis tumore laborasset, valdè oppletum est scrotum, crura et abdomen. Sub finem tussis et suffocationes ad noctem contingebant, ex pulmone magis, velut pulmonis vitio laborantibus. Tribus aut quatuor ante mortem diebus, rigor, febris corripuerunt, ad femur dextrum parte internâ juxta venam mediam, quæ ab inguine fertur, collectio velut ex igne agresti oborta est, cum rubore aliquantulùm livido. Ad noctem oris ventriculi do-

lor, neque multò post vox defecit, suffocatio cum stertore, et mortuus est.

Prodromi puer per æstatem aliquantulùm balbus, febre ardente correptus est, lingua ipsi subarida, obscura, alvi multa dejectio, superstes fuit.

Theoclis affinem quæ supernè habitabat, sub vergilias febris acuta prehendit, sexto desiisse visa est, lavit tanquam desiisset, septimo gena valdè rubuit, utra non memini. Sub vesperam febris multa contigit, et animi ac vocis defectio aderat, neque verò multò post sudor, ac cessatio à morbo septimo die.

Theodori conjugi febricitanti, magna sanguinis è naribus profusio hyeme contigit. Ubi verò febris ad secundum diem cessasset, non longè posteà lateris dextri velut ex locis laborantibus gravitas adfuit, ac tùm primùm et sequentibus diebus gravis dolor ad pectus subortus est, fomentoque ad latus dextrum adhibito, quarto die dolores remiserunt. Spiratio crebrior adfuit, eique vix respi-

ranti arteria sibilum quemdam edebat, et cùm supina jaceret, non nisi cum negotio convertebatur. Sub noctem febris vehementior, et brevis desipientia extitit. Quinto die, matutino tempore, mitior sese videbatur, parvus sudor è fronte primùm modicè diffusus est, deindè longo tempore per totum corpus et pedes. Post hæc autem ipsi videbatur febris remisisse. Arteriarum quippè corpus ad manûs contactum frigidius sentiebatur, temporum verò arteriæ etiam magis saliebant, spiratio crebrior erat, subindèque delirabat, et çuncta deteriora evadebant. Lingua perpetuò admodùm alba, neque tussis aderat, præterquàm tertio et quinto die exiguo tempore, sitis nulla, verùm sputatio aderat. Ad quintum diem, præcordia dextra plurimùm intumescebant, posteà verò molliora reddebantur, tertio glande subditâ stercus paucum dejecit, quinto rursùs liquidum, parùm, venter autem mollis fuit, urinæ acerbæ, succum specie referentes, oculi tanquàm delassatæ, nonnisi cum

negotio suspiciebat, et oculos circumferebat. Quinto, sub noctem, graviùs habebat, et delirium sequebatur. Sexto rursùs, quâ horâ plenum esse forum solet, sudor multus detinebat, à fronte ortum sumens in totum corpus diffundebatur, multo tempore compositè sua negotia tractabat. Circa meridiem verò, plurimùm delirabat, et perfrictio similis perseverabat, graviora autem circa corpus extiterunt omnia. Sub vesperum, tibia ipsius ex cubili delapsa est; et puero tùm præter rationem interminata est, tùm rursus siluit, et ad quietem se convertit. Circa primum somnum autem, sitis multa et insania aderat, residebat, et iis qui aderant convitia ingerebat, rursùsque conticuit, et quievit, et visa est ad reliquam noctem sopore pressa fuisse, oculos tamen non clausit. Per diem verò plurimùm nutibus respondebat, corpore quiescens, et moderatè intelligens. Eâdem rursùs horâ sudor, similiter oculi demissi, ad inferiorem palpebram magis incumbentes, intenti, rigidi,

eorumque alba pallida et mortuis similia, et tota cutis pallida et nigra, manum plerumquè ad parietem aut vestem stragulam admovebat, cùm biberet, sonitus ingentes edebantur, respuebat, et sursùm in nares regerebat, floccosque vellebat, et vultum tegebat. A sudore autem manus velut conglaciatæ, sudor frigidus consecutus est, corpus ad manûs tactum frigidum, exiliebat, vociferabatur, insaniebat, spiratio multa, manus tremulæ existebant, sub mortem autem convulsione tentatæ. Septimo die mortua est. Sexto noctu paucam urinam reddidit, glutinosam, semini genitali similem, et quæ festucâ trahebatur, omnibus diebus insomniâ vexata fuit. Post sextum diem urina aliquantulùm cruenta visa est.

Antiphanis filium per hyemem lateris dextri dolor, tussis, febris corripuit, edebat, deambulabat aliquantulùm febricitans : ruptis laborare videbatur, nono die remisit febris, non reliquit, tussis plurimùm vexavit, et crassa spumosaque rejecit, la-

teris dolor detinebat. Ad decimum quartum, rursùsque vigesimum diem, febris cessare videbatur, et rursùs corripiebat. Calor autem tenuis erat, et per breve aliquot temporis spatium relinquebat. Tussis verò interdùm quidem relinquebat, interdùm etiam intendebatur, cum multâ suffocatione. Tùm verò relaxabat, et post hos dies exscreatio multa cum suffocante tussi aderat, et purulenta supra vas ferventia et spumantia educebantur, et in faucibus stridula multa asperitas sibilum quemdam edebat, creber anhelitus semper detinebat, et densior spiratio, raròque facilè spirabat. Supra quadragesimum autem diem, prope sexagesimum (ut opinor) oculus sinister cum tumore, sine dolore occœcatus est, neque verò longè posteà etiam dexter, pupillæque vehementer candidæ et siccæ existebant, neque multò post hanc excœcationem mortuus est, non ultra septem dies, cum stertore et multâ desipientiâ. Eodem quoque tempore Thessalioni similia similibus ex causis contigerunt,

ferventia, spumantia, purulenta educebantur, tusses aderant, et faucium stridulæ exasperationes.

Phaniæ quoque et Euergi liberis, livore occupatis ossibus, febreque detentis, cutis ab osse discessit, et pus intùs depascebatur. His terebro perforatis, ex ipso osse tenuis sanies, serosa, aliquantulùm pallida, graveolens et lethalis emergebat. His quoque accedebat vomitus, et ad extremum convulsiones, et quandoquè stridulam vocem edebant, interdùm etiam impotentes erant. Quòd si vulnus dextiam partem occuparet, sinistrâ laborabant; si verò sinistram, dextrâ.

Theodori puerum, nono die insolatu utentem, decimo die febris invasit, ex ossis denudatione nullius penè momenti. In febre autem os est denigratum, cutis discessionem fecit, admodùm stridulam vocem edidit. Secundo et vigesimo die, venter intumuit, præsertìm verò ad præcordia, tertio et vigesimo, vitam cum morte commutavit.

Ad vergiliarum occasum, Olympiadæ uxorem octo mensibus utero gerentem, ex casu febris acuta corripuit, lingua æstuans, sicca, aspera, pallida, oculi pallidi, corpus mortuo simile, abortu quinto die sine labore est liberata, et somnus (ut videbatur) cum sopore adfuit, sub vesperum cùm excitaretur non sentiebat, sternutamentum cienti medicamento cessit, potionem recepit, et succi ptisanæ nonnihil, potionem deglutiens aliquantùm tussivit, vox soluta non erat, neque ipsa quicquam convalescebat, oculi demissi erant, spiratio sublimis, quæ naribus trahebatur, color pravus, sudor pedes et crura, cùm morti esset proxima, occupabat, mortua est.

Nicolai uxori ex febre ardente ad utramque aurem tubercula suborta sunt, paulò post alterum, cùm jam febris remittere videretur, velut tumor laxus decimo quarto die valdè citra ullam significationem conquievit, morbi reversio facta est, color cadaverosus erat, lingua aspera, den-

sa admodùm, subalbicans, siticulosa. Alvi egestio copiosa, liquida, omni tempore malè olens. Ante obitum, corpus egestionis copiâ consumptum est, ad vigesimum diem mortua est.

Aristocratem sub brumam lassitudo, horror et calor invasit. Posteà verò tertio die, lateris et lumborum dolor cœpit, et tumor ab axillâ initium sumens, totum latus occupabat, ad ipsam costam durus, cum rubore qui ab axillâ initium ducebat, et livore, non secùs quàm si ab igne calefactus et ustulatus fuisset, anxiè et molestè habebat, admodùm siticulosus erat, lingua subalbicans. Urinæ non prodibant, crura aliquantùm frigida, alvus ex mercurialis succo pauca dejiciebat, liquida, subalbicantia, spumosa. Sub noctem respiratio sublimis extitit, parvus sudor circa frontem erupit, partes inferiores frigidæ, anxietate vexabatur, cervix intumescebat, tussis non aderat, mentis compos mortuus est.

Onesianactem ad autumnum lippitudo, posteà verò febris quartana de-

tinuit. Per quartanæ exordia, à cibis alieno admodùm erat animo, progressu verò temporis, ad cibum alacriter habebat. Quin etiam Polychari in febre quartanâ eadem circa cibos contigerunt. Mnesianacti quoque etiam contigit alvi dejectio ante febrem, posteàque multo tempore comitabatur, multis albis, mucosis prodeuntibus. Quandoquè etiam paucum sanguinem citra laborem et dolorem demittebat, ventris autem strepitus aderant. Post febrem, tuberculum durum ad sedem abscessum fecit, diù incoctum perseveravit, ad intestinum ruptum est, et foris fistulosum evadebat. Cùm autem in foro deambularet, ei ante oculos fulgores obversabantur, neque planè solem intueri poterat. Ubi verò paulùm secessisset, extra se fuit, et cervicis convulsione tentatus est. Postquam autem domum relatus est, ægrè visum recepit, vixque ad sese rediit. Primùm verò circumstantes oculis collustrabat, corpus adeò perfrixit, ut vix utriculis, et novis subindè ad-

hibitis fomentis, recalesceret. Posteà quam autem suî compos fuit, et surrexit, prodire noluit, sed timere dicebat. Quòd si quis de gravibus morbis verba faceret, præ timore se subducebat. Interdùm sibi ad præcordia calorem occurrere dicebat, et oculis obversantes fulgores comitari. Alvi dejectio multa fuit, et sæpè, et similis hyeme contigit. Venæ sectio facta est, veratrum exhibitum, lactis vaccini potione usus est, ac primùm asinini, quod contulit, et alvi egestiones sedavit. Aquæ potio ab initio fuit, deambulationesque et capitis purgationes.

Pisistratum deambulantem et cætera sanum, humeri dolor et gravitas longo tempore detinuit. Per hyemem verò incidit multus lateris dolor, et calor, et tussis, sanguinem spumosum exscreabat, qui et stertorem in faucibus excitabat, leviter autem ferebat, et mentis compos erat, calorque relaxavit, unàque et exscreatio stridulaque faucium asperitas, et ad quartum aut quintum diem convaluit.

Simi conjugi in partu concussæ pectoris et lateris dolor obortus est, tussis, febris tenuis, exscreationes purulentæ aderant, tabes, quæ etiam constitit. Febris quoque sex mensibus detinuit, et alvi profluvia semper. Ad extremum febris cessatio, ex quâ alvus substitit, post septimum diem mortua est.

Euxeni quoque uxor ex fotu laborare visa est, calores nunquàm reliquerunt, magis sub vesperam increscebant, sudores toto corpore oboriebantur. Ubi febris augeretur, pedum frigus, interdùm verò et tibiarum et genuum existebat; tussicula sicca pauco tempore detinebat, ubi febris ingravescere inciperet, deindè cessabat, multo autem tempore to o corpore rigor excitatus est, perpetuò sine siti fuit. Medicamento et sero epoto magis læsa est. Per exordia prorsùs doloris expers erat, et facilè spirabat. Medio autem tempore, dextri lateris dolor obortus est, et tussis commotâ, creber anhelitus erat, et exscreationes parvæ, albicantes et

aliquantulùm tenues, neque ampliùs horror ex pedibus, sed cervice et dorso ortum ducebat, et alvus liquidior erat; febris cum sudore copioso relaxavit, et perfrigerata est. Varia autem erat crebra spiratio, septimo post remissionem die, mortua est, mentis compos.

Polemarchi uxor æstate febricitare cœpit, eam autem dimisit sexto die, posteà verò morbum trahebat, ad noctem calores tenuerunt. Rursùs ubi intermisisset, prehendit febris, neque tribus propè mensibus dimisit, tussis multa aderat, pituitæ exscreatio. Ubi verò ad vigesimum diem pervenisset, spiratio perpetuò crebra erat, in pectore strepitus, plerumquè sudoribus diffluebat, manè febris remissior. Interdùm etiam horrores prehendebant, somnus aderat, et interdùm alvus humecta erat, rursùsque siccabatur, ad gustum moderatè habebat. Medio verò interposito tempore, ad genua et tibias dolor erat, et si flectere aut extendere cuperet, alterius indigebat operâ. Crurum do-

lores perseverarunt ad finem usque, qui jam propè instabat, et pedes intumuerunt ad tibias usque, ad contactum dolebat, sudoresque et rigores cessarunt, febris autem semper increvit. Ante obitum autem alvus effusa est, mentis compos perseverabat. Tribus ante obitum diebus, stertor in faucibus audiebatur, rursùsque repetebat, mortua est.

Hegesipolis filiolum quatuor propè menses circa umbilicum dolor erodens detinuit, processu verò temporis, intendebatur dolor. Ventrem cædebat, vellicabat, calores prehendebant, contabescebat, ossa restabant, pedes intumescebant. Testes, ventris partes ad umbilicum inflatæ erant, perindè ac quibus alvus conturbari velle videtur, cibum aversabatur. Lac recens solum assumebat, et alvus effusa est, aliquantùmque cruenta sanies et graveolens subiit, venter intendebatur, ubi exiguum et paucum pituitæ vomitione rejecisset, ita ut genitale semen esse videretur, mortuus est.

Plateæ puero, sub ipsum sanè exi-

tum, capitis sutura valdè excavata est. Cùm autem ægrotaret, manu perpetuò sincipit contingebat, præcipuè verò ubi mors instaret, neque tamen caput dolebat, et in femore sinistro sub inguine in partibus inferioribus lividum quid, fortassè pridiè quàm moreretur, visum est, testes extenuati sunt. Eadem quoque Hegetoridæ filio contigerunt. Eodemque modo mortuus est, nisi quòd sub obitum vomitiones plures adfuerunt.

Hippiæ soror per hyemem phrenitide detenta hallucinata est, manibus laborabat, se ipsa lancinabat. Quinto et sexto die, sub noctem, vox defecit, sopore correpta est, buccas et labia, velut dormientes, inflabat, septimo die mortua est.

Asandrum ex horrore lateris dolor corripuit, qui ad genua et femur pervenit, ubi comedisset, delirabat, brevique mortuus est.

Echecratem cœcum capitis vehemens dolor vexabat, posteriore præcipuè parte quâ cervix capiti connectitur, et ad verticem progrediebatur,

progressu verò temporis, et ad aurem sinistram, et dimidia pars capitis dolore tentabatur, mucosa semper prodibant, ferè ambusta, et calor tenuis comitabatur, ciborum fastidium aderat, per diem meliùs habebat, sub noctem verò dolore vexabatur. Posteaquàm autem pus per aurem erupit, cuncta cessarunt, erupit verò ad hyemem. Animadvertendum sanè est nùm in omnibus internis puris collectionibus, et oculorum vitiis, ad noctem dolores contingant.

Charitem per hyemem, ex tussiculâ populariter grassante, febris acuta corripuit, vestem stragulam abjiciebat, sopor cum labore aderat. Urinæ rubræ existebant, ervi loturæ similes, sedimentum statim ab initio copiosum, album, posteà verò etiam aliquantùm rubrum. Septimo die, glande suppositâ, exigua prodierunt, sopor minimè molestus detinuit, mador circa frontem adfuit, somnus ad noctem et calor levior. Octavo, sorbitionem ex hordeo sumpsit, sopor ad undecimum perseveravit. Eo verò

die præcipuè calor desiit. Ubi autem tussis aderat, exscreatio semper multa perseverabat, facilis, primùm glutinosa, alba, crassa, deindè ubi concocta fuit, purulentis similis. Urinæ ab undecimo die puriores, sedimentum asperum; decimo tertio, dolor dextram partem occupavit usque ad lateris inanitatem, ad imum ventrem tendens, urinâ detinebatur, cui decoctum adianti, quod Caliphyllum nominatur, potui exhibitum profuit. Decimo quinto, rursùs doluit, decimo sexto, sub noctem, magis præcordiorum dolor ad ventrem initium ducebat, quem mercurialis jusculum subduxit. Calor intra vigesimum disparuit, et exscreationes crassæ comitabantur, ad quadragesimum meliùs habuit.

Parmenisci filio surditate vexato, contulit aurem non eluere, verùm lanâ perpurgare, oleumque solum aut netopum infundere, deambulare, manè surgere, vinum album bibere, oleribus abstinere, pane et piscibus saxatilibus in cibo uti.

Aspasii uxori dentis et maxillæ dolorem ingentem castorium et piper ore collutum et contentum sedavit, ipsique urinæ stillicidium remisit.

Timocharitì per hyemem destillatio præcipuè in nares defluxit. Ubi venere usus fuisset, cuncta resiccata sunt, lassitudo, calor et capitis gravitas successit, sudor ex capite multus, qui etiam ex toto corpore defluxit. Erat autem etiam per sanitatem sudoribus obnoxius. Tertio die convaluit.

Coco ex phrenitide gibbus in spinâ exortus est, neque ullum medicamentum purgans epotum profuit, sed vinum nigrum et panis in cibo, balneis abstinere, ungi et unctum confricari, non admodùm fovere, neque multo igne, sed moderato.

Tesimi conjugi, post epotum, trigesimo die, ultrò medicamentum abortum faciens, dolor contigit, vomitus multorum biliosornm, pallidorum, porraceorum, nigrorum. Ubi bibisset, tertio die convulsio prehendit, linguam commanducabat. Quarto die, ad

eam ingressus sum, lingua erat nigra, magna, oculorum album rubrum. Quarto, sub noctem mortua est.

Fullo in Syro phrenitide correptus, post ustionem cruribus tremulis fuit, corpore velut à culicibus compuncto, oculus erat magnus, motus exiguus, vox fracta, clara tamen, urina pura absque sedimento. Animadvertendum est nùm iccircò quòd per ferulaginem alvus subducta est, decimo octavo die morbus remisit, et absque sudore disparuit.

Eodem modo Nicoxeno Olynthi septimo die morbus absque sudore remittere videbatur, sorbitiones assumebat, vinum, uvam insolatam. Ad eum decimo septimo die ingressus sum, lingua ardens, calor forinsecùs non admodùm vehemens erat, corporis summa exolutio, vox fracta adeò ut nonnisi ægrè exaudiretur, clara tamen, tempora collapsa, oculi concavi, molles pedes et tepidi, ad lienem distentio. Infusum per clysterem non admodùm admittebat, verùm resiliebat, sub noctem stercus prodiit coactum,

paucum, et nonnihil sanguinis, opinor ex iufuso. Urina pnra erat, splendida, decubitus supinus, crura diducta ob exolutionem, nihil prorsùs dormiebat, intra vigesimum diem calor conquievit. Potus erat aqua in quâ farina crassior macerata fuerat, sed et simul pomorum aut mali punici et lentis tostæ succus frigidus, ac farinæ lotura cocta, frigida, pro tenui sorbitione est exhibita, et superstes evasit.

Cholera morbus ex carnis esu contrahitur, præcipuè verò suillæ crudioris, ex cicere, vinique odorati veteris ebrietate, insolatu, ex sepiæ esu, locustarum et gammarorum, olerum, maximèque porri et ceparum. Quin etiam et ex lactucis coctis, brassicâ, lapatho crudiore, et ex bellariis, dulciariis, pomis, cucumere, pepone, et potione quæ ex vino et lacte mistis conficitur (οἰνόγαλα vocatur) ervo, polentâ recenti. AEstate magis cholera morbus et febres intermittentes vigent, et quibus horrores succedunt. Hæ interdùm malignæ

fiunt, et ad morbos acutos deveniunt. Sed et ab his cavere oportet. Hujusmodi autem morbos præcipuè quintus dies et septimus et nonus indicant, præstat verò ad decimum quartum usque cautum esse.

Pherecydæ post brumam noctu lateris dextri dolor, etiam anteâ consuetus cessavit, pransus est, egressus horruit, febris sub noctem invasit, doloris expers fuit, tussiculâ quâdam siccâ vexabatur. Urinæ non multæ, sedimentum copiosum. Per initia ramentosa, lævia, divulsa, post quatuor verò dies turbida subsidebant, et urina non decolor, sedimentum habebat, neque in matellâ collectio apparebat, ubi refrixisset. Tertio die sponte alvus subiit, quarto, paratâ glande, stercoracea et biliosa dejecit, liquidus erat humorum affluxus, somnus ad noctem non admodùm, verùm de die aliquantulùm dormiebat, sitis non erat vehemens, cutis circa frontem et reliquum corpus mollis semper eminebat, febris ad manûs contactum cum aliquo madore

superata videbatur, pulsus in fronte admodùm obscurus erat. In corporis conversionibus et omnibus alvi dejectionibus venarum gravitas aderat, pauco tempore per totum morbum doloris expers fuit, ab exordio anxius, paulatimque vomebat. Septimo die, ex subitâ glande ter dejecit, biliosum et stercoraceum, liquidum admodùm et pallidum, jamque nonnihil subdelirabat, interdùmque circa frontem exiguus mador aderat. Vestem stragulam in faciem conjiciebat, oculos frustrà, non secùs ac si quid intueretur, convertebat, rursùsque claudebat, suaque stragula abjiciebat. Nono die, sudor manè obortus ad pectus usque, ad mortem perseverabat, et febris ac delirium intendebatur, plurimus circa frontem sudor, ac veluti dirus quidem, coloreque admodùm albo. Cutis verò sub pilis variis notis compuncta erat, præcordia dextra in tumorem sublata, ex sese biliosum demisit. Octavo die, veluti culicum morsus apparuerunt, ante exitum tussi rejecit veluti ex muco

concretos fungos, pituitâ albâ circumvolutos. Exscreabat autem etiam anteà exigua, alba, lactea.

Post cænam per somnum quidam horrore correptus, manè surrexit, capitis gravitatem sentiens, horruit, vomuit, capitis gravitate laborabat, sub noctem remisit ferè ad meridiem usque, rursùs inhorruit, noctem molestè tulit. Postero verò die, febris acuta invasit, capitis vehemens dolor, multæ bilis vomitio, quæ maximâ ex parte porracea erat, cessarunt omnia, sub noctem somnus, manè perfrigerabatur, sudor parvus et mador plurimâ ex corporis parte dimanavit, circa lienem exiguo tempore manu indicabat duritiem doloris expertem quæ confestim evanuit, ad noctem pervigilio torquebatur, sub concionis tempus febris ingravescebat, anxietas aderat cum tenebricosâ vertigine, intestinorum et capitis dolor, vomitus porraceus, lævis, velut pituitâ glutinosus, sub solis occasum cuncta cessarunt, cum capitis et colli sudore. Post vomitionem, stercoracea, liquida,

biliosa dejecit, neque nigra, neque absurda, per noctem et posterum diem moderatè habuit, sub noctem iterùm pervigilio laboravit. Vomitus sub crepusculum cœpit, similiterque postero die tenuit, absque anxietate fuit. Capitis autem dolores post sudorem cessarunt, sub vesperum cuncta relaxarunt. Nono die, non ampliùs vomuit, sed magis incaluit, reliquis febris expers videbatur, temporum venæ pulsabant, omninò doloris expers fuit, sitis semper aderat. Nono die, ubi ad sellam surrexisset, vehementer animo deficiebat, ex immissâ glande paucula strigmenta dejecit, nigra, et biliosa, quidquid indè destillavit colorem stercoris habuit, vox fracta, dùm se converteret gravis, oculi cavi, frontis cutis circumtensa, alioqui facilè spirabat, compositus erat, ad parietem plurimùm conversus, in decubitu mollis, incurvus, quiescens, lingua alba, lævis. Ad decimum diem, posteàque urinæ circumquaquè rubræ, in medio exiguum quiddam album habentes. Duodecimo, ex glande

subditâ similia destillabant, biliosa et strigmentosa, post glandem animi defectio, posteà os resiccabatur, colluebat semper, ac nisi admodùm frigida esset aqua, calidam esse dicebat, quæ propè frigore ad nivem accederet, posteà sitis non aderat. Vestem semper à pectore repellebat, tunicam calefieri nolebat, ignis procul, isque exiguus erat, maxilla utraque rubuit. Post hæc, linguam inarticulatam habuit, diem unum aut duos recalescebat, defecit.

Androthali vocis defectio, ignorantia et deliratio aderat, quibus sedatis, multis annis superfuit, et in morbum relabebatur. Lingua toto tempore sicca permanebat, ac nisi collueretur, loqui non poterat, magnâque ex parte admodùm amara erat, interdùmque cordis dolor affligebat, quæ sanguinis missio eripuit. Aquæ potu et mulsâ usus est. Veratrum nigrum ebibit, neque biliosum, nisi modicum, prodiit. Demùm per hyemem decumbens, mente abalienatâ erat, et lingua iisdem vitiis afficie-

batur, calor tenuis erat, lingua decolor, vox qualis pulmonum inflammatione laborantibus, è pectore vestem rejiciebat, seque velut urinam redditurus educi jubebat, cùm nihil apertè proloqui posset, neque apud se esset, eum eduxerunt, sub noctem mortuus est, duobus aut tribus diebus quibus decubuit.

Parmenisco etiam anteà animi desperatio accidit, adeò ut vitâ defungi cuperet, interdùm verò rursùs securo erat animo. In Olyntho autem aliquandò per autumnum voce defectus decumbebat quiete agens, perpusillum quid vix dùm dicere aggrediens, quin etiam si quid dixisset, rursùs vox deficiebat, somni aderant, interdùm verò pervigilium, et tacita corporis jactatio atque anxietas, manumque præcordiis velut dolorem sentiens admovebat, nonnunquàm verò aversus quiete decumbebat, febris autem semper perseverabat, et facilè spirabat. Tandem se ingredientes agnoscere dixit, interdùmque totâ die ac nocte cùm potus illi exhiberetur,

bibere nolebat, nonnunquàm verò acceptâ repente urnâ, totam exhausit aquam. Urina crassa, qualis in veterinario genere. At circa decimum quartum diem, remisit.

Eodem quoque modo, et circa eosdem dies mortuus est Timocharis famulus, melancholicis affectibus iisdem (ut videbatur) tentatus.

Nicolai filium circa brumam ex compotationibus inhorrescentem, sub noctem febris corripuit, postero die vomitus biliosus, sincerus, paucus adfuit. Tertio verò die, frequente adhuc foro, sudore per totum corpus oborto desiit, statimque rursùs incaluit. Ad mediam noctem rigor, febris acuta, die verò eâdem horâ sudor, rursùs statim recaluit, vomitus similis. Quarto die, ex mercurialis decocto, benè stercoracea et liquida per alvum demisit, subolida, tamen et spongiosa, mercurialis jusculo non absimilia. Urina absque sedimento, non admodùm multa, pauca quædam in medio innatantia habebat, præcordiorum sinistrorum et lumborum do-

lores aderant. Existimabat ex vomitione se faciliùs ac subindè spirare posse, interdùmque geminatâ respiratione, subindè respirabat, lingua albicans erat, dextrâ parte habens connexionem lupino similem, deindè parùm siticulosus erat, pervigil, prudens. Sexto verò die, oculus dexter major conspiciebatur, septimo mortuus est. Verùm tamen ante mortem venter intumuit; mortuoque partes posteriores rubore suffusæ sunt.

Metonem post vergiliarum occasum febris prehendit, et lateris sinistri dolor ad jugulum pertingens, isque adeò vehemens ut quiescere nequiret, et inflammatio detinebat, dejectio copiosa erat, biliosa, tribus ferè diebus dolor cessavit, calor verò sub septimum aut nonum. Tussis aderat, exscreationes, neque aliquantulùm biliosæ, neque copiosæ fiebant, verùm tusses pituitosæ comitabantur, cibos sumebat, interdùmque tanquàm sanus exibat. Nonnunquàm tamen tenues calores exiguo tempore detinebant, sub noctem parvi sudores obo-

riebantur. In calore spiratio crebrior aderat, malarum rubor, lateris gravitas sub axillam et ad humerum pertingebat, tusses aberant. Medicamentum per superiora biliosa eduxit. Tertio post medicamentum pus erupit, quadragesimo verò à morbi initio die. Per alios autem quinque et triginta dies repurgatus est, et convaluit.

Cleomenis uxorem, flante favonio, ex nauseâ et lassitudine lateris sinistri dolor corripuit, ex cervice et humero initium ducens, febris aderat et horror, et sudor. Cœperat autem febris, neque desinebat, verùm intendebatur, et vehemens dolor erat, tussis, exscreatio aliquantulùm cruenta, pallida, multa, lingua albicans, dejectiones moderatæ, liquidæ, urinæ biliosæ. Quarto die, sub noctem, menstrua copiosa prodierunt, tussisque desiit, et exscreatio, et dolor, tenuis tamen calor relictus est.

Licinii sororem quæ jam florentes annos exegerat, vomitus cepit, quo quicquid quatuordecim diebus assumpserat, rejiciebat, febris expers

erat, cruentarum vomitionum eructationes aderant, et ad os ventriculi strangulatio procedebat, coarctationem inducens. Castorium, seseli, et mali punici succus est exhibitus, cuncta sedata sunt, modicus tamen dolor in lateris inanitatem concessit. Bulbi succus contulit, et vinum austerum egelidum, et quàm paucissimi panes oleo intincti.

Pausaniæ puellam ex fungi crudi esu anxietas corripiebat, suffocatio, ventris dolor. Mulsa calida epota et vomitio profuit, balneumque calidum. In balneo fungum vomitione rejecit, et ubi ista cessatura essent, sudore detenta est.

Timonactis infanti ferè bimestri, pustulæ in cruribus, coxis, lumbis et imo ventre, tumoresque admodùm rubicundi extiterunt. Quibus conquiescentibus, convulsiones, et comitiales exoriebantur, multis diebus sine febre fuit, et mortuus est.

Polemarchi puerum, qui anteà quidem pus intrò collegerat et exscreaverat, tandem tamen calores corripue-

runt, aquâ inter cutem vexabatur, lienis tumore, et crebro anhelitu. Si quandò ad locum accessu difficilem contenderet, imbecillus erat et siticulosus, ac interdùm cibum ferè aversabatur, itemque tussicula sicca multo tempore detinebat, ac nisi sanè soluta esset alvus inferior, implebatur, et creber anhelitus suffocatioque magis vexabat. Tandem verò destillatio et exscreatio supervenit et tussis. Exscreatio autem crassa, pallida, purulenta, febrisque vehemens erat, quæ desiisse visa est, et tussis esse mitior, puraque exscreatio. Rursùs febris acuta repetiit, spiratio crebra, mortuus est. Anteà tamen pedes riguerunt, posteàque toto corpore perfrixit. Spiratio magis intercepta fuit, urina suppressa est, extrema perfrixerunt, mentis compos mortuus est, tertio verò à recidivâ die.

Epicharmi puero ex deambulatione et potu cruditas contigit. Postridiè autem mane subortâ anxietate, epotâ aquâ cum aceto et sale, pituitam

vomitione rejecit, posteàque rigor prehendit, in febre lavit, pectus dolebat. Tertio die, sub ipsum crepusculum, sopor exiguo tempore detinebat, delirabat, et febre acutâ vexabatur, morbum gravatè ferebat. Quarto, pervigil mortuus est.

Aristoni pedis digito ulcerato cum febre vocis obscuritas aderat, gangræna ad genu usque pervenit, periit. Ulcus autem erat nigrum, subaridum, et graveolens.

Qui cancrum in faucibus habebat, ustione per nos convaluit.

Abderis Polyphantus capitis dolore in vehementi febre vexabatur. Urinæ tenues, copiosæ, sedimenta crassa et returbata. Cùm verò capitis dolor minimè conquiesceret, sternutamenta sunt naribus admota decimo die. Post hæc autem dolor vehemens cervicem invasit, urina rubra prodiit, returbida, qualis veterini generis. Velut phrenitide captus, mente motus est, obiit cum vehementibus convulsionibus.

Ad eumdem quoque modum Eualcidæ famula, cùm ei multo tem-

pore urinæ densæ prodirent, et capitis dolores adessent, phrenitide correpta, et vehementibus convulsionibus similiter vexata, mortua est. Ferè enim urinæ spissæ, et conturbatæ, capitis doloris, convulsionis, et mortis indubitatum signum præ se ferunt.

Abderæ Anaxenor lienosus quidem erat, et vitiato colore. Contigit autem ut obortus ad femur sinistrum tumor derepentè evanesceret. Neque multis post diebus, ad lienis regionem exorta ei est per initia velut pustula noctibus inquietans, epinyctis dicta, insuperque tumor cum rubore et duritie. Post diem autem quartum, febris ardens suborta est, et in ambitu omnia livorem contraxerunt, et computruisse visa sunt. Mortuus est, cùm tamen anteà aliquantulùm purgatus et mentis compos fuisset.

Abderæ Clonigus cùm renum quidem doloribus vexaretur, sanguinem paulatìm meiebat, plerùmque cum molestiâ, et alvus intestinorum difficultate laborabat. Huic mane quidem lac caprillum cum quintâ aquæ parte est ex-

hibitum, ita ut tota mixtura heminarum trium esset. Ad vesperum autem, cum pane quidem exassato, pro obsonio beta aut cucumis, vinum nigrum tenue. Exhibebatur etiam cucumeralis pepo. Hâc autem victûs ratione, et alvus substitit, et puræ urinæ prodibant. In lactis autem potu perseveravit, tantisper dùm urinæ restitutæ sunt.

Abderæ Dinii puero ad umbilicum mediocriter pertuso, fistula parva relicta est, interdùmque lumbricus crassus per se pervasit, cùmque febricitaret (ut aiebat) biliosa, quod et ipsa hâc prodibant. Huic intestinum in fistulam prolapsum est, ac velut fistula corrodebatur, rursùsque disrumpebatur, tussiculæque intùs permanere non sinebant.

In Pelâ Pythonis filius confestìm multùm febricitare cœpit, cum magnâ in somnum propensione, cum vocis defectione somni fiebant; alvusque toto tempore dura erat. Glande verò ex felle supposità, multa dejiciebat, statìmque remittebat. Celeriter autem alvus rursùs intumesce-

bat, febris ingravescebat, eademque in somnum propensio perseverabat. Eodem autem rei statu, exhibitum est aliquid medicamenti ex his quæ earthamum et cucumerem agrestem, et meconium recipiunt, biliosa eruperunt, confestimque sopor cessavit, febris mitescebat, cunctaque allevata sunt, et decimo quarto die, judicio est absolutus.

Eudemo lienis dolore vehementer conflictato, à medicis est imperatum ut multa comederet, vinum paucum tenue biberet, frequenter deambularet, ex quâ victûs ratione nihil immutabat. Vena secta est, cibos et potum parcè sumpsit, deambulationes sensim auctæ sunt, vinum nigrum, tenue est exhibitum, convaluit.

Philistidem Heraclidæ conjugem febris acuta invasit, faciei rubor, nullâ ex evidente causâ. Paulò verò post procedente die, rigore correpta, cùm non recalesceret, convulsio in manuum digitis et pedum oborta est, paulùmque posteà incaluit. Urinas reddidit compacta quædam innatantia,

nebulosa, divulsa habentes, per noctem dormivit. Secundo die insuper riguit, per diem paulò magis incaluit, et rubor minor erat, et convulsiones moderatiores succedebant, urinæ eædem, noctem dormivit, parùm pervigil fuit, cum nullâ ægrè tolerabili molestiâ. Tertio die, urinas coloratas magis reddidit, parùm subsidentes, sub idem tempus subindè rigor prehendit, febris acuta, sudor per noctem toto corpore dimanavit. Sub vesperum autem diei color in regii morbi modum versus est, noctu dormivit, et sudor toto corpore effluxit. Quarto die, sanguis ex nare sinistrâ probè effluxit, et menstrua pauca suo ordine comparuerunt. Rursùs autem eodem tempore febricula ingravescebat, urinæ paucæ, densata quædam innatantia habentes. Alvus verò, cum naturâ dura esset, multò tamen magis substitit, nihilque, nisi subditâ glande, demittebat, noctu dormivit. Quinto die, tùm febricula mitior visa est, tùm sub vesperum sudor toto corpore effusus est, et

menstrua profluxerunt, noctuque dormivit. Sexto die, urinam confertam, multam, densata quædam innatantia, et paucam subsidentiam concolorem habentem, reddidit. Circa meridiem autem, paulùm insuper riguit, aliquantùm incaluit, sudor toto corpore dimanavit, noctu dormivit. Septimo die, parùm recaluit, facilè tulit, toto corpore sudavit, urinæ probè coloratæ erant, cuncta judicatione sunt absoluta.

MORBORUM VULGARIUM FINIS.

HIPPOCRATIS
DE HUMORIBUS
LIBER.

Humorum color, nisi ii ad profunda corporis se receperint, velut in cute efflorescens conspicitur. Ducere oportet quam in partem momento feruntur, per loca accommodata, nisi quorum maturationes progressu temporis contingunt, quæ vel foras, vel intrò, vel alio quo expedit tendunt. Cautio, imperitia, experiendi difficultas, glabrities, viscerum vacuitas, inferioribus repletio, superioribus nutritio, sursùm inclinatio, deorsùm inclinatio, quæ suâ sponte sursùm aut deorsùm tendunt, quæ juvant aut nocent, connata forma, regio, consuetudo, ætas, anni tempestas, morbi constitutio, exuberantia, defectio, quibus quantum linquitur, aut non, purgatio, eva-

cuatio, remedia, declinatio, derivatio in caput, in latera, quà præcipuè tendit, aut revulsio, in superioribus deorsùm, sursùm in inferis, aut exiccare, aut quibusdam inferiora, aut quibusdam superiora, aut eluitur, aut quibusdam lenictur. Humores ex vasis effusos, intrò ne intercipito, sed aditus exiccato. Conturbatio, perfusio, abluitio, quibus ad sedem aliquid abscedit, undè emulgetur, aut medicamentum, aut ulcus, aut humor aliquis concretus, aut pullulatio, aut flatus, aut cibi recrementum, aut animalculum, aut æstus, aliave quæpiam affectio. Hæc diligenter consideranda quæ suâ sponte desinunt, an velut pustulæ ab ardoribus excitatæ, in quibus quænam nocent aut juvant. Figuræ, motio, in tumorem sublatio, ac rursùm depressio, somnus, vigilia, quæque fieri aut prohiberi debent, prævertito. Vomitionis institutio, eorum quæ per inferiora subducuntur, aut sputi, muci, tussis, ructûs, singultûs, flatûs, urinæ, sternuta-

menti, lacrymarum, pruituum, vellicationum, contactuum, sitis, famis, repletionis, somnorum, laborum, otii, corporis, mentis, disciplinæ, memoriæ, vocis, silentii. Mulieri nteri affectibus laboranti, purgationes, suprà prorumpentia, et intestina torquent, pinguia, meraca, spumantia, calida, mordacia, æruginosa, varia, ramentosa, fæculenta, cruenta, flatu carentia, cruda, cocta, sicca, quæcunque undiquè confluunt, tolerandi levitas spectanda et molestia, priusquàm in periculum incidatur, quæque sedare minimè oportet. Maturatio, eorum quæ infrà sunt, per inferiora demissio, fluitatio eorum quæ suprà sunt, et quæ ex uteris exeunt, et sordes quæ est in auribus, emollitio, adaperitio, vacuatio, calefactio, refrigeratio, intrà, extrà, horum quidem, horum verò minimè. Ubi infra umbilicum fuerit quod intestina torquet, tardus et levis est intestinorum cruciatus, vice-versâ, contrà. Quæ per alvum secedunt, quà tendunt, minimè spumantia,

cocta, cruda, frigida, fœtida, sicca, humida, malum odorem spirantia. Sitis non priùs existens, neque æstus, neque alia occasio, urina, nasi humectatio. Projectionem et siccitatem, corporis molem in se non subsidentem, spiritum turbidum, præcordia, extremitates, oculos malè affectos spectabis. Coloris mutatio, pulsus, refrigeratio, palpitationes, cutis durities, nervorum, articulorum, vocis, mentis, figura voluntaria, pili, ungues, tolerandi levitas, aut secùs, et qualia oportet consideranda. Signa sunt, hæc, corporis odores, oris, egestionis alvi, auris, flatûs, urinæ, ulceris, sudoris, sputi, naris. Corpus salsum, aut sputum, aut nasus, aut lacryma, aut alii humores, omninò similia quæ juvant, quæ nocent. Insomnia qualia quis cernat spectanda, et in somnis quæ faciat, an acutè audiat, et prompto animo obediat, an quæ commoda sunt et salutem adferunt, reliquis plura sint et valentiora, an erga omnia omnibus sensibus vigeant, et fe-

rant, velut odores, sermones, vestitus, figuras, atque hæc facilè, quæ etiam cùm sponte apparent, juvant, quandò ejusmodi judicationem afferunt, et tot, et talia, velut flatus, urina, qualis, et quánta, et quandò. Quæ verò contraria sunt, avertere, iisque adversari oportet. Quæ propinqua et communia sunt affectionibus, ea prima et maximè vitiantur. Constitutionem autem spectato, ex his quæ prima incipiunt, quicquid tandem excernatur, ex urinis quænam sint, et quænam sit corporis concidentia, coloris immutatio, spiritûs imminutio, reliquæque cum his victûs rationes. Id quidem sciendum, nùm quæ prodeunt sint similia, transitus, urinæ, per uteros, sputa, per nares, oculi, sudor, ex tuberculis, ex vulneribus, pustulis quæ suâ sponte, quæ per artem. Quòd similia sunt inter se omnia quæ judicationem faciunt, quæque prosunt, quæque nocent, et quæ tollunt, ut illa quidem evitans, avertat, hæc verò provocans, admoveat ac suscipiat. Aliaque etiam

eodem modo, in cute, extremis partibus, præcordiis, articulis, oculo, ore, figuris, somnis, quænam judicationem denuntiant, et quandò ejusmodi omni ratione moliri oportet. Ad hæc verò quinam hujusmodi abscessus oriuntur, quænam juvant, cibis, potionibus, odoribus, visis, auditionibus, notionibus, secessibus, humoribus, calefactione, refrigeratione, siccitatibus, humectando, siccando, inunctionibus, illitionibus iis quæ in cataplasmate apponuntur, emplastris, iis quæ insperguntur, et iis quæ imponuntur. Figuræ, frictio, medela, labor, otium, somnus, vigiliæ. Spiritibus suprà, infrà, communibus, propriis, arte comparatis. In accessionibus nec præsentibus, nec futuris, neque dùm pedes refrigerantur, sed cùm morbus inclinat. In accessionibus quæ per circuitus repetunt, nulla alimenta offerenda, neque adurgenda, sed ante judicationes, de his quæ apponuntur, auferendum. Quæ judicationem faciunt, aut perfectè judicata sunt, neque mo-

vere, neque ullo modo innovare, sive medicamentis, sive aliis irritamentis, sed sinere oportet. Concocta medicamentis purgantibus agitanda, non cruda, neque in principiis, nisi impetu suo ad excretionem ferantur; plerùmque verò minimè ad exitum festinant. Quæ ducenda sunt, quò maximè vergunt, eò per loca convenientia ducere oportet. Quæ prodeunt, copiâ minimè sunt æstimanda, sed quandiù prodeant qualia oportet, et æger facilè ferat. Ubi verò virium debilitatem, aut animi defectionem judicare oportet, quandiù hoc feceris, aliò vertendum, aut siccandum, aut humectandum, aut revellendum cujus gratiâ id fit, si sufficere æger possit. Quod ex his est conjectandum, sicca quidem calida erunt, humida verò frigida, alvum autem dejicientia, plerùmque contraria. Hæc imparibus diebus suprà fiunt, si et circuitus, et constitutio ex ipsis accessionibus talis extiterit. Plurima autem diebus paribus infrà contingunt. Sic enim etiam quæ sponte eveniunt, juvant;

nisi circuitus accessiones diebus paribus faciant. In talibus autem paribus diebus, suprà, imparibus verò, infrà fiunt. Paucæ autem sunt ejusmodi, talesque constitutiones difficiliorem habent judicationem. Quin etiam quæ ultrà tempore procedunt, sic contingere necesse est, velut quæ ad diem decimum tertium, et ad decimum quartum perveniunt, decimo tertio quidem infrà, decimo quarto verùm suprà fient. Sic enim ad judicationem confert. Et quæ ad vigesimum diem pertingunt, præterquàm quæ infrà feruntur, plerùmque purgare oportet, eaque non propè judicationem, sed longiùs. In acutis autem rarò multa ducenda sunt, in his verò qui lassitudinis sensum habent, totum. In febribus ad articulos et ad maxillas præcipuè abscessus contingunt, in viciniâ dolorum cujusque, ad superiorem partem magis, et in totum. Si tardus fuerit morbus, et deorsùm feratur, infrà etiam abscessus contingent. Maximèque pedes calidi, infrà futurum abscessum, frigidi verò su-

prà denuntiant. Iis qui ex morbis convalescunt, si statim in manibus et pedibus dolores contingunt, in his abscessus oriuntur. Quin etiam si quæ pars ante morbum laborarit, ibi morbi sedes erit, velut iis contingit, qui in Perintho tussi et anginâ laborarunt. Tusses enim non secùs ac febres, abscessus excitant. Simili etiam ratione contingit vel ab humoribus, vel corporis colliquatione et animi. Humores igitur quibus anni temporibus efflorescunt, nosse oportet, et quales in singulis morbos efficiant; et quasnam in unoquoque morbo affectiones pariant. Reliquum quoque corpus, quem ad morbum naturâ præcipuè inclinat, quale quid lien in tumorem sublatus facit. Quorum quiddam etiam natura facit, ferèque colores deteriores sunt, et corpora arefacit. Et si quid sit aliud, in his te exercitatum esse oportet, velut si quis animi intemperantiâ ducatur ad cibos et potiones, somnum et vigilias, vel amore quodam, ut alearum, vel arte, vel necessitate labores to-

leret, iique vel certo, vel non certo ordine contingunt. Mutationes ex quibus ad quænam fiant, considerandæ.

Ex moribus, animi industria, vel si quid investiget, vel cogitet, vel videat, vel dicat, vel aliud quid faciat, velut dolores, iracundiæ, cupiditates, quæ ex casu accidunt, mentis molestiæ, quæ per visionem aut auditionem contrahuntur, quales corporum affectiones. Molæ quidem in sese attritu, dentium stupor oboritur. Juxta foveam transeuntem, crurum tremor occupat. Cùm quis ea quibus opus habet manibus sustulerit, eas tremor corripit. Serpens derepentè conspectus, pallorem inducit. Metus, velut pudor, dolor, lætitia, ira, atque reliqua hujusmodi sic afficiunt. Quod autem in corpore ad actionem pertinet, horum unicuique morem gerit. Sudores, cordis palpitatio, atque id genus facultates. Quæ foris juvant, aut nocent, unctio, perfusio, illitus, quæ in cataplasmate adhibentur. Lanarum et eorum quæ sunt ejus-

modi deligatio. Interna etiam talibus afficiuntur, non solùm velut externa ab his quæ intrò assumuntur. Quin etiam quæ in lanis ovium sorde inquinatis admoventur, et quod regium dictum est cuminum videntibus, olfacientibus. Quæ ex capite deducunt, perturbationem adferunt sermones, vox, et talia. Mammæ, genitale semen, uterus, signa quæque in ætatibus, et in suffocationibus, et tussibus, quæ ad testes perveniunt.

Ut se habet terra in arboribus, ita in animantibus venter, alit, calefacit, et refrigerat. Refrigerat quidem dùm vacuatur, calefacit verò cùm impletur. Non secùs ac stercorata terra hyeme calida est, ita etiam ventriculus. Arbores corticem tenuem siccum habent; intrinsecùs autem carne sunt siccâ, sanæ, imputres, diuturnæ. Et ex animantibus velut testudines, et quicquid est ejuscemodi. AEtatibus, anni temporibus, annis similia. Quæ vivunt non atteruntur, et quibus moderatè utuntur, meliùs habent. Quo-

madmodùm hydria parva recens transmittit, inveterata continet, ita et ventriculus alimentum transmittit, et subsidens retrimentum retinet, velut conceptaculum quoddam.

Morborum formæ diversæ sunt, cum partìm quidam sint congeniti, de quibus percontando licet cognoscere, partìm quidam ex regionibus oriuntur, cùm multis sint familiares, et plerique ipsos norint, partìm verò ex corpore, et vitæ institutis, et morbi constitutione, vel ex anni temporibus. Regiones autem ad anni tempora malè affectæ, cujus temporis similitudinem habent, ejusmodi morbos pariunt. Verbi gratiâ, inæqualis calor et frigus, si eâdem die contigerint, autumnales morbos in regione creabunt, et in reliquis anni temporibus eadem ratio servabitur. Alii quidem ab odoribus cœnosis aut palustribus, alii verò ab aquis, calculosi, lienosi, alii à ventis, tùm bonis, tùm malis originem ducunt.

Quales verò futuri sunt anni temporis morbi, tales etiam ex his

constitutiones ducentur. Si anni tempora tempestivam et ordine procedentem temperiem habuerint, judicatu faciles morbos pariunt. Familiares autem anni temporibus morbi, mutationes indicant. Pro anni autem temporis varietate, similes aut dissimiles erunt morbi, qui hoc tempore oriuntur. Quòd si similiter procedat, aut ejusmodi morbi erunt, aut ad tale quid deducentur, velut ad morbum regium autumnalem, cùm frigora caloribus, et calor frigori succedit. Si verò æstas biliosa extiterit, bilisque increscens intùs remanserit, etiam aliquantulùm lienosi erunt. Cùm igitur ver quoque hoc modo processerit, vere etiam morbi regii oriuntur. Ad hanc enim formam hic motus anni tempori proximus est. At ubi æstas veri similis extiterit, sudores in febribus, eæque faciles, neque peracutæ erunt, neque linguas vehementer aridas habebunt. Cùm verò ver hybernum fuerit, et extremæ hyemis frigora senserit, hyberni etiam morbi fient, et tusses, et pulmonum in-

flammationes, et anginæ. Et autumnus si non suo tempore, ac derepentè ad hyemis naturam vergat, non continenter tales morbos facit, propterea quòd non suo tempore incœpit, sed inæqualiter fit. Quapropter etiam anni tempora judicatione carent, et instabilia fiunt, quemadmodùm morbi quoque, si ante tempus erumpant, aut excerni anticipent, aut intùs relinquantur. Anni enim tempora morborum reversiones plerumquè afferre solent, sicut et ejusmodi morbos facere. Illud prætereà spectandum est, quomodò affecta sint corpora, cùm ab anni temporibus excipiuntur.

Austri auditûs gravitatem afferunt, oculis caliginem offundunt, capitis gravitatem inducunt, membrorum torporem ac languorem faciunt. Cùm hic invaluerit, ejuscemodi in morbis contingunt, ulcera madentia, os præsertìm, pudendum, aliasque partes occupant. Quòd si aquilonia fuerit tempestas, tusses fiunt, faucium asperitates, alvi duriores, urinæ difficultates, hor-

rores, laterum et pectoris dolores. Hâc prævalente, ejusmodi morbi maximè expectandi sunt. Quòd si magis redundarit, magnas siccitates febres consequuntur, itemque imbres, qualescunque humorum redundantiæ contigerint, et quomodocunque affecta corpora ex alio anni tempore exceperint, et quicunque tandem humor in corpore prævaluerit. Quin etiam siccitates austrinæ sunt et aquilonales. Differunt enim et alia ad hunc modum. Nam et hoc magnum est. Et alius in alio anni tempore et regione magnus est. Velut æstas bilem gignit, ver sanguinem, et alia tempora, ut singulorum fert natura. Mutationes potissimùm morbos pariunt, eæque præcipuè maximæ. Et in anni temporibus magnæ mutationes, itemque in aliis. Quædam sensim accessione factâ fiunt, eaque anni tempora sunt securissima, non secùs ac victûs rationes, et frigus, et calor, maximè si paulatim ex additione progrediantur, itemque ætates ad hunc modum immutatæ. Naturæ, quod ad

anni tempora attinet, aliæ ad æstatem, aliæ ad hyemem benè aut malè affectæ sunt, quædam verò ad regiones, et ætates, victûs rationem, et alias aeris conditiones. Morbi alii ad alia anni tempora benè vel malè se habent, ætates quoque ad tempora, et regiones et victûs genera, et morborum constitutiones. Atque in anni temporibus, victûs genera, cibi et potiones quales sint videndum, quòd hyems quidem ab operibus cessans, quæ ingeruntur cocta et similia postulat. Id enim permagni etiam refert. Autumnus autem laboribus dicatus est, insolatus habet, crebros potus, cibos instabiles, vina et arboreos fructus.

Ac quemadmodùm ex anni temporibus de morbis conjecturam facere licet, ita quandoquè ex morbis aquas, ventos, et siccitates cognoscere licet, velut aquilonares et austrinos status. Hoc enim ei erit integrum, qui probè et rectè noverit, undè hæc spectanda sint. Velut etiam lepræ quædam, et circa articulos dolores. Ubi aquæ fu-

turæ sunt, pruritum excitant, aliaque ejuscemodi. Et quæ pluviæ aut tertio quoque die, aut singulis diebus, aut per alios circuitus, aut continenter contingunt. Et venti quidam per multos dies, et inter se adversi spirant, aliique per pauciores dies, idemque per circuitum. Atque hæc similitudines habent cum temporum constitutionibus, ejusmodi tamen breviores. Quòd si annus magnâ ex parte talis esse pergat, ejusmodi quoque morbi magnâ ex parte erunt, et quò magis invaluerint, sic quoque maximi morbi, maximèque communes erunt, et longissimo tempore perdurabunt.

Ex primis aquis, cùm post multam siccitatem aqua futura est, licet aquam intercutem prædicere, et cùm alia parva signa in ventorum cessatione et aeris mutatione apparuerint. Colligendum igitur qui quidem morbi, qualibus aquis, aut ventis de se significationem præbeant, neque negligendus est, qui cujusmodi hyems præcesserit, tale ver aut æstatem fore noverit. Colores neque in anni tempo-

ribus, neque in aquilonaribus, neque in australibus constitutionibus similes sunt, neque in ætatibus, neque cùm sibi quispiam, neque cùm alter ad alterum confertur. Spectandi autem colores sunt ex his quæ præsentia et quiescentia esse novimus, quodque ætates anni temporibus, et colore, et modo, similes sunt.

Qui sanguinem per ora venarum quæ in ano sunt profundere solent, ii neque lateris dolore, neque pulmonis inflammatione, neque ulcere exedente (phagedænam vocant), neque furunculis corripiuntur, neque tuberculis, quæ à ciceris similitudine therminthi dicuntur, ac fortè ne leprâ quidem, fortassis verò, neque vitiliginibus. Intempestivè tamen curati multi, non ita multò post hujusmodi morbis correpti sunt, neque ita perniciosè habuerunt. Quod in reliquis abscessibus contingit, velut fistulis quæ aliorum medela sunt. Quæ sedare solent, cùm posteà apparent, ea si priùs fiant, impedimenta, ab iis liberant. Cum aliis communio-

nem habent suspecta ad excipiendum loca, aut ob dolorem, aut ob gravitatem, aut ob aliud quidpiam, et liberant. Quæ cum aliis communionem habent, iis ob inclinationem non ampliùs sanguis prodit, sed juxta humoris cognationem talia expuunt. Interdùm in talibus tempestivè sanguis mitti potest, in aliis verò, perindè atque his minimè consentaneum. Impedimento est iis qui cruenta expuunt, anni tempus, lateris dolor, bilis. Quibus sub judicationis tempus, juxta aures exorta tubercula minimè suppurarint, iis subsidentibus, morbi reversionem fieri contingit. Factâque pro recidivarum ratione judicatione, rursùs attolluntur, et permanent non secùs ac febrium reversiones, eodem circuitu. In his aliquid ad articulos abscedere posse sperandum est. Urina crassa, alba, qualis Archigenis puero aderat, in febribus cum lassitudinis sensu quarto die interdùm prodit, abscessuque liberat, idque si præter hæc sanguis è naribus abundè et copiosè profluat. Qui articulari morbo

detentus, intestini dolore dextrâ parte vexabatur, quietior erat, hoc autem curato, magis dolebat.

DE HUMORIBUS LIBRI FINIS.

HIPPOCRATIS

DE NATURA HOMINIS

LIBER.

Qui de naturâ humanâ suprà quàm ad medicam facultatem attinet disserentes audire consuevit, huic certè minimè est accommodata hæc oratio. Neque enim in totum aerem hominem esse dixerim, neque ignem, neque aquam, neque terram, neque aliud quicquam, cùm minimè appareat unum in homine esse. Verùm iis qui hæc volent dicere, permitto. Nec verò qui talia affirmant, rectè mihi sentire videntur. Siquidem cùm eadem omnes sentiant, eadem tamen non dicunt, sed sententiæ suæ eamdem ratiocinationem afferunt. Aiunt enim unum quid esse quodcunque est, et id ipsum tùm unum esse, tùm universum, nominibus autem minimè

consentiunt. Hic siquidem hoc unum et universum aerem esse asserit, alius ignem, ille aquam, alius terram. Tùm unusquisque suam orationem testimoniis et indiciis confirmat, quæ nullius sunt momenti. Quòd enim eadem omnes sentiunt, neque eadem dicunt, ex eo patet, quòd neque ea intelligunt. Idque vel ex eo maximè quis cognoverit, si eorum contentionibus interfuerit. Nam cùm iidem inter se contendant, coram iisdem auditoribus, nunquàm in disputando idem ter ordine superior existit, sed modò hic vincit, modò ille, interdùmque is cui potissimùm volubilis lingua, et ad popularem auram accommodata contigerit. Quanquam par est eum qui rectè se de rebus sentire profitetur, ut semper in disputatione superiorem se præstet; siquidem de iis quæ sunt rectè existimat, atque pronuntiat. Sed ii quidem (ut mihi videtur) suis ipsorum, quibus in disserendo utuntur verbis, seipsi præ imprudentiâ oppugnant; Melissi verò sententiam restituunt. Ac de his quidem hactenùs.

At verò ex medicis, hi quidem hominem sanguinem solum, alii bilem, quidam etiam pituitam esse affirmant. Atque ii omnes eamdem afferunt ratiocinationem. Unum enim esse quid affirmant, quod eorum quisque appellare voluerit: atque id unum, cùm sit à calido et frigido coactum, formam ac facultatem mutare, dulceque et amarum, et album, et nigrum, vel aliud quidvis fieri. At hæc aliter mihi se habere videntur. Plurimi igitur talia quædam, atque ampliùs his proxima pronunciant. Ego autem sic sentio, quòd si homo unum esset, neutiquam doleret. Neque enim esset, cùm unum existat, à quo doleat. Quòd si etiam doleat, necesse est et quod medetur unum esse. At nunc plura habentur, siquidem multa insunt in corpore, quæ cùm mutuò inter se præter naturam calescunt et refrigerantur, siccanturque, et humectantur, morbos pariunt. Ex quo multæ quidem sunt morborum formæ, et multiplex quoque eorum curatio existit.

At meâ quidem sententiâ, qui hominem sanguinem solum, nihilque aliud esse affirmat, et neque eum formam mutare, neque omne genus mutationum subire, ostendere deberet. Sed vel tempus anni aliquod, vel hominis ætatem dare, quâ sanguis solus in homine inesse appareat. Consentaneum namque rationi videtur, ut unum aliquod tempus sit, quod id ipsum per se unum existere appareat. Eademque censeo de eo etiam qui pituitam, et de eo qui bilem esse asseverat. Nam et ego quæcunque hominem esse dixero, ea et pro lege, et pro rerum naturâ, tam in juvene, quàm sene, tùm tempore tam calido quàm frigido, semper similia inesse demonstrabo. Tùm indicia etiam proferam, et causas aperiam, ex quibus necessariò unumquodque in corpore auctionem et imminutionem accipit.

Primùm quidem igitur generationem non ab uno fieri necesse est. Quonam enim pacto unum cùm existat, aliquid generabit, nisi cum aliquo misceatur? Deindè, nisi ejusdem

generis sint quæ miscentur, eamdemque facultatem obtineant, neque generent, neque similia nobis efficiantur. Ac rursùs nisi calidum cum frigido, et siccum cum humido, moderatè et æquabiliter inter se respondeant, sed alterum altero, et valentius imbecilliore longè excellat, nulla generatio futura est. Quocirca quomodò rationi consentaneum fuerit, ut quid ab uno generetur, cùm ne à pluribus quidem generetur, nisi probè mutuâ inter se temperie conveniant? Cùm igitur ejusmodi sit natura cùm reliquorum omnium, tùm hominis, non unum esse hominem necesse est, sed eorum unumquodque quæ ad generationem conferunt, talem in corpore vim, qualem contulit, obtinere.

Rursùs cùm homo interit, singula in suam naturam secedere necesse est, humidum nempè ad humidum, siccum ad siccum, calidum ad calidum, frigidum ad frigidum. Talis autem tùm animantium, tùm reliquarum omnium rerum est natura,

oriunturque similiter omnia, et similiter occidunt. Eorum enim natura ex prædictis omnibus constat, et ut prædictum est, desinit in idipsum, undè conflatum est unum quodque, eòdem etiam se recipiens. Hominis autem corpus in se sanguinem, et pituitam, et bilem duplicem, flavam nempè et nigram continet, ex quibus corporis ipsius natura constat: et per hæc dolet, et sanum est.

Sanum quidem vel maximè, cùm hæc moderatam inter se, tùm facultate, tùm copiâ, temperationem habuerint, idque præsertim, si permixta fuerint. Dolet autem, ubi horum quicquam vel minus, vel copiosius fuerit, aut in corpore separatum, nec reliquis omnibus contemperatum. Cùm enim horum aliquid secesserit, et per se constiterit, necesse est, non solùm locum, ex quo excessit, morbo tentari, sed eum etiam in quem nimia copia influxerit, dolore et labore vexari.

Nam si quid horum ampliùs quàm redundantia requirat, extra corpus effluat, evacuatio ipsa dolorem ex-

hibet. Sin contrà intrò vacuationem et transitionem, ac ab aliis secretionem fecerit, duplicem sanè dolorem (velut dictum est) ut concitet necesse est, et undè excessit, et ubi redundat. At sanè cùm dixerim quæcunque hominem esse affirmaro, ea me semper talia esse, et pro instituto, et pro naturâ, demonstraturum.

Iccircò assero sanguinem esse, et pituitam, et bilem, tùm flavam, tùm nigram. Atque horum quidem primùm nomina instituto distincta esse assevero, nullique ipsorum idem esse nomen inditum. Deindè naturâ formas discrepare, nullamque pituitam similem esse sanguini, neque bilem sanguini, neque pituitæ bilem. Quænam enim eorum inter se similitudo esse possit, quæ neque colore ad visum, neque ad manùs contactum similia esse videntur, cùm neque consimiliter calida, neque frigida, neque sicca, neque humida existant? Itaque cùm tantùm inter se, tùm formâ, tùm facultate differant, ea non unum esse necesse est, siquidem neque ig-

nis et aqua idem sunt. Ex his autem tibi constabit, quòd hæc omnia unum non sint, sed suam quodque ipsorum facultatem et naturam obtineat. Si enim alicui medicamentum exhibueris quod pituitam educat, pituitam tibi vomitione reddet, et si medicamentum quod bilem ducat exhibeas, bilem tibi evomet. Eâdem quoque ratione, atram bilem purgat medicamentum quod dederis atram bilem ducens. Quòd si aliquâ corporis parte sauciatâ vulnus accipias, sanguis indè effluet. Atque hæc omnia tibi usu venient semper tam interdiù, quàm noctu, et hyeme quàm æstate, quoad spiritum ad se trahere vicissimque reddere valebit. Valebit autem, donec aliquo ex his, quæ illi sunt connata, privatus fuerit.

Sunt autem quæ diximus connata. Quâ enim ratione connata non sint? cùm primùm quidem hæc omnia homo quoad vitâ fruitur, semper in se manifestè contineat. Deindè, ex homine natus sit hæc omnia obtinente. Posteà, in homine nu-

tritus sit, ista omnia quæ nunc quidem assevero et demonstro, habente. Qui verò unum esse hominem asserunt, ii mihi in hanc opinionem venisse videntur, quòd ex iis, qui epotis medicamentis, per nimias purgationes interiissent, hos quidem bilem, illos pituitam evomere conspicati, horum unumquodque hominem esse existimarunt, in cujus purgatione eum morientem viderunt. Eâdem etiam ratione nituntur, qui sanguinem esse hominem asseverant, cùm jugulatis hominibus manantem ex corpore sanguinem conspicati, eum hominis animam esse existimant, hisque argumentis omnes inter disserendum utuntur. Quanquam primùm quidem in immodicis purgationibus, solâ evacuatâ bile, nullus unquam mortuus est. Verùm epoto medicamento quod bilem ducat, primùm sanè quis bilem vomitione refundet, mox etiam pituitam, deindè quoque præter bilem, atram bilem, idque per vim, sub mortem verò sanguinem etiam purum evomet. Idem quoque

contingit ex medicamentis pituitam ducentibus. Primùm enim pituitam evomunt, mox bilem flavam, deindè atram, sub exitum verò purum sanguinem, sub eoque moriuntur. Etenim cum medicamentum corpus subierit, primùm quidem quodcunque sibi ex omnibus quæ in corpore insunt, secundùm naturam maximè familiare fuerit, educit. Deindè verò reliqua etiam trahit et purgat.

Non aliter quàm quæ ex terrâ oriuntur, et in eam conseruntur, ubi terram subierint, eorum quodque trahit quod suæ naturæ accommodatum in terrâ inest. Est autem et acidum, et amarum, et dulce, et salsum, et cujusque modi. Imprimis igitur ex eo plurimùm quod suæ naturæ accommodatum fuerit ad se allicit, tùm etiam reliqua attrahit. Tale quiddam etiam medicamenta in corpore faciunt. Quæ enim bilem educunt, primùm meracissimam quidem bilem purgant, deindè mixtam. Itemque quæ pituitam respiciunt medicamenta, primùm quidem eam meracissimam educunt,

post etiam mixtam. Et in jugulatis, primùm quidem sanguis tùm calidissimus, tùm maximè ruber, mox verò magis pituitosus, magisque biliosus profluit.

Per hyemem verò augetur in homine pituita, cùm ea ex omnibus quæ in corpore insunt, ad hyemis naturam maximè accedat, quòd sit frigidissima. Cujus rei hæc sunt indicia pituitam esse frigidissimam, quòd si pituitam, et bilem, et sanguinem attingere voles, pituitam frigidissimam esse comperies. Quæ quamvis est lentissima, nec nisi summâ vi, secundùm atram bilem, educitur. Quæ verò per vim veniunt, ea per violentiam compulsa, calidiora redduntur. Nihilominùs tamen præ his omnibus pituita suapte naturâ frigidissima esse conspicitur. Quòd autem hyeme corpus pituitâ repleatur, hinc constat, quòd per hyemem homines maximè pituitosa tùm expuunt, tùm emungunt, hocque anni tempore præcipuè, tumores laxi et albi (οἰδήματα dicti) et reliqui morbi pituitosi oriuntur.

At vere, adhuc quidem in corpore viget pituita, sed sanguis increscit, quòd et frigora remittant, et imbres succedant. Tuncque sanguis augetur, tùm ex imbribus, tùm ex dierum calore. Eorum enim naturæ id anni tempus, cùm sit calidum et humidum, maximè respondet. Quod hinc cognoscas, quòd homines, verno æstivoque tempore, potissimùm intestinorum difficultatibus corripiantur, iisque sanguis ex naribus profluat, et sint maximè calidi et rubicundi.

AEstate verò sanguis adhuc viget, et bilis in corpore attollitur, et in autumnum protenditur. At per autumnum modicus quidem sanguis gignitur, quòd illius naturæ autumnus adversetur. Bilis autem æstate et autumno in corpore obtinet. Quod his indiciis cognoscas, cùm hâc tempestate homines suâ sponte bilem evomant, et per medicamentorum potiones biliosa repurgentur. Id quoque ex febribus et hominum coloribus patet. At pituita æstate longè imbecillior est, quòd eâ tempestate, ob siccitatem et

caliditatem, ejus naturæ adversetur. Per autumnum verò sanguis paucissimus in homine gignitur, si quidem siccus est autumnus, et hominem jam refrigerare incipit. Bilis autem atra autumno, tùm plurima, tùm vehementissima est. At ineunte hyeme, bilis perfrigerata pauca gignitur, et pituita rursùs augetur, tùm ob pluviarum copiam, tùm noctium longitudinem.

Hæc igitur omnia perpetuò hominis corpus obtinet, sed pro circumstantis anni temporis ratione, singula tùm pro parte, tùm pro naturâ, modò inter se augentur, modò etiam imminuuntur. Ut annus omnis omnium quidem et calidorum, et frigidorum, et siccorum, et humidorum est particeps : neque enim eorum quicquam, ne minimo quidem tempore, sine omnibus quæ in hoc mundo existunt, perduraverit ; verùm si unum quodpiam deficiat, omnia aboleantur, cùm ex eâdem necessitate consistant omnia et alantur invicem : ita si quid ex his, quæ

in homine sunt connata, defecerit, is utique vivere nequeat.

In anno autem, modò hyems maximè viget, modò ver, nunc etiam æstas, nunc autumnus. Sic quoque in homine, modò quidem pituita invalescit, modò sanguis, interdùm etiam bilis, primùm quidem flava, mox quoque atra appellata. Cujus rei evidentius est argumentum, quòd si eidem homini idem medicamentum quater in anno exhibere voles, hyeme quidem maximè pituitosa tibi evomet, vere autem valdè humida, æstate admodùm biliosa, et autumno nigerrima.

Cùm igitur hæc ita se habeant, oportet morbos qui hyeme augentur, æstate desinere, et eos qui æstate increscunt, hyeme cessare, nisi intra certum dierum circuitum solvantur. De hoc autem dierum circuitu, aliàs nobis dicendum est. Morborum verò, qui vere oriuntur, liberatio ad autumnum exspectanda est, et autumnalium morborum discessum, vere fieri necesse est. Quòd si

quis hæc anni tempora morbus superaverit, hunc annuum fore sciendum est. Atque ita medicum morbis mederi convenit, adhibitâ horum cujusque consideratione, quod in corpore prævalet, pro anni temporis ratione, quod suæ naturæ maximè accommodatum existit.

Insuper hæc quoque nosse oportet, quod morbos quos repletio parit, sanat evacuatio; et qui ex evacuatione oriuntur, repletione curantur; et qui ex immoderato labore fiunt, eos quies sanat; quique ex otio gignuntur, immoderato labore tolluntur. Omninòque medicum suâ prudentiâ obviàm ire convenit morbis instantibus, et naturis, et anni temporibus, et ætatibus, contentaque solvere, et soluta intendere. Hâc namque ratione vel maximè quod molestiam exhibet quieverit, eaque mihi curandi ratio esse videtur. Morbi verò partìm ex vivendi ratione, partìm etiam ex spiritu quem vivendo trahimus, proveniunt. At utrumque hâc ratione discernas. Ubi complures uno morbo

eâdem tempestate vexantur, in id quod maximè commune est, quoque omnes utimur potissimùm, rejicienda causa est. Id autem est quod inspirando trahimus. Quòd enim vivendi cujusque nostrûm ratio in causâ non sit, jam liquidò constat, cùm morbus omnes continenter attingat, et juvenes, et senes, et mulieres, et viros, perindèque temulentos et abstemios, tam eos qui mazâ, quàm qui pane victitant, et eos qui multis, quàm qui paucis exercitationibus utuntur. Non igitur victûs rationi assignanda causa est, cùm cujusvis generis victu utentes, eodem morbo corripiuntur. Cùm verò eodem tempore cujusque modi morbi oriuntur, sua procul dubio cuique vivendi ratio in causâ est, adhibendaque curatio, adversùs morbi causam instando, quemadmodùm aliàs etiam à nobis dictum est, et victûs rationem immutando. Quandoquidem constat victûs genus quo quis utitur, aut ex toto, aut magnâ ex parte, aut in eorum aliquo minimè ei esse accommodatum. Quo cognito,

immutare, et adhibitâ in considerationem cujusque naturâ, ætate, formâ, anni tempore, et morbi genere, ad curationem aggredi oportet, nunc quidem detrahendo, nunc verò addendo, ita ut (quemadmodùm jamdudùm à me dictum est) ad singulas ætates, et anni tempora, et naturas, et morbos, contrariam tùm medicamentorum, tùm victûs rationem adhibeas.

At verò ubi morbus aliquis populariter grassatus fuerit, non victûs rationem in causâ esse, sed quod spirando ducimus, manifestum est, ipsumque morbosam quamdam excretionem planè obtinere. Eo igitur tempore, his exhortationibus homines sunt admonendi, ut ne victûs quidem rationem immutent, cùm morbi causa minimè existat. Provideant etiam, ut corpus quàm minimè intumescat, sitque attenuatissimum, tùm cibos, tùm potus, quibus uti consueverint, sensìm demendo. Si quis enim subitò victûs rationem immutet, ne quid in corpore ex immutatione innovetur,

periculum est. Sed solita victûs ratio servanda est, ubi nihil quidem lædere videtur, atque insuper ut aëris quam minimùm in corpus influat, isque ut maximè peregrinus sit, providendum, tùm regionum loca, in quibus morbus consistit, quoad ejus fieri poterit permutando, tùm corpora extenuando. Ita enim minimè multum ac frequentem spiritum homines ex necessitate attrahent. Morbi autem à validissimâ corporis parte orti, gravissimi existunt. Etenim si undè originem sumpserunt, isthic perstiterint, cùm pars valentissima laboret, corpus universum laborare necesse est. Quòd si ad imbecilliorem aliquam ex validissimâ devenerint, difficiles habent absolutiones. Quicunque verò ab imbecillioribus ad valentiores veniunt, faciliùs solvuntur, quòd quæ influunt facilè per vim liberantur.

At venæ crassissimæ hunc naturâ ortum sortitæ sunt. Quarum cùm sint in corpore paria quatuor, unum quidem ex capite retrò per cervicem, parte exteriore ad utraque spinæ latera, indè-

que in coxendices et crura pervadit, deindè per tibias ad exteriores malleolos et pedes pervenit. In dorsi igitur et coxendicum doloribus, ex poplitibus et malleolis exterioribus venæ sectiones fieri debent. Alteræ autem venæ ex capite exortæ, juxta aures per cervicem, jugulares dictæ, intrò secundùm spinam ŭtrâque ex parte ad lumbos, in testes et femora, et per poplites interiore ex parte, indèque per tibias ad malleolos internos et ad pedes deferuntur. Proindè in lumborum et testium doloribus, sanguis èx poplitibus et malleolis interioribus mittendus est.

Tertium par venarum ex temporibus per cervicem subter scoptula operta, indè ad pulmonem defertur, et hæc quidem ex dextris ad sinistra, illa verò à sinistris ad dextra, pervenit. Et dextra quidem ex pulmone mammam subiens, et ad lienem et ad renem tendit. Quæ verò à sinistris ad dextra procedit, ex pulmone mammam subiens, et jecur et renem petit. Utraque postremò in rectum intestinum

desinit. Quartum par ex anteriore capitis parte et oculis, sub cervicem et claviculas, indèque per superiora in brachiorum flexus tendit, posteàque per cubitos, ad primas manuum juncturas et digitos, rursùsque à digitis per cubitos et superiores manuum partes in flexuras, et per superiorem brachiorum partem ad axillas, perque summas costas, hæc quidem ad lienem, altera verò ad jecur devenit, posteà supra ventrem in pudendum utraque desinit. Atque ea est venarum crassissimarum natura.

Existunt etiam ex ventriculo permultæ et variæ venæ, per quas in corpus alimentum transmittitur. Quod etiam ex crassis venis, tàm externis, quàm internis, in ventriculum et reliquum corpus deferunt, sibique mutuò subministrant, internæ externis, vicissimque externæ internis. Hæ igitur mittendi sanguinis rationes servandæ sunt, studendumque est, ut quàm longissimè à locis, in quibus dolores fieri, et sanguis colligi consuevit, venarum sectiones fiant. Hâc

namque ratione, cùm minimè magna derepentè mutatio continget, tùm etiam consuetudinem tollendo effeceris, ut ne ampliùs eòdem colligatur.

Qui pus copiosum citra febrem expuunt, quibusque absque dolore pus multum in urinâ subsidet, et qui alvi dejectiones, velut in difficultatibus intestinorum, cruentas habent et diuturnas, quales in juvenibus annos quinque et triginta natis, et grandioribus natu inesse solent, iis omnibus ex eàdem causâ morbi oriuntur. Hos namque immodicis corporis exercitationibus et laboribus addictos, et cùm juvenes essent, operas exercuisse necesse est. Deindè dimissis laboribus, molli carne et multùm à superiore differente expletos, tàm longè inter se dissidentem corporis habitum habere, ut pristinus cum eo qui posteà accrevit, nullâ in re consentiat. Qui igitur ita affecti sunt, si quandò in morbum incidunt, ii confestim evadunt, sed post à morbo temporis successu corpus liquatur, et per ve-

nas, quà latissimæ esse solent, saniei quiddam non dissimile defluit. Si quidem igitur ad inferiorem alvum impetu deferatur, quale quid ferè in corpore inest, tale etiam per dejectiones secedit. Neque enim, cùm via declivis sit, diutiùs in intestinis subsistit.

At quibus in pectus influit, ii purulenti fiunt, quòd nimirùm cùm purgatio acclivis sit, et diutiùs moram trahens in pectore computrescat, et puris simile evadat. Quibus verò in vesicam effunditur, ex loci calore incalescit, exalbescit, et secernitur, quodque rarissimum existit suprà innatat, crassissimum verò, quod sanè pus appellatur, subsidet. In pueris quoque, ob loci hujus et totius corporis caliditatem, gignuntur calculi, quod viris, ob corporis frigiditatem, minimè usu venit. Istud enim probè nosse convenit, hominem primâ ætate, in omni vitâ, esse calidissimum, postremâ verò frigidissimum. Siquidem quod augescit corpus et ad robur tendit, calidum esse

necesse est, at ubi marcescere, et ad exitium præcipitare cœperit, frigidius evadit. Atque hâc ratione, quò magis his primis diebus homò increscit, eò calidior evadit, et quantò magis ultimis diebus marcescit, tantò frigidiorem esse necesse est.

Qui autem sic affecti sunt, suâ sponte sanescunt, plerique quidem quo anni tempore colliquescere cœperint, quintó et quadragesimo die. Qui verò hoc anni tempus superaverint, anno convalescunt, nisi quid aliud hominem malè habuerit. Qui morbi ex parvo temporis intervallo oriuntur, et quorum causæ cognitu sunt faciles, ii securissimè prædicantur. Quorum curationem sic instituere oportet, ut morbi causæ occurramus. Ita siquidem quod morbum in corpore excitavit, facilè dissolvatur.

Quibus in urinâ arenulæ vel lapilli subsident, iis per initia ad crassam venam tubercula enascuntur, et suppurant, deindè cùm ea tubercula haud ita citò rumpantur, lapilli ex pure coalescunt, qui per venam cum urinâ in vesi-

cam foràs extruduntur. At quibus urinæ quidem cruentæ sunt, iis in venis vitium est. Quibus unà cum urinâ crassâ prodeunt minutæ carunculæ capillamentorum speciem referentes, eas à renibus et articulari morbo laborantibus prodire nosse convenit. Quibus urina pura est, et aliàs atque aliàs furfuracea quædam per summam urinam feruntur, iis vesica scabie laborat.

Febres magnâ ex parte à bile oriuntur, quarum genera sunt quatuor, præter eas quæ dolores eximios comitantur. Earum autem nomina sunt, continens, quotidiana, tertiana et quartana. Quæ continens appellatur, ex copiosissimâ et meracissimâ bile provenit, et perquàm brevi judicatur. Corpus namque vehementi calore incalescens, neque unquàm refrigescens, celeriter colliquescit. Quotidiana secundùm continentem ex plurimâ bile ortum habet, et præ aliis citissimè liberat, at continente eò longior, quò ex pauciore bile provenit, quòdque in eâ corpus requie-

tem habet, quod in continente nullo unquàm tempore quiescit.

Tertiana verò quotidiana longior, et à pauciore bile fit, quòque diutiùs in eâ, quàm et quotidianâ corpus quiescit, eò diuturnior hæc febris est, quàm quotidiana. At quartanæ in reliquis eamdem rationem obtinent, sed tertianis tantò longiores sunt, quantò minùs bilis calorem exhibentis obtinent, tùm quia in his corpus liberaliùs refrigeratur, iisque ab atrâ bile is cumulus accedit, ut nonnisi ægrè depelli possint. Bilis enim eorum omnium, quæ in corpore insunt, cùm sit glutinosissima, maximè diuturnas stationes facit. Quòd autem quartanæ humoris melancholici sint participes, ex eo cognosces, quòd autumno præcipuè homines quartanis corripiantur, et eâ ætate quæ est ab anno vigesimo quinto ad quadragesimum quintum, tùm etiam quòd hæc ætas inter alias omnes atræ bili potissimùm est obnoxia, ut et inter anni tempora autumnale maximè accommodatum. Si qui verò extra hoc anni tempus

et eam ætatem quartanâ correpti fuerint, pro comperto habeas hanc febrem, nisi quid aliud hominem malè habeat, minimè diuturnam fore.

DE NATURA HOMINIS FINIS.

HIPPOCRATIS

DE RATIONE VICTUS

IN MORBIS ACUTIS LIBER.

Qui Cnidias appellatas sententias scriptis tradiderunt, ii sanè quæ in singulis morbis ægri patiuntur, et quomodò eorum nonnulla ipsis eveniant, rectè conscripserunt, et huc usque quidem quæ quivis etiam medicinæ ignarus rectè scribere potuerit, si probè ex unoquoque ægro, quæ patiatur, intellexerit. At quæcunque medicum non referente ægro prædixisse oportuit, ea magnâ ex parte prætermissa sunt quædam in quibusdam, nonnullaque ad conjecturalem cognitionem valdè accommodata. Cùm ad conjecturalem cognitionem referatur, quomodò singula curare oporteat, in iis multò aliter

quàm illi disseruerint, sentio. Ac neque solum ob id non laudo, sed quòd paucis etiam numero remediis usi sunt. Nam et plurima ab ipsis relata sunt (præterquàm in morbis acutis) medicamenta deorsùm purgantia exhibenda, et serum, et lac tempestivè propinandum. Hæc igitur si bona essent, et morbis, quibus exhibenda monent, convenientia, longè majore laude digna essent, quòd pauca sufficerent. Nunc verò res aliter se habet. Qui tamen posteà recognoverunt, ii medicè magis, quæ singulis exhibenda sunt, percurrerunt.

Sed neque de victûs ratione quicquam effatu dignum veteres scriptis tradiderunt, eamque, quamvis magna res sit, omiserunt. Varia tamen morborum singulorum genera, multiplicemque eorum divisionem non ignorarunt quidam. At numeros morborum singulorum planè declarare studentes, non rectè scripserunt. Neque enim quis facilè numeret, si quis ex eo ægrotantium morbum æstimet, quòd ab altero re

quàdam differat, neque eumdem esse morbum reputet, nisi eodem nomine nuncupetur. Mihi autem placet ut ad omnem artem animum attendamus. Nam quæ rectè procedunt opera, ea rectè singula facere oportet, quæ item celeritate opus habent, celeriter, quæ etiam munditiem desiderant, mundè, et quæ citra dolorem tractari postulant, ea quàm maximè fieri possit, sine dolore facere, cæteraque omnia id genus, multò aliter quàm proximi, meliorem in formam commutare convenit. Sed maximè eum medicum probaverim, qui in morbis acutis, quorum vi plerùmque homines intereunt, longè meliùs cæteris se gerat.

Sunt autem hi, quantùm nominibus veteres complexi sunt, pleuritis, peripneumonia, phrenitis, lethargus, febris ardens, et quicunque alii morbi ad hos consequuntur, quorum febres omninò continuæ interficiunt. Cùm enim nullum pestilentis morbi commune genus populariter grassatum fuerit, sed dispersi morbi

et non similes fuerint, ab his plures quàm ab aliis omnibus moriuntur. Populares igitur non satis discernunt eos, qui in his longè proximis excellunt, aliarumque curationum potiùs aut laudatores, aut vituperatores existunt. Deindè id magno est argumento, quòd populares hujusmodi morborum nullam prorsùs habeant intelligentiam, cùm ad eam nonnisi studio perveniri possit. Nam et qui medicinæ non profitentur scientiam, medici maximè in ejusmodi morbis esse videntur. Facilè est enim nomina, quæ circa ejusmodi ægrotantes proferri solent, ediscere. Nempè si quis ptisanæ cremorem nominaverit, hocque vel illud vinum, aut etiam mulsum, eadem omnia videntur plebeis dicere medici tùm meliores, tùm deteriores. At non ita se res habet, verùm in his sanè vel maximè alii aliis præstant.

Videntur autem mihi dignissima esse quæ scribantur, quæcunque medicis ignorantur, quamvis scitu commoda existant, quæque mag-

nas utilitates, aut magnas noxias inferunt. Quæ igitur ignorantur, hæc sunt. Quânam de causâ in morbis acutis quidam medici toto vitæ tempore in ptisanâ non colatâ exhibendâ perseverent, et rectè se curare existiment? Quidam etiam omni ratione contendant, ne ullo modo hordeum æger devoret, quòd inde magnum secuturum detrimentum existiment? Verùm per linteum excolantes, ejus succum porrigunt. Horum etiam nonnulli, neque ptisanam crassam, neque succum exhibeant? Et hi quidem dùm septimum diem æger attigerit, alii verò dùm in totum morbus judicatus fuerit. Hujusmodi itaque quæstiones non admodùm proponere medici consueverunt, ac neque fortè si proponant, inveniuntur. At verò ars tota magnam quidem apud vulgum calumniam sustinet, adeò ut nullam omninò medicinam esse existiment. Si quidem in acutis morbis in tantum inter se dissentiunt artifices, ut quæ alter exhibet veluti optima reputans, ea jam mala alter existimet, ferèque ob id ars

ipsa divinationi similis esse videatur.

Quoniam augures eumdem alitem si quidem sinister appareat, bonum esse existimant, si verò dexter, malum. Et in aruspicinâ hujusmodi quoque alia videntur in aliis. Sed et vaticinantium nonnulli contraria his sentiunt. Hanc autem speculationem tùm pulcherrimam, tùm quàm plurimis in arte maximè commodis cognatam esse censeo. Etenim omnibus ægris ad sanitatem magnum quippiam facit, sanisque ad sanitatem tuendam, et iis qui sese exercent, ad bonum habitum comparandum, tùm etiam ad id quod quisque voluerit obtinendum. Ptisana igitur rectè videtur omnibus frumentaceis eduliis præferri in his morbis acutis, eosque qui eam prætulerunt laudo. Nam et lentorem habet lævem, continuam, et suavem, ac lubricam, mediocriter humescentem, sitim minimè inferentem, et si quid elui indiget, probè abluentem, neque adstringit, nec malam turbationem adfert, neque in ventre intumescit. Nempè inter coquendum, quoad maximè

fieri potuit, intumuit. Qui ergò ptisanâ in hujusmodi morbis utuntur, ne unâ quidem die vasorum inanitionem (ut ita dicam) fieri permittant, sed citra intermissionem eâ utantur, nisi, vel propter medicamentum, vel clysterem, intermittere expediat. Et his quidem qui bis die cibum sumere consueverunt, bis danda est, his verò qui semel cibum capere consueverunt, bis primo die semel danda, paulatim autem progrediendo, si fieri possit, iis etiam bis danda, si quid adjiciendum videatur. Verùm inter initia neque multa copia, neque valdè crassa exhibenda, sed ut consuetudinis caussâ aliquid ingeratur, et ne multa vasorum inanitio fiat.

Quod autem ad sorbitionis adjiciendæ quantitatem attinet, si quidem siccior quàm quis existimet morbus fuerit, non magna copia exhibenda, sed ante sorbitionem, vel mulsa, vel vinum, vel quodcunque magis conveniet, propinandum. In singulis verò generibus quodnam sit accommo-

datissimum dicetur. Quòd si os humescat, et quæ ex pulmone efferuntur convenientia fuerint, in summâ, sorbitionis quantitatem adjicere convenit. Quæ namque celeriùs magisque madescunt, judicationis celeritatem denuntiant, quæ verò tardiùs et minùs, tardiorem judicationem significant. Atque hæc quidem prorsùs hoc modo se habent. Sed et multa quoque alia peropportuna prætermittuntur, ex quibus significationem capere convenit, quæ deinceps referentur. Quòque copiosior purgatio fuerit, eò major quantitas ad judicationem usque adjicienda, præcipuè verò duobus ab judicatione diebus, quibus quidem, aut quinto, aut septimo, aut nono judicatio fieri videatur, ut etiam dierum paritatis et imparitatis ratio habeatur. Post hoc autem manè quidem sorbitione utendum, vesperè verò ad cibos transeundum. Magnâ autem ex parte hæc iis conferunt, qui statim ptisanâ integrâ utuntur.

Nam et pleuriticorum dolores statim sponte desinunt, ubi quid effatu dig-

num spuere, et expurgari cœperint, purgationesque longè perfectiores sunt, et minùs purulenti evadunt, quàm si aliam quis victûs rationem instituat, præterea judicationes simpliciores fiunt, meliùsque judicantur, et minùs revertuntur. At ptisanam ex hordeo quàm optimo confici et optimè coctam esse oportet, idque præsertìm si non solo cremore uti debeas. Ad reliquas enim virtutes istud etiam accedit, quòd ptisanæ lubricitas efficit ut hordeum devoratum minimè lædat, cùm nusquàm adhærescat, neque secundùm thoracis rectitudinem immoretur. Est autem maximè lubrica; sitimque minimè infert, et facillimè coquitur, estque infirmissima, si optimè cocta fuerit, quibus omnibus opus habet. Nisi igitur quis quantùm deest contulerit, ut idoneus ejusmodi ptisanæ sorbendæ modus efficiatur, sæpiùs lædetur. Jam primùm enim quibus cibi recrementum interclusum est, si quis eo non vacuato, sorbitionem dederit, dolorem, si adest, graviorem reddet; si non adest, sta-

tim induxerit, et spiratio crebrior evadet. Quod certè pravùm est, cùm pulmonem exsiccet, et præcordia, tùm imum ventrem, tùm septum transversum dolore fatiget. Quin etiam, si lateris dolore adhùc continuo, neque ad calida fomenta remittente, sputoque minimè prodeunte, verùm citra concoctionem extremè glutinoso reddito, nisi quis dolorem, vel ventre emollito, vel sectâ venâ solverit, aut utrum horum conducere videbitur, exhibuerit, ptisanam autem ita affectis dederit, præcipites eos in mortem adducet. Has igitur ob causas aliasque etiam hujusmodi, qui totâ utuntur ptisanâ, septimo die ac citiùs moriuntur, partim quidem mente læsi, partim verò erectæ cervicis spiratione (orthopnœam dicimus) et stertore suffocati.

Quos sanè veteres syderatos vel ob id maximè existimarunt, neque etiam minùs, quòd ipsis mortuis latus lividum plagæ non absimile deprehenditur. Cujus rei hæc causa est, quòd, priusquàm dolor solvatur, moriuntur. Brevi siquidem anhelatores evadunt. Ex

multâ autem et crebrâ respiratione (ut jam dictum est) sputum summè glutinosum citra coctionem redditum, egressum fieri prohibet. Quin etiam, cartilaginosis asperæ arteriæ corporibus (pulmonis bronchiis dictis) adhærescens, stertorem inducit, cùmque ad hoc devenerit, tùm plerùmque mortem infert. Etenim ipsum sputum intrò retentum, spiritum quidem intrò ferri prohibet, celeriter autem extrà ferri cogit, adeò ut ad perniciem mutuas inter se operas conferant. Sputum namque adhærescens, crebrum spiritum facit, hicque creber effectus, sputum magis glutinosum reddit, et lubricum fieri prohibet. Neque verò solùm ista prehendunt, si ptisanâ intempestivè utantur, verùm et multò magis si quid, quod ptisanâ minùs conveniat, aut ederint, aut biberint. Magnâ igitur ex parte ferè similia sunt auxilia, tùm iis qui totâ utuntur ptisanâ, tùm his qui ipsius cremore. At his qui neutro horum, aut solo potu utuntur, interdùm quoque aliter auxiliari oportet.

Hunc autem in modum omninò facere oportet. Si quem à recenti cibo, alvo necdùm subductâ, febris sive cum dolore, sive sine dolore prehenderit, à sorbitione exhibendâ tantisper temperandum, dùm cibum ad infernam intestini partem secessisse conjeceris. Quòd si dolor affuerit, aceto mulso in potu utendum, hyeme quidem calido, æstate verò frigido. Et si multa sitis aderit, mulsa et aqua exhibenda. Ac deinceps quidem si dolor aliquis adsit, aut periculum aliquod impendeat, sorbitio neque multa, neque crassa exhibenda, verùm post septimum aut nonum diem, si validus æger fuerit. At si recenter sumpto cibo, vetustus non subierit, siquidem validus fuerit, et ætate vignerit, infusum per clysterem exhibendum: sin debilior extiterit, glande utendum, nisi sponte probè prodierit.

Exhibendæ autem sorbitionis tempus per initia et per totum morbum istud præcipuè observari debet, ut cùm frigidi pedes fuerint, tùm à sorbitione exhibendâ, tùm vel maximè à potu

abstineamus. Cùm verò calor ad pedes descenderit, tunc dare convenit, reputareque cùm in omnibus morbis, tùm præcipuè in acutis, potissimùmque in quibus vehementior febris ac maximum periculum subest, tempus hoc magnam habere facultatem. Ac primùm succo maximè utendum, deindè ptisanâ, ad præscripta signa diligenti adhibitâ attentione.

Lateris autem dolorem, sive per exordia, sive posteà incidat, fomentis calidis tentare dissolvere absurdum quidem non est. Quorum quidem optimum est aqua calida in utre, vel vesicâ, vase æneo, aut testaceo adhibita. Verùm molle quippiam lateri, quò lenior fotus fiat, supponere oportet. Utiliter etiam admovetur spongia mollis et magna, ex aquâ calidâ expressa, fomentumque linteo involvendum, ut longiore tempore sufficiat et perduret, simulque ne vapor ad laborantis spiritum efferatur, nisi fortè et id ad aliquid convenire videatur, quod et interdùm usu venit. Ad hæc autem et hordeum et ervum in aceto ita tem-

perato, ut paulò acidius sit quàm quis bibere queat, macerata et fervefacta sacculis consuta apponere oportet, furfuresque eodem modo. Ad siccum autem fomentum, sales et millium torrefactum in sacculis laneis maximè accommodantur. Lene enim et blandum est millium.

Sed et mollia hujusmodi fomenta dolores etiam ad jugulum pertingentes solvunt. At venæ sectio non æquè dolorem solvit, nisi dolor ad jugulum pertingat. Quòd si ad calida fomenta dolor non remittat, non multò tempore calefacere convenit, quòd id pulmonem exsiccet, et pus intrà thoracem colligat. Sed si quidem dolor ad jugulum de se significationem præbeat, ad brachium verò, vel circa mammam, vel supra septum transversum gravitatis sensus insit, internam in cubiti flexu venam secare, et quàm citissimè copiosum sanguinem detrahere convenit, eò usque dùm multò rubicundior, aut pro puro et rubro lividus effluat, utrumque enim usu venit. Si verò eas quæ sunt sub

septo transverso partes dolor affligat, nullamque ad jugulum de se significationem præbeat, alvum veratro nigro aut peplio emollire oportet, eâ ratione, ut veratro quidem daucum, aut seseli, aut cuminum, aut anisum, aut aliud quippiam benè olens admisceat, peplio verò laseris succum. Quanquam etiamsi inter se misceantur, unius sunt generis, neque dissimiliter agunt.

Sed veratrum nigrum tùm meliùs quam peplium ventrem solvit, tùm etiam ad judicationem magis valet. Peplium verò flatus magis erumpere facit. Dolorem autem hæc duo sedant. Sedant etiam et alia multa quæ alvum subducunt medicamenta. Sed ex his quæ novi, hæc sunt optima. Quandoquidem et quæ in sorbitionibus exhibentur, alvum subducentia medicamenta juvant, quæcunque vel propter amaritudinem, vel aliam quamdam insuavitatem, aut copiam, aut colorem, aut aliam quampiam suspicionem, non admodùm ingrata existunt. Ptisanam quidem, ubi

epotum est medicamentum, insuper sorbendam statim dare oportet, neque admodùm minore quàm consuetum est quantitate. Quandoquidem rationi consentaneum est, medià in purgatione sorbitionem non exhibere. At ubi desierit purgatio, tunc minore quàm consueverit quantitate absumatur, deindè verò paulò majore semper adducatur copià, si et dolor sedatus fuerit, nihilque aliud adversetur. Idem etiam mihi dicendum, ubi ptisanæ cremore uti opus fuerit. Si quidem melius esse assero statim omninò sorbere incipere potiùs, quàm anteà exinanitis vasis, aut tertio, aut quarto, aut quinto, aut sexto, aut septimo die à sorbitione inchoare, nisi quidem intra hoc tempus morbus priùs judicatus fuerit. In hisque consimiles præparationes, quales dictæ sunt, faciendæ. De sorbitione igitur exhibendà sic sentio. Quin et de potu, qualemcumque tandem ex his qui describentur, quis sumpturus sit, eadem omninò est ratio.

At verò novi medicos, qui con-

trà omninò quàm oporteat faciunt. Etenim volunt omnes, ubi sub initia morborum homines inediâ præmacerarint, aut duos, aut tres, aut plures etiam dies, ita sorbitiones et potiones exhibere, idque fortassis, quòd magnæ corporis mutationi, magnam etiam quamdam mutationem contrà objicere æquum ipsis videatur. Atque mutatio quidem non parùm benè habet, rectè tamen ipsa sanè transferenda venit. Quin et ciborum exhibitio mutationis rationem etiam magis obtinet. Plurimùm igitur lædentur, nisi rectè mutatio fiat, qui totâ ptisanâ utentur. Lædentur etiam qui solo succo utentur, et qui solo potu, quanquàm ii minimè. Oportet autem et ex hominum adhùc sanorum victûs ratione, quænam conferant, addiscere. Etenim si sanè in benè valentibus cibi inter se plurimùm differre videntur, cùm in aliis quibusdam, tùm in mutationibus, an non in morbis multùm, maximèque in acutissimis different?

Atqui quòd vitiosa victûs ratio, tùm

in potu, tùm in cibo, suî semper similis, ad sanitatem omninò sit tutior, quàm si quis subitò ad aliam meliorem magnam mutationem faciat, cognitu sanè est facile. Quandoquidem tùm eos qui bis dic, tùm eos qui semel cibum sumere consuevcrunt, repentinæ mutationes lædunt, et imbecillos reddunt, et qui quidem prandere non consueti, si prandeant, confestìm ægrè habent, et toto corpore graves, debiles, et pigri efficiuntur, quòd si prætereà cœnaverint, acidum eructant, quibusdam etiam alvus liquida contingit, nempè quòd præter consuetudinem pondere gravetur ventriculus, insuper siccari assuetus, non bis intumescere, neque bis cibos coquere. Iis igitur convenit mutationem rependere. Dormire siquidem oportet, tanquàm noctem à cœnâ agentes, hyeme certè sine frigore, æstate verò citra calorem. Quòd si dormire nequeant, ubi multos lentâ deambulatione circuitus confecerint, neque stent, nihilque, aut pauca et innoxia cœnent, prætereàque minùs, neque

aquosum bibant. Is præterea etiam magis afficietur, si ter die ad satietatem cibum capiat, ac multò magis, si sæpiùs. Quanquam multi sunt qui ter die copiosum cibum facilè ferunt, quòd ità assueti sint.

Quin etiam, qui bis die cibum sumere consueverunt, nisi pransi fuerint, debiles et infirmi sunt, et ad quodvis opus timidi, et oris ventriculi dolore vexantur. Iis enim suspensa esse viscera videntur, calidam et cum virore pallidam urinam reddunt, et stercus exuritur, nonnullis quoque os amarescit, oculi gravantur, tempora pulsant, et extrema perfrigerantur. Ac plurimi quidem non pransi, cœnare nequeunt, qui si cœnaverint, ventriculum gravant, et difficiliùs multò decumbunt, quàm si pransi fuissent.

Cùm igitur talia sanis contingant ob dimidiatæ diei victûs à consuetudine mutationem, neque apponere quicquam, neque detrahere utile esse videtur. Qui ergò præter consuetudinem semel cibum capiens, ubi totâ

die exinanitis vasis pro consuetudine cœnaverit, hunc par est, si, cùm impransus fuit, doluit et debilis fuit, et cùm cœnavit gravis fuit, multò magis gravari. Quòd si longiore tempore exinanitis vasis repentè cœnaverit, adhuc utique magis gravabitur. Qui igitur præter consuetudinem exinanitus fuerit, cùm hunc diem sic rependere convenit, ut imprimis vitet frigus, calorem et laborem, cùm hæc omnia graviter ferat, et cœnam longè solito minorem capiat, eamque non siccam, sed quodammodò humentiorem. Deindè minimè aquosum bibat, neque minùs quam pro cibi ratione, posteroque die parùm prandeat, quò sensim accessione factâ, ad consuetudinem redeat. Ista tamen eorum quidam molestiùs ferunt, nempè qui supernis partibus copiosam amaram bilem coacervant. Non consuetam autem cibi abstinentiam, faciliùs in totum ferunt, qui partibus superioribus pituitosi sunt. Quò fit, ut si semel tantùm cibum præter consuetudinem capiant, faciliùs eam ferre

possint. Istud igitur evidenti est argumento, quòd eorum, quæ circa naturam atque habitum nostrum contingunt, maximæ mutationes, morbos potissimùm pariunt. Neque intempestivas, neque vehementissimas vasorum inanitiones moliri fas est, neque cùm morbi vigent et in inflammatione consistunt, cibum offerre, neque repentè quicquam, in hanc vel illam partem, in toto negotio immutare.

Multa verò eorum quæ circa ventrem contingunt, itemque alia his cognata referre quis possit, veluti quòd cibos quidem leviter ferunt quibus assueverunt, etiamsi naturâ boni non sint, eodemque modo potiones. Molestè autem ferunt cibos quibus minimè sunt assueti, quamvis boni sint, similiter et potus. Et quæcunque quidem multus præter consuetudinem carnis esus facit, vel allium, vel laser, aut ejus succus, aut caulis, aliaque id genus peculiaribus quibusdam insignibus viribus prædita, minùs utique quis miretur, si, quæ sunt hujusmodi, dolores ventriculis magis

quàm alia adducant. Verùm minùs fortassè mirabėris, si noveris quantam maza turbationem, et tumorem, et flatum, et tormina præter consuetudinem ingesta ventriculo exhibeat ei qui eâ vesci minimè consuevit. Vel qualem panis ipse calidus ingestus sitim inducat, et repentinam repletionem, tùm quòd exsiccet, tùm etiam quòd tardè descendat. Et quàm varia inter se efficiant panes purissimi et confusanei, in cibo præter consuetudinem assumpti. Itemque maza præter morem sicca, aut humida, aut lenta, et quale quid efficiant polentæ recentes in non assuetis, aliæque iis quæ recentibus sunt assueti. Itemque vini et aquæ potus præter consuetudinem invicem derepentè permutatus, et aquosum vinum et merum præter morem subitò epotum. Illud namque in superiore ventre redundantem humiditatem, et inferiore flatum inducet, hoc verò venarum palpitationem, capitis gravitatem, et sitim. Tùm etiam vinum album, et nigrum, si quis præter con-

suetudinem immutet, etiamsi ambo vitiosa fuerint, multa tamen in corpore alterarint, ut minùs quis esse merum dixerit, dulce et vinosum vinum, ubi repentè permutata fuerint, non idem posse.

At contrario sermoni quâdam ex parte favendum est, nempè cùm his victûs ratio facta sit, corpore neque ad robur, ut cibos adjicere, neque ad debilitatem, ut cibos demere oporteat, immutato. Insuper in singulis et robur, et morbi genus conjectandum est, tùm etiam hominis natura, tùm ægri victûs consnetudo, neque in cibis solùm, verùm etiam in potionibus. Ad ciborum autem adjectionem multò minùs attendendum est. Nam et subtrahere omninò sæpenumerò expedit, dùm ægro sufficere posse videatur, donec morbi vigor ad maturitatem perducatur. Quod in quibus faciendum sit, paulò post scribetur. Multa verò etiam alia, his quæ dicta sunt similia, quis scribere possit. Istud certè efficacius est testimonium. Neque enim rei quæ plurimùm in

quæstione versatur cognatum existit, sed res ipsa valdè idoneum præbet documentum.

Nam et per acutorum morborum exordia quandoquè quidem eodem quo laborare cœperunt die cibos comederunt, quidam etiam postridiè, nonnulli quoque quidvis, alii etiam quemdam potionis cinnum (cyceona dictum) sorbendo sumpserunt. Hæc autem omnia deteriora quidem sunt, quàm si quis aliam victûs rationem instituat. Multò tamen minùs lædunt quæ hoc tempore peccata committuntur, quàm si primis duobus, vel tribus diebus, vasa quis omninò exinanierit, mox quarto vel quinto die talem cibum exhibeat. Quin etiam multò deterius est, si quis totis his diebus, vasis anteà exinanitis, posterioribus deinceps diebus ita victum instituat, prinsquàm morbus maturus evadat. Hâc enim ratione plurimis liquidò mortem inferet, nisi mitis omninò morbus extiterit. Quæ verò per initia errata committuntur, his non similiter incurabilia existunt, sed

multò faciliùs sanantur. Hoc sanè maximo argumento esse arbitror, nullâ sorbitione abstinendum in quibus paulò post futurum est, ut his aut illis sorbitionibus uti debeant.

Prorsùs igitur ignorant qui hordaceâ utuntur ptisanâ, quòd ab eâ malè habent, ubi duobus vel tribus, vel etiam pluribus diebus, anteà exinanitis vasis, sorbere cœperint. Neque rursùs qui cremore utuntur quòd sorbentes lædantur intelligunt, ubi non rectè sorbitionem inchoaverint. Hoc tamen cavent et agnoscunt magnam adferre læsionem, si antequàm morbus ad maturitatem pervenerit, æger hordaceam ptisanam sorbeat, cremore uti assuetus. Hæc igitur omnia magno sunt indicio, quòd medici non rectè ægrotantes ad cibos adducunt, sed in quibus morbis vasa exinaniri non expedit, et in quibus sorbitione utendum sit, in iis vasa exinaniant, et in quibus ex vasorum inanitione ad sorbitiones transeundum non sit, in his transeant, idque plerumquè exquisitè. Inter-

dùm verò eo tempore ex vasorum inauitione in sorbitiones commutant, quo plerumque ex sorbitionibus ad vasorum inanitionem accedere expedit, si ità morbus ingravescens tulerit. Interdùm etjam cruda à capite attrahuntur, et à thoracis regione biliosa, vigiliæque iis accedunt, ob quas non coquitur morbus, valdèque tristes et amarulenti evadunt, delirio tentantur, et iis oculi vibranti splendore coruscant, aures sono implentur, extrema perfrigescunt, urinæ incoctæ, sputa tenuia fiunt, salsa, et colore sincero tincta, et pauca, sudores circa cervicem contingunt, et anxietates, spiritus in eâ quæ sursùm fit latione offensans, creber et magnus valdè, supercilia quodammodò amplificantur, pravæ animi defectiones, vestium à pectore rejectiones, et manus tremulæ, atque interdùm labii inferioris concussio.

Quæ si initiis compareant, gravis delirii significationem exhibent, et plerùmque moriuntur. Qui verò evadunt, ii cum abscessu, vel sanguinis ex

naribus profluvio, vel puris crassi exscreatione, neque aliter evadunt. Neque certè horum ita peritos medicos video, ut virium infirmitates in morbis dignoscant, quæ vel ex vasorum inanitione perficiuntur, et quæ vel ob aliud quoddam irritamentum, quæque ob dolorem et morbi vehementiam, quasque omnis generis affectuum species natura nostra et habitus in singulis pariat, quamvis hæc cognita aut ignorata salutem aut mortem afferunt. Majus siquidem malum est, si ob dolorem aut morbi vehementiam debilitato quis potum aut sorbitionem copiosiorem aut cibum exhibeat, ob vasorum inanitionem debilem esse ratus. Indecorum autem est probroque vertitur, si quis ex vasorum inanitione ægrè habentem non agnoscat, et victûs ratione opprimat. Periculum si quidem quoddam affert hoc erratum, multò tamen minus quàm alterum, illoque longè majore risu dignius est. Nam si quis alius medicus aut plebeius accesserit, et quæ contigerunt cognoverit, cibumque et potum

quem alter prohibuerit exhibuerit, is procul dubio auxilium attulisse videatur. Atque ista præcipuè artifices apud homines infamant. Hic enim superveniens medicus vel plebeius, tanquàm mortuum suscitasse videtur. Horum igitur etiam signa, ex quibus singula dignoscere oporteat, scribentur.

Sed tamen et hæc sunt his quæ circa ventrem contingunt consimilia. Etenim si totum corpus præter solitum multùm quieverit, non robustius confestìm evadit. Si verò sanè ex diutino otio repentè se ad labores contulerit, manifestum quoddam vitium efficiet. Eodem etiam modo de singulis corporis partibus existimandum. Nam et pedes tale quiddam efficient, et reliqui articuli laborare non assueti, ubi longo post intervallo derepentè ad laborem se converterint. Eodemque modo et dentes, et oculi, et quævis alia corporis pars afficietur, quandòquidem et lectus præter consuetudinem mollis laborem facit, itemque durus præter solitum. Quin et sub dio præter morem stratus corpus indurat. Sed

et horum omnium exempla scribere confert. Si quis enim accepto in tibiâ ulcere neque admodùm insigni, neque valdè contemnendo, isque ad ulcera neque admodùm difficulter, neque etiam admodùm facilè se habeat, statìm ab initio primo die decumbens curetur, et nequaquam crus attollat, hic quidem sine inflammatione erit, multòque citiùs hoc modo sanus evadet, quàm si sensìm obambulans curaretur. Si tamen quinto, vel sexto, vel superiore adhuc aliquo die surgens progredi voluerit, magis utique tunc affligetur, quàm si statìm ab initio sensìm oberrans curatus fuisset. Quòd si etiam multùm derepentè laboraverit, multò magis affligetur, quàm si illo modo curatus, illis diebus ita laborasset. Hæc igitur omnia inter se semper attestantur, quòd omnis subita supra modum in hæc vel illa magna mutatio lædit

Varia itaque in ventre est læsio, ubi ex multâ vasorum inanitione plus justò derepentè cibus ingeritur. Quin et reliquum corpus si ex longâ

quiete subitò ad majorem laborem se verterit, multò magis læditur, quàm si ex multo cibo ad vasorum inanitionem commutetur. His sanè toto corpore quiescere convenit, atque si ex multâ defatigatione derepentè ad otium et ignaviam decidat. His quoque ventrem à ciborum copiâ quiescere oportet. Alioqui corpori dolorem afferet, et totum corpus gravitate afficiet. Plurimus sanè mihi sermo habitus est de victûs rationis in hanc vel illam partem immutatione, nempè quòd ista novisse valdè sit utile, cùm ad omnia, tùm etiam ad id de quo instituta erat oratio, quòd in morbis acutis ex vasorum inanitione ad sorbitiones mutationem faciunt. Mutatio namque velut ego jam jubeo facienda est. Deindè sorbitionibus, priusquàm morbus ad maturitatem pervenerit, minimè est utendum, aut signum aliquod aliud circa intestina vacuatorium aut proritatorium appareat, vel circa præcordia qualia paulò post scribentur. Vehemens vigilia potus cibosque tùm crudos, tùm incoc-

tiores reddit. Ac rursùs quæ in contraria fit mutatio, corpus dissolvit, et excoctionem ac capitis gravitatem inducit.

At vinum dulce, et vinosum, et album, et nigrum, et aquam mulsam, et aquam, et acetum mulsum, his notis in morbis acutis distinguere oportet. Dulce quidem vinoso minùs caput gravat, et minùs caput ferit, magisque sanè quàm alterum intestinorum dejectiones movet, viscerum tamen tumores, hepatis nempè et lienis, auget. Neque igitur his qui amaram colligunt bilem convenit, nempè quòd his sitim facit. Quin etiam in superiore intestino flatum excitat, neque tamen inferiori intestino pro flatûs ratione est adversum, et si sanè non valdè penetrat à dulci vino flatus, sed circa præcordia immoratur. Et certè hoc minùs urinas prorsùs movet quàm vinosum album. Sputum tamen potentiùs altero educit, quòd dulce est. Et quibus quidem epotum sitim facit, iis minùs quàm aliud vinum educit. Quibus verò minimè si-

ticulosum est, alio magis educit. At verò vinum album vinosum plurimùm et maximâ ex parte laudatum quidem et vituperatum est, in vini dulcis enarratione. Ad vesicam autem altero magis penetrat, et cùm urinam provocet, et semper perrumpat, multùm in his morbis contulerit. Quamvis enim ad alia altero sit minùs idoneum, quæ tamen ab ipso fit per vesicam purgatio, liberat, si uti debet impellatur. Bonæ hæ sunt notæ de vini utilitate et noxâ, quæ senioribus incognitæ fuerunt. Fulvo vino verò et nigro austero in his morbis ad hæc uti possis, si utique capitis gravitas non insit, neque mentis perculsio, neque sputum sursùm ferri prohibeatur, neque etiam urina inhibeatur, sed alvi egestiones humentiores et ramentosiores fuerint. In his sanè vel maximè ex albo mutationem facere convenit, et quæcunque iis similia existunt. Istud autem insuper nosse oportet, si dilutius fuerit vinum, superiores omnes partes, et quæ circa vesicam sunt, minùs lædere;

meracius verò iis quæ circa intestina magis prodesse.

At aqua mulsa per totum morbum in acutis epota, iis prorsùs qui bilem amaram coacervant, et quibus viscera intumescunt, minùs quàm non talibus est idonea. Sitim tamen minùs quàm dulce vinum infert. Pulmonem enim emollit, et sputum mediocriter educit, tussimque sedat. Habet namque detergens quiddam, quod plus quàm par est viscidum sputum reddit. Mulsa quoque urinas abundè provocat, nisi quid ex visceribus prohibeat. Quin et vitiosa magis per alvum dejicit, interdùm laudabilia quidem, interdùm etiam bile sincerâ plùs quàm par est colorata et magis spumantia, idque biliosis et visceris alicujus inflammatione laborantibus potiùs contingit. Mulsa igitur dilutior sputum magis educit, et pulmonem emollit. At spumantes alvi egestiones, et plus quàm convenit sincerâ bile exaturatas, calidioresque, sincera magis quàm aquosa demittit. Talis autem dejectio

et alias quidem habet noxas. Neque enim præcordiorum ardorem extinguit, sed concitat, implaciditatemque et incontinentem membrorum jactationem efficit, intestinaque et sedem exulcerat, quorum medelæ scribentur. In hujusmodi igitur morbis, relictis sorbitionibus, si aquâ mulsâ alterius potionis loco utaris, ut multa feliciter consequeris, ita non multùm successu frustraberis. Quibus ergò danda sit, et quibus, et quas ob causas minimè exhibenda, maximâ ex parte dictum est.

Damnata est autem ab hominibus aqua mulsa, quòd epota ad extremam imbecillitatem deducat, ideòque brevi mortem afferre existimata est. Quod quidem propter eos qui vitâ per inediam discedunt dictum est. Sunt enim qui eâ solâ in potu utantur, tanquàm certè talis existat. Verùm non prorsùs ita se res habet, sed sola epota aqua longè valentior existit, nisi alvum conturbarit. Sed et vino albo, tenui, pancifero ac inodoro, quodammodò est vali-

dior, quodammodò etiam debilior. Atqui vini et mellis meracitas, si utriusque vires conferas, insigne habet discrimen. Nam etsi vini meri bis tantumdem ad id mellis quod delingit, quis biberit, is longè certè validior à solo melle, ubi ventrem non turbaverit, reddetur. Multis enim partibus plùs stercoris ipsi prodibit. Si tamen post ptisanæ sorbitionem quis aquam mulsam superbibat, valdè repiet et inflat, præcordiorumque visceribus est inutilis. Neque quidem si ante sorbitionem bibatur lædit, ut posteà epota, verùm etiam quodammodò juvat. Cocta autem aqua mulsa, aspectu quidem quàm cruda longè est pulchrior. Splendida siquidem et tenuis, alba et pellucida existit. Neque verò aliquam ei virtutem quæ crudam antecellat, attribuere possum. Non enim crudâ est suavior, si mel probum esse contigerit, cruda tamen est imbecillior, et minùs habet stercoris. Quorum neutro, ut juvare possit, aqua mulsa indiget. Præcipuè verò ejusmodi coctâ utendum, si mel

pravum fuerit, impurum, nigrum et mali odoris. Cocturâ namque hujus pravitatis vitium magnâ ex parte aufertur.

Acetum autem mulsum (oxymeli vocatum) epotum, multiplicem quidem in his morbis utilitatem habere comperies. Nam et spiritum sursùm educit, et facilem reddit spirationem. Has verò habet utendi opportunitates. Quod quidem valdè acre est, nihil moderati effecerit ad sputa quæ non facilè exeunt. Nam si ea educeret quæ stridulam in faucibus asperitatem faciunt, et lubricitatem induceret, ac veluti si guttur dilataret, pulmonem utique leniret, cùm ipsum emolliat. Quæ siquidem contingerent, magnam utilitatem præstarent. Interdùm verò quod valdè acre est, sputum minimè educit, sed magis glutinosum reddit, noxamque facit. Maximèque ita affecti sunt, qui cùm alioqui perniciosè habent, neque tussire, neque ea quæ intùs continentur exscreare possunt. Ad hoc igitur ægrotantis robur conjicere oportet, et si

de eo spem conceperis, exhibere. Et cùm dare volueris perquàm tepidum, paulatimque hujusmodi, neque affatim exhibebis. Quod autem parùm acre est, os quidem et fauces humectat, sputum educit, et sitim sedat, præcordiis et visceribus ibi contentis est benevolum. Nam et mellis noxas inhibet, eùm quod in eo biliosum est, corrigat, flatus etiam perrumpere facit, et urinas promovet, intestini tamen inferiorem partem plus æquo humentem reddit, et ramenta inducit. Interdùm quoque et in acutis morbis hoc pravum est, maximè quidem quòd flatum penetrare vetat, quin etiam sursùm recurrere facit, præter hæc autem aliàs debilitat, et extrema refrigerat. Atque hæc sola est ex aceto mulso noxa scriptione certè digna. Exiguum autem ejusmodi potum, nocte quidem et jejuno ante sorbitionem, propinare convenit, quanquam et longo post sorbitionem intervallo nihil vetat bibere.

Qui verò solo potu circa sorbitiones in victûs ratione utuntur, iis hoc

uti semper et perpetuò ob id non convenit, et maximè quidem propter intestini abrasionem, vel exasperationem. Nam cùm stercore sit vacuum, citiùs hæc fient, idque accedente vasorum exinanitione. Posteà autem et aqua mulsa vires suas amiserit. Si tamen multum hujus potûs usum ad totum morbum conferre posse speraveris, paulùm aceti, ut tantùm agnosci possit, affundere oportet. Ita enim et quæ lædere solet, minimè lædet, et proderit quibus prodesse opus est. Ut autem in summâ dicatur, aceti aciditas biliosis naturis magis confert quàm melancholicis. Amara enim dissolvuntur, et in pituitam transeunt, dùm ab ipso in sublime attolluntur, nigra verò fermentantur, in sublime attolluntur, et multis paribus augentur. Acetum namque nigra sursùm educit. Mulieribus autem quàm viris acetum longè magis est adversum, nempè cùm uterum dolore afficiat.

Ad aquam autem, præterquàm quod in morbis acutis bibitur, nul-

lum quidem aliud munus habeo quod conferam. Neque enim tussim lenit in pulmonum inflammationibus, neque sputum educit, imò cæteris minùs, si quis perpetuò aquæ potione utatur. Verùm si inter acetum mulsum et aquam mulsam exigua aqua sorbeatur, sputum educit, propter potuum qualitatis transmutationem. Quamdam enim intùs inundationem facit. Alioqui neque sitim sedat, sed irritat, si quidem biliosæ naturæ biliosa est, et præcordiis mala, seipsamque malitiâ superat, biliosissimaque est, viresque maximè labefactat, ubi in vacuitatem venerit. Lienem etiam et hepar, ubi succensum fuerit, auget, intùs fluctuat et innatat. Nempè quòd frigida sit et non cocta, tardè permeat, et neque dejectiones, neque urinas movet. Nonnihil etiam insuper ob id lædit, quòd naturâ stercoris expers sit. Quòd si pedibus etiamdùm frigentibus aliquandò ebibatur, multò majores has noxas faciet, ad quamcunque tandem inclinaverit. In ejusmodi tamen morbis,

ubi vehementem capitis gravitatem, vel mentis læsionem afferre suspicatus fueris, vino omninò est abstinendum, tùmque aquâ utendum, aut vinum aquosum et album, et penitùs inodorum prorsùs dandum, et post illius potionem aquæ exiguum superbibendum. Hâc enim ratione vini robur caput mentemque minùs feriet. In quibus autem maximè aquæ potione utendum, et quandò liberaliter, et quandò moderatè, et quandò frigidâ, et quandò calidâ, partìm quidem anteà dictum est, partìm etiam suo dicetur tempore. At de reliquis potibus qualis est hordaceus, et qui ex virente herbâ, et uvâ passâ, et vinaceis, et tritico, et cnico, et myrti baccis, et malo punico, atque ex aliis parantur, tùm quandò horum aliquo uti tempestivum fuerit, scribetur in ipso morbo, non secùs ac de aliis etiam compositis medicamentis.

Balneum verò in plerisque morbis ad usum contulerit, partìm quidem assiduè, partìm verò minimè. Interdùmque eo minùs utendum, cùm ad

id homines sint imparati. In paucis enim domibus quæ sunt ad agendum necessaria, aut accommodata præparata reperiuntur, neque ministri quales decet. At nisi quis perbellè lavetur, non mediocrem incurret noxam. Nam et tecto fumo carente òpus est, et aquâ liberali, et frequenti balneo, sed non admodùm largè affuso, nisi res ita postularit. Et detersione quidem potiùs minimè utendum. Quòd si detersione opus sit, calido ipso et multò copiosiore quàm fieri soleat detersorio medicamento utendum, et non pauca aqua affundenda, et celeriter diffundenda. Via ad solium sit brevis, et ad facilem tùm ingressum, tùm exitum. Qui lavatur, moderatè se componat et taceat, nihilque ipse faciat, sed alios perfundere et detergere permittat. Multa etiam medii temperamenti mixtio paranda, et celeres fieri perfusiones debent, spongiisque strigilis loco utendum, neque valdè siccum corpus inungendum.

Caput tamen spongiâ detersum, quoad ejus maximè fieri poterit, resic-

cari oportet, neque extremæ corporis partes, neque caput, neque reliquum corpus refrigerari debet. Et neque post recentem sorbitionem, neque post potum lavandum, neque statim à balneo sorbendum aut bibendum. Magni tamen referre existimandum est, si æger, dùm valebat, balnei valdè cupidus fuerit, et lavari assuetus. Tales enim appetunt magis, et loti utilitatem sentiunt, et læduntur non loti. In totum autem pulmonum inflammationibus magis quàm febribus ardentibus convenit. Nam lateris, pectoris et dorsi dolorem balneum mitigat, sputum maturat, educit, et facilem spirationem reddit, et lassitudines tollit, cùm articulos et extimam cutim emolliat, urinas provocat, capitis gravitatem solvit, et nares humectat. Atque hujusmodi bona balneo adsunt, quibus omnibus est opus. Sin verò apparatus penuriâ in uno vel pluribus deficiat, verendum est ne magis lædat quàm conferat. Eorum namque singula non convenienter à ministris præparata, magnam of-

fensionem afferunt. At quibus alvus est in morbis plus æquo humida, iis balneum minimè opportunum est, neque iis quibus plus justò sistitur, neque priùs soluta est. Sed neque eos, qui viribus sunt exolutis, lavare oportet, neque stomachi fastidio laborantes, neque vomiturientes, neque biliosum eructantes, neque quibus sanguis ex naribus profluit, nisi parciùs, quàm occasio postulet, effluat. Occasiones autem nosti. Sin verò parciùs quàm expediat profluxit, lavare convenit, sive corpus universum in reliquis, sive caput duntaxat utilitatem sentiat.

Si igitur apparatus convenientes fuerint, ægerque non gravatè balneum ferre posse videatur, quotidiè lavare expedit. Lavandi autem cupidos, si bis die laveris, nihil peccabis. Cæterùm qui totâ ptisanâ utuntur, multò tutiùs assumere balnea possunt, quàm qui solo succo, quanquam et ii interdùm uti possunt, minimè verò qui solo potu, quibus tamen partim quoque licet. Ex his autem quæ

anteà scripta sunt, conjiciendum est quibus in singulis victûs rationis modis profuturum sit balneum, et quibus minimè. Quibus namque eorum aliquid maximè deest, quæ balneum bonum reddere et juvare possunt, eos lavare minimè expedit. Quos autem nihil horum deficit, et quibus præsentia sunt signa in quibus lavari conducit, hos lavare oportet.

Fit autem febris ardens, cùm resiccatæ venulæ tempore æstivo acres et biliosos tenues humores ad se attraxerint, et febris multa detinet, corpusque ossariâ lassitudine vexatum laborat ac dolet. Fit quoque magnâ ex parte ex longo itinere et longâ siti, ubi arefactæ venulæ acres calidasque fluxiones ad se attraxerint. Fit etiam lingua aspera, et sicca, valdèque nigra, et ob ventris morsum dolor est, alvi egestiones tùm valdè liquidæ, tùm pallidæ fiunt, sitis adest vehemens, et vigiliæ, interdùmque mentis alienationes. Huic aquæ et mulsæ coctæ et aquosæ quantùm volet potui exhibeto, et si os amarum fuerit,

vomere conducit, et alvum sublnere. Quòd si ad hæc non solvatur, lacte asinino cocto purgato. Salsum autem nihil neque acre exhibeto, neque enim feret æger. Sorbitionem verò, nisi judicationis dies excesserit, non dabis. Et si ex naribus sanguis profluxerit, solvitur affectio, atque si sudores judicatorii legitimi obvenerint, cum urinis albis et crassis, et levibus sedimentis, et si abscessus aliquis fiat. Sin verò citra hæc solvatur, revertetur morbus, vel coxæ, vel crurum dolor continget, et si evasurus sit, crassa expuet.

Febris ardentis aliud genus est, in quo alvus subit, sitis est intensa, lingua aspera, sicca, salsa, urinæ intercipiuntur, vigiliæ torquent, et refrigerantur extrema. Huic judicatio minimè continget, nisi sanguis ex naribus profluxerit, aut abscessus circa collum, aut crurum dolor oboriatur, et sputa crassa expuat (quæ alvò suppressâ contingunt), aut coxæ dolor, aut pudendi livor obveniat. Testiculi quoque contentio judicationis signi-

ficationem facit. Sorbitiones attractorias exhibeto. At in morbis acutis sanguinem detrahes, si vehemens fuerit morbus, et qui ægrotant ætate florenti fuerint, et virium robore valuerint. Si igitur angina, aut aliquis alius lateris morbus, ægrum divexarit, medicamentis quæ delinguntur repurgato. Sin verò, detracto copioso sanguine, æger debilior videatur, infusum alvi per clysterem, tertio quoque die, exhibebis, donec in tuto æger fuerit, et fame opus habeat.

Præcordia in tumorem sublata, non ex spirituum interceptione, septi transversi contentiones, protensæ spirationes, cum erectæ cervicis spiratione siccâ, quibus pus minimè subest, sed quibus ex spirituum interceptione ista contingunt. Potissimùm verò jecoris vehementissimi dolores et lienis gravitates, atque aliæ inflammationes, et gravissimi supra transversum dolores, et morborum collectiones solvi nequeunt, si quis eas primùm medicamento purgante aggressus fuerit. Verùm in his venæ sectio

præferenda est. Deindè ad infusa per alvum veniendum, nisi magnus et vehemens morbus fuerit, alioqui etiam posteà medicamento purgante utendum. Quod, et post venæ sectionem, securitate et moderatione indiget. Quicumque autem statìm per initia morborum, inflammationes medicamento purgante solvere tentant, ii de contentâ quidem atque inflammatâ parte nihil detrahunt, cùm nihil cedat quæ adhuc cruda est affectio, quæ verò morbo resistunt, et sana sunt, contabefaciunt. At debili reddito corpore, morbus superior evadit, qui ubi corpus superarit, curationem non admittit.

Cùm quis repentè voce defecerit, venarum interceptiones affligunt, ubi id benè valenti citra manifestam occasionem, aut validam aliam causam contigerit. Venam igitur incidere oportet brachii dextri internam, et sanguinem detrahere, habitâ secundùm habitum et ætatem pluris aut minoris ratione. Horum autem quàm plurimis ista accedunt, faciei rubores,

oculorum immobilitates, et manuum distentiones, dentium stridores, pulsationes, maxillarum adductio, extremorum refrigeratio, et spirituum in venis interceptiones. Cùm dolores accesserint, bilis atræ acriumque humorum affluxiones fiunt. Demorsæ autem partes internæ dolent, demorsæque et admodùm arefactæ venæ, tùm intenduntur, tùm inflammatione tentatæ, ea quæ affluunt, attrahunt. Ex quo corrupto sanguine, et spiritibus vias quæ in ipso secundùm naturam habent pervadere nequeuntibus, perfrigerationes fiunt ob stabilitatem, vertigines, vocis defectio, capitis gravitas, et convulsiones, si jam ad cor, aut hepar, aut ad venam pervenerint.

Hinc morbi comitiales, aut partium resolutiones fiunt, si in loca, quæ eas partes ambiunt, fluxiones inciderint, et spiritibus exire nequeuntibus exaruerint. His sanè priùs adhibitis fomentis, statìm per initia venam secare convenit, cùm adhuc sublati sunt qui affligunt, tùm spiritus, tùm hu-

mores. Faciliùs enim remedia adhibentur. Et recreatis viribus, et ad judicationes adhibitâ consideratione, si non levetur, ventrem superiorem medicamento purgare oportet, ad inferiorem verò alvum, nisi per infusum subducatur, lac asininum coctum exhibeto, nec minùs quàm duodecim heminas bibat, et si virium robur adfuerit, plus quàm sexdecim.

Angina fit, cùm sub hyemen aut vernum tempus, multa et lenta fluxio ex capite ad jugulares venas defluxerit, eæque propter amplitudinem, copiosiorem fluxionem attraxerint. Frigida autem et viscida existens, obstruit, et spiritûs sanguinisque vias occludens, proximum quemque sanguinem condensat, eumque immobilem et stabilem reddit, cùm naturâ sit frigidus et obstruere natus. Ob id suffocantur, linguâ livente et rotundâ redditâ ac reflexâ, propter eas venas quæ linguæ subsunt. Sectâ namque uvâ, quam quidem columellam appellant, utrâque ex parte vena crassa apparet. Plenæ igitur ipsæ existentes,

in linguam, quæ propter siccitatem rara est, et spongiosa, innixæ sunt. Ea verò præ violentiâ humorem ex venis recipiens, ex latâ rotunda efficitur, ex benè coloratâ livida, ex molli dura, ex benè flexibili flecti contumax. Ex quo citò suffocari contingit, nisi quis brevi succurrat, venis in brachiis et sub linguâ sectis, et medicamentis ad delingendum exhibitis, et calidis oris collutionibus. Capite etiam abraso, ceratum tùm collo, tùm capiti apponi debet, et obvolutis lanis, molli spongiâ ex aquâ calidâ expressâ, fotus adhiberi. Aqua autem et mulsa minimè frigida potui exhibeatur, et ptisanæ cremorem sumat, ubi jam ex judicatione in tuto versabitur.

Cùm æstate vel autumno, ex capite calida et nitrosa fluxio defluxerit, utpote tempore acris et calida reddita, cùm ejusmodi fuerit, mordet, exulcerat, et spiritu implet, erectæ cervicis spiratio cum siccitate multâ accedit, et quæ in ore conspiciuntur gracilia apparent, et cervicis tendones

posteriores intenduntur, videnturque velut nervorum distentione corripi, vox est abrupta, et spiratio parva, et spiritûs retractio crebra est, et violenta. His arteria exulceratur, pulmo incenditur, neque externum aerem admittere queunt. Quibus nisi sponte ad exteriores cervicis partes deferatur, gravior et inevitabilior fit affectio, tùm ob anni tempus, tùm quòd à calidis et acribus fit humoribus.

Si febris corripuerit, veteri stercore non subeunte, vel recenti cibo accepto, sive cum lateris dolore, sive non, is quieti permittendus, dùm primùm ad inferiorem alvum cibi recrementa descenderint. Potu verò aceto mulso utendum. At cùm gravitas ad lumbos devenerit, inferiorem alvum infuso subluere, aut medicamento purgante uti oportet. Post purgationem, primùm ex sorbitione victum instituere et aquæ mulsæ potum, deindè cibos et pisces coctos, et vinum aquosum ad noctem exiguum, interdiù verò mulsam aquosam. Quòd si flatus graveolentes fuerint, vel glans, vel alvi

infusum proderit. Alioqui in aceti mulsi potu continere oportet, donec cibi ad inferiorem alvum descenderint, tuncque per infusum alvum subducere.

At si liquidam alvum habenti febris ardens oboriatur, si tibi medicamentum purgans idoneum videatur, id tribus primis diebus non exhibendum, sed vel quarto. Post medicamenti purgantis exhibitionem, sorbitionibus uteris, observatis febrium accessionibus, ut neque cùm jam præsentes sunt, neque cùm mox adfuturæ sunt, unquàm exhibeantur, sed cùm vel cessant, vel quieverunt, et quàm longissimè à principio recesserunt. Frigentibus autem adhuc pedibus, neque potum, neque sorbitionem, neque aliud quippiam ejusmodi exhibebis. Verùm maximi ponderis esse existimato, si expectes dùm valdè incaluerint, tùmque quod utile est exhibeas. Si quidem ut plurimùm accessionis febrilis signum est, pedum frigiditas. Quo tempore si quid exhibueris, maximè per omnia peccaveris.

Morbum namque non parùm auxeris. At ubi febris desinit, pedes vice versâ reliquo corpore calidiores evadunt. Ubi enim pedes refrigerat, augetur, et ex thorace accensa, flammam ad caput remittit. Toto autem calore confertìm sursùm concurrente, et ad caput exhalante, non immeritò pedes, cùm naturâ excarnes sint et nervosi, refrigerantur. Præterea etiam à calidis locis multùm distantes refrigerantur, sese colligente ad thoracem calore. Rursùsque eâdem ratione cùm febris solvitur, et in minutas partes dissipatur, ad pedes calor descendit. Quo tempore, cùm caput ipsorum et thorax refrigeratur; eâ de causâ cibus exhibendus. Cùm namque frigidi pedes fuerint, ventrem calore et multo fastidio redundare necesse est, præcordiaque intendi, et corpus variè jactari propter internam turbationem, mentis abalienationem et dolores, æger vellicatur, vomere affectat, et cùm prava vomuerit, dolet. At descendente calore ad pedes, urinâque exeunte, quamvis minimè sudor

erumpat, sedantur omnia, eoque tempore sorbitionem exhibere convenit, alioqui perniciosa est. Quibus per febres alvus perpetuò est liquida, ubi pedes eximiè calefeceris, ceratis contexeris, fasciisque obvolveris, attendere animum oportet, ut ne sint reliquo corpore frigidiores.

Quòd si caleant, nihil calidi adhibendum, sed videndum ut ne refrigerentur. Potus sit quàm minimus, aqua frigida, aut mulsa. At quibus per febres alvus est liquida, et mens perturbata, et ex his multi floccos vellunt, nares fodiunt, et parùm quidem ad interrogata respondent, per se verò nihil compositum dicunt, iis sanè talia melancholica esse arbitror. His ita se habentibus, si alvus liquida fuerit, et colliquescens, sorbitiones frigidiores et crassiores exhibendæ mihi videntur, et potiones quæ alvum sistant, vinosiores potiùs quàm adstringentes.

Quibus autem per febres ab initio vertigines, et capitis pulsationes adsunt, et urina tenuis, in his expec-

tandum ut ad indicationes febris ingravescat, neque mirandum si delirent. Quibus per initia urinæ nebulosæ sunt, aut etiam crassæ existunt, hos, si alia quoque conferant, purgare oportet. Quòd si inter initia urinæ tenues fuerint, eos minimè purgabis, sed si visum fuerit, per infusum alvum sublues. Hos ita curare conducit, ut æger corpore quiescat, tùm inungatur, tùm æqualiter contegatur. Potu utatur mulsâ aquosâ, et ptisanæ succo in sorbitione ad vesperam. Alvum ab initio per infusa subducito, medicamenta autem purgantia minimè exhibeto. Si quid enim circa ventrem commoveris, urina non coquitur, sed citra sudorem et judicationem febris diutiùs perseverabit. Sorbitiones autem ne dederis cùm propè judicationes fuerint, et perturbatio adfuerit, verùm ubi remiserit, et res in melius processerit.

Omnium verò febrium judicationes observandæ, atque eo tempore sorbitiones detrahendæ. Hæ verò febres protrahi solent, et abscessus habere

circa aures et cervicem, si quidem inferna partes frigidæ fuerint. Quòd si minimè frigidæ fuerint, alias habent mutationes. Fluit namque sanguis ex naribus, et iis alvi conturbantur. At quos febres detinent, cum anxietudine et præcordiorum contentione, ii jacentes stare loco nesciunt, et extremis omnibus perfrigerantur, magnamque tùm curam, tùm custodiam requirunt. Hos si transigere oportet, ut nihil præter acetum mulsum dilutum exhibeas, neque sorbitionem offeras, donec febris desierit, et urina concocta fuerit. Recumbere autem debent in domo obscurâ, et stratis quàm mollissimis reclinati, longo tempore eamdem decubitum perferre, et quàm minimè incontinenter se jactare. Id enim eos præcipuè juvat. Ad præcordia lini semen illitum impone, eâ observatione, ut ne inhorrescat is cui apponitur, sitque exactè tepidum ex aquâ et oleo coctum.

Ex urinis verò quid futurum sit conjiciendum. Crassiores namque et

pallidiores, meliores; tenuiores, et nigriores, deteriores. Quòd si mutationem habeant, temporis longinquitatem indicant, morbusque necessariò tùm ad pejus, tùm ad melius inæqualitatem commutat. Inconstantes autem febres, donec consistant, sinere oportet, atque ubi constiterint, victu et convenienite curatione occurrendum, adhibità eorum quæ secundùm naturam sunt ratione. Ægrotantium verò facies multæ sunt, ideòque medico advertendum est, ut ne eum manifesta aliqua causa lateat, tùm earum quæ ratiocinatione considerantur, tùm earum quas die pari aut impari apparere necesse est. Imprimis igitur dies impares verendi sunt, nempè quòd hi dies magnam ægrorum in hanc vel illam partem inclinationem efficiant.

Observare itaque primum diem oportet, quo æger debilis esse, et undè, et quandò initium morbi cœpit, quod certè præcipuum cognitu existimatur. Postquàm autem ipsum interrogaveris, omniaque etiam in considerationem adhibueris, primùm quidem

caput quonam se habeat modo, num dolore vacet, et nullam in se gravitatem sentiat, deindè præcordia et latera num dolore careant. Circa præcordia siquidem spectandum, num dolorem sentiant, aut in tumorem attollantur, vel obliquitatem, vel satietatem habeant, vel lateris dolor affuerit, simulque cum dolore aut tussicula, aut tormina, aut ventris dolor affligant. Ubi namque horum quicquam in præcordiis adfuerit, præcipuè alvum per infusa solvere convenit. In potu verò aquâ mulsâ calidâ decoctâ utatur. Considerandum etiam si, cùm exsurgit, animo linquatur, aut facilè spiritum trahat. Inspicienda quoque alvi egestio; num vehementer colore nigro tincta fuerit, vel pura, quales sunt sanorum dejectiones, vel etiam num febris tertio die ingravescat. Ubi autem hujusmodi tertianos circuitus in his morbis probè admodùm inspexeris, prætereà etiam alia consideranda sunt, et si quartus dies similiter in his ipsis quodammodò se habeat, æger in periculo versatur.

Quod verò ad signa attinet, nigra alvi dejectio mortem significat, quæ autem sani egestioni similis est, si per omnes dies appareat, salutaris. At si glande subditâ alvus non cesserit, et facilis spiratio adfuerit, si ubi ad desidendum exsurrexerit, aut in ipso lecto animo deficiat, hæc si vel ægro vel ægræ inter initia affuerint, delirium affore existima. Attendendum quoque ad manus, quæ si tremulæ fuerint, huic sperandum est sanguinem è naribus profluxurum. Nares quoque inspiciendæ, num ex utrisque æqualiter spiritus ducatur, et si multus ex naribus feratur, convulsio fieri assolet. Quæ si contingat, mors huic expectanda est, eamque prædicere pulchrum fuerit. At si in febre hybernâ lingua aspera fuerit, et animi deliquia incidant, huic etsi febris remissio contingere consuevit, eum tamen in perfectâ inediâ continere, et aquæ ac mulsæ potione, ptisanæque cremore conservare oportet, neque febris remissioni fidendum est, quòd ejusmodi signa ægrum de vitâ pericli-

tari testentur. Quæ ubi cognoveris, optimèque contemplatus fueris, ita, si lubet, prædicere poteris.

Cùm verò in febribus quinto die quid formidolosum contigerit, aut alvus liquida repentè dejecerit, aut animi deliquium inciderit, vel vocis defectio prehenderit, vel convulsio, vel singultus, ex quibus anxietate æger premi consuevit, sudoresque sub naso, et circa frontem, ac cervicem posteriore capitis parte suboriri. Qui casibus conflictantur hujusmodi, suspiriosi non multò post moriuntur. Quibus autem per febres tubercula in cruribus oriuntur, tractuque temporis perseverante etiam febre, non maturantur, et circa fauces suffocatio incidit, nullo tumore in faucibus existente, neque tubercula concoquantur, sed extincta fuerint, iis sanguis ex naribus effluere consuevit. Qui si multus quidem fluxerit, morbi solutionem portendit, sin minùs, longitudinem; quòque minùs fluxerit, eò deteriorem et longiorem. Quòd si reliqua facillima fuerint, huic do-

lores ad pedes expectandi sunt, qui si pedem attigerint, diuturnoque dolore affecerint, et inflammatio circùm oborta paulatìm non levetur, ad cervicem dolores pervenient, et ad jugulum, humerum, pectus, et articulum, huncque tuberculosum fieri necesse est. His verò extinctis, si manus contrahantur, vel tremulæ evadant, eum convulsio et desipientia prehendit. Quin etiam in superciliis pustulas et rubores habet, et una ex palpebris juxta alteram repullulat, dura inflammatio detinet, oculus vehementer intumescit, et delirium valdè increscit.

At noctes magis quàm dies delirii significationem præbent. Multa autem signa maximè contingunt, ad numerum imparem potiùs quàm parem. Utrovis tamen numero contingant, lethales morbi succedunt. Hos si quidem ab initio medicamentis purgare volueris, id ante quintum diem faciendum, si venter murmuraverit, alioqui à medicamentis abstinendi. Quòd si murmuraverit, alvique egestiones biliosæ fuerint, scammonio ex-

hibito moderatè purgandum. Quod autem ad reliquam curationem attinet, quàm parcissimi potus et sorbitiones, quò meliùs se res habeat, exhibendæ, donec remissione factâ, decimum quartum exegerint diem. Febricitanti sub decimum quartum diem, si vox defecerit, huic neque cita morbi solutio, neque liberatio venire assolet, sed temporis longinquitas indicatur. Cùm verò hoc die apparuerit, longior morbus incidit. Febricitanti ubi quarto die lingua perturbatè loquitur, et alvus biliosa liquida dejicit, is delirare assuevit. Sed ex eventis quid consequatur observandum.

In acutis morbis, æstivâ et autumnali tempestate, repentina sanguinis stillatio, contentionem, et multum circa venas fervorem significat, et postero die urinas tenues futuras. Ac si ætate viguerit æger, fueritque corpore exercitato, benè carnoso et melancholico, aut ex potatione manus tremulæ fuerint, delirium aut convulsionem rectè prædixeris. Et si qui-

dem paribus diebus accesserint, melius, judicatoriis verò diebus perniciosum, nisi multus irruens sanguis viam redundantiæ per nares aperuerit, aut per sedem fecerit, aut abscessus, aut humorum transpositus, aut præcordiorum dolores, aut ad testes, aut ad crura attulerit. Quibus concoctis viæ sunt sputis, et urinæ excernuntur crassæ, læves, albæ. In febre singultuosâ laseris succum, acetum mulsum, daucum tritum potui exhibeto, et galbanum ex melle cum cumino delingendum, posteàque ptisanæ cremorem sorbendum dato. Neque is evadere potest, nisi judicatorii sudores et somni æquales accesserint, urinæque crassæ et acres percurrerint, aut ad abscessum morbus se converterit. Nux pinea cum myrrhâ in ecligmate detur. His verò acetum mulsum quàm minimum potui exhibeatur, sed si admodùm siticulosi fuerint, aqua hordei.

Circa pulmonum et laterum inflammationes istud considerandum, num febris adsit acuta, et dolores

alterius lateris aut utriusque affligant, et num laboret dùm spiritus sursùm fertur, tusses adsint, et sputa educantur rufa aut livida, vel etiam tenuia et spumosa, et florida, atque si quid discrepet ab iis quæ illis contingere consueverunt. His hæc instituenda curatio. Si quidem dolor sursùm ad jugulum tendat, vel ad mammam et brachium, internam brachii venam secare oportet, eâ parte quâ dolor affligit, et sanguinem detrahere pro corporis habitu, anni tempore, ætate, et colore, plusque et cum majore fiduciâ, si dolor acutus fuerit, ad animi usque deliquium ducere, posteà alvi infusum per clysterem exhibere. Quòd si sub thorace dolor valdè urgeat, lateris morbo affecto alvum medicamento purgabis. At medio purgationis tempore nihil dandum, post purgationem autem acetum mulsum exhibendum. Quarto die, medicamentum purgans propinato, tribusque primis diebus, alvum per infusum subluito, atque si sic non levetur, aliquantulùm purgato. Cus-

todiâ deindè opus est, dùm æger febris sit expers, et ad septimum diem pervenerit. Deindè si in tuto versari videatur, sic primum tenuem modicumque succum ex melle exhibeto. Quòd si facilè sputum educatur, benè spiret, et circa latera dolore careat, paulò crassiorem et copiosiorem, bisque die dato. Si verò non facilè liberetur, minorem potionem et paucam sorbitionem, cremorem tenuem et semel exhibeto, eo quò meliùs degit tempore, quod ex urinis deprehendes. Sorbitionem autem his in morbis non priùs offerre oportet, quàm urinas et sputa concocta videris. At si ex medicamento purgante frequenter dejecerit, minorem quidem et tenuiorem exhibere necesse est. Neque enim dormire ob vasorum inanitionem, neque concoquere similiter, neque judicationes sustinere poterit. Verùm ubi crudorum colliquationes extiterint, et quæ renituntur rejecerit, nihil repugnabit.

Concocta autem sputa quidem sunt, ubi puri similia extiterint, urinæ ve-

rò, ubi sedimenta habuerint ervo similia. At ad cæteros laterum dolores tepefactoria et ceromata apponere nihil prohibet, crura etiam et lumbos oleo calido inurgere, et pinguedine illinere. Ad præcordia autem lini semen cataplasmate ad mammas usque imponere. Pulmonis inflammatio ubi statum attigerit, nisi repurgetur, remedium non admittit, pravaque est si æger difficulter spiret, urinæ tenues sint et acres, sudoresque circa cervicem et caput oborti sint. Hi enim sudores mali sunt, ex suffocatione, impetu, et violentiâ, ubi superior morbus evadit, contingentes, nisi urinæ multæ et crassæ proruperint, et sputa cocta prodierint. Quicquid autem ex his sponte evenerit, morbi solutionem adferet. Ad pulmonis inflammationem medicamentum in ecligmate, nux pinea et galbanum ex melle attico. Abrotanum in aceto mulso, piper, veratrum nigrum ubi decoxeris, lateris dolore affecto etiam inter initia, ubi dolor urget, exhibeto. Confert etiam panacem ex aceto mulso

decoctum et percolatum propinare, tùm hepaticis, tùm septi transversi dolore plurimùm affectis. Et quæcunque per alvum aut per urinas deducere voles, ex melle et vino exhibeto. Verùm quæ per alvum, cum aquosâ mulsâ copiosiore propinato.

Intestinorum difficultas si cessavit, vel abscessum, vel tumorem aliquem pariet, nisi in febres vel sudores vertatur, et urinæ crassæ, albæ et læves apparuerint, vel in tertianas, vel varicem, vel testem, vel crura, vel in coxendices dolor obfirmetur. In biliosâ febre, morbus regius, ante diem septimum cum rigore succedens, febrem solvit, citra rigorem verò intempestivè obortus, lethalis.

Nervorum distentio circa lumbos, et ex atrabilariis humoribus per venas spirituum interceptiones si adfuerint, venæ sectione solvuntur. Cùm autem per tendones vehementer anteriore parte revelluntur, sudoresque circa cervicem et faciem oboriuntur, præ dolore vellicatis et resiccatis iis qui ad ossis sacri extremum pertinent ten-

donibus, qui crassissimi spinam continent, quâ parte maxima exoriuntur ligamenta, et ad pedes usque desinunt. Huic nisi febris et somnus accesserit, et quæ consequuntur urinæ concoctæ, sudoresque judicatorii prodierint, vinum creticum vinosum bibendum, et farinam coctam edendam exhibeto. Cerato quoque inungere atque illinere convenit, cruraque in pelvi calidâ madefacta ad pedes usque velamentis involvere, et brachia ad digitos usque contegere, lumbosque à collo ad coxas molli pelle pinguedine et cerâ illitâ, ita ut anteriora etiam contineat, circumdare. Ex intervallis etiam fomentis per utriculos utitor, calidâque affusâ, et obvoluto linteo, ipsum in conclavi decumbere jubeto. Alvum verò ne nimium, nisi glande, solvito, si ex longo tempore non dejecerit, et si quid in melius tibi processerit, benè se res habet. Alioqui modi radicem ex vino odorato tritam, et daucum manè jejuno ante perfusionem propinato, post hæc citò farinam coctam tepidam quàm plurimam edat,

vinumque benè temperatum, cùm volet, superbibat. Et si quidem tibi in melius processerit, benè res habet, alioqui prædictione utendum.

At morbi omnes solvuntur aut per ós, aut per alvum, aut per vesicam, aut alium quemdam ejusmodi articulum. Sudor verò omnibus communis est. Veratrum autem exhibendum quibus à capite fluxio fertur. At iis qui ex abscessibus, aut ex venæ ruptione, aut ob intemperantiam, aut aliam validam quamdam ob causam suppurati fiunt, veratrum minimè dandum, cùm nihil juvet, et si quid æger patiatur, veratrum in causâ esse videatur. Si verò exoluto fuerit corpore, vel caput doluerit, aut aures, aut nares oppleantur, aut sputatio, aut genuum gravitas malè vexet, aut corpus præter consuetudinem intumescat, quidquid horum contigerit, exhibebis, dùm neque ex potibus, neque ex rebus venereis, neque ex mœrore, aut curis, neque ex vigiliis ista contingant. Et si quidem horum aliquid in causâ fuerit, ad

id curationem instituere oportet.

Dolores laterum, dorsi, lumborum, coxarum, ex itinere contingunt, et quæcunque inter respirandum ex occasione manifestâ dolorem faciunt. Plerumquè namque ex crapulis cibisque flatulentis ad lumbos et coxas dolores venire consueverunt. Atque ex his casibus urinæ difficultas accedit. Horum verò ex viâ defatigatio causa est, itemque gravedinis et raucedinis. Quæ autem ex victûs ratione contingunt, horum quidem magnam partem unusquisque pro mutatâ præter consuetudinem victûs formâ, præcipuè significationem præbet. Qui enim prandere minimè soliti pransi sunt, his magnus ventris tumor adest, et dormitatio, et plenitudo Si verò insuper cœnaverint, alvus exturbatur. His à balneo dormire confert, et à somno lentâ deambulatione multos conficere circuitus, et siquidem venter emollitus fuerit, cœnare, et paucum vinum, sed meracius bibere. Quòd si alvum non exonerarint, corpus oleo calido inungere, et si sitis

adfuerit, epoto vino aquoso albo dulci quiescere, et si non dormierint, ampliùs quiescere. In reliquis similis iis victûs ratio qualis crapula gravatis institui debet.

Ex potionibus autem quæ quidem aquosiores sunt, tardiùs permeant, et velut in orbem aetæ circum præcordia fluitant, neque ad minctionem decurrunt. Quibus si quis repletus fuerit, is nullum opus ex his celeriter conficiet, quæ corporis contentionem, robur, aut celeritatem ad laborem requirunt. Quàm plurimùm autem quiescat, donec unà cum cibis concoctæ fuerint. At verò meraciores et austeriores potiones, in corpore palpitationem, et in capite pulsationem efficiunt. Hi benè habent, si insuper dormiant, et calidum aliquid ex his, quæ ipsis sunt suavissima, sorbeant. Jejunium autem ad capitis dolorem et crapulam malum est. Qui semel tantùm die cibum capiunt, ii et imbecilli evadunt, et calidam urinam reddunt, præter consuetudinem vasis exinanitis, os salsum et amarum reddi-

tur, in quovis opere sunt tremuli, tempora ipsis distenduntur, neque cœnam perindè coquere possunt ac si pransi essent. Hos minùs quàm pro consuetudine bibere convenit, mazamque liquidiorem panis loco assumere, et inter olera lapathum, aut malvam, aut ptisanam, et betas. In cibo vinum bibant quantum videatur esse moderatum et dilutius, et à cœnâ parùm deambulent, donec urina decurrat, eamque reddiderint, piscibus coctis etiam utantur.

Cibi autem de se maximè indicia præbent. Allium flatum et caliditatem circa thoracem facit, capitis gravitatem et anxietudinem parit, et si quis alius dolor fieri consueverit, eum graviorem reddit. Urinam autem ciet, eâque dote est præditum. Optimè autem editur ei qui se ad compotationem comparare volet, aut jam ebrius est. Caseus flatum et adstrictionem parit, cibos incendit, crudum et incoctum edulium existit, ejusque esus inter potandum repletis deterrimus. Leguminа omnia flatuosa sunt, et

cruda, et elixa, et frixa, tùm etiam macerata, tùm viridia. Neque his nisi cum aliis cibis utendum. Sed horum unumquodque sua habet vitia. Cicer flatum quidem tùm crudum, tùm frictum, et dolorem parit. Lens adstringit, et turbationem inducit, si cum cortice fuerit. Ex his lupinus minimum horum malorum babet. Laserpitium tùm caule, tùm succo, quibusdam quidem maximè, inexpertis verò per alvum minimè descendit, et choleram aridam nominatam parit, idque præcipuè si cum multo caseo, aut bubularum carnium esu misceatur.

Nam et melancholicæ affectiones carnium bubularum esu ingravescunt, quòd earum natura minimè superari queat, neque quilibet ventriculus eas concoquere possit. Quo periculo optimè defungentur, qui iis percoctis et perquàm vetustis utentur. Caprinæ carnes omnia quæ bubulis insunt vitia habent, et cruditatem, flatusque et ructus magis movent, et choleram gignunt. Sunt autem quæ odoratissi-

mæ, solidæ, et suavissimæ; eæque optimè percoctæ et frigidæ. Quæ verò insuavissimæ, graveolentes, et duræ, eæ pessimæ, quin etiam recentes. Optimæ etiam sunt æstate, autumno verò pessimæ. Porcelli carnes pravæ sunt, cùm crudiores aut perambustæ fuerint. Nempè tùm choleram magis gignent, et turbationem facient. Suillæ autem carnium optimæ sunt, præstantissimæ verò quæ neque vehementer pingues, neque contrà vehementer graciles, neque veteris victimæ ætatem assecutæ; edentulæque sine pelle, et subfrigidæ.

In cholerâ siccâ venter inflatur, et strepitus insunt, et laterum ac lumborum dolor, nihilque infrà dejicit alvus, sed adstringitur. Ita affectus ne vomat videto; verùm ut alvus subducatur. Infuso igitur per clysterem calido et perquàm pingui quàm citissimè ntitor, perunctumque in calidam quàm plurimam, in solio collocatum, calidâ sensim affusâ, demittito. Et si cùm calefactus fuerit, alvus subducatur, morbus solutus est. Huic etiam

dormire confert, et vinum tenue, vetus, ac meraciùs bibere. Oleum quoque exhibeto ut quiescat, et alvus subeat, ac solvitur morbus. A cibis atque omnibus aliis abstineat. Quòd si dolor minimè remiserit, lac asininum, donec purgatus fuerit, propinato. At si alvus liquida fuerit, et bilis subducatur, torminaque vexent, vomitiones et suffocationes, iis optimum est quiescere, aquam mulsam bibere, ac minimè vomere.

Hydropum cùm duæ sint naturæ, hic quidem qui hyposarcidios (velut sub carne) dicitur, ubi hominem aggreditur, evitari non potest. Aliter verò cum flatibus; multam felicitatem ad curationem requirit; præcipuèque multos labores, fotum, et temperantiam. Sicca edat et acria, nempè cùm hac ratione plurimam urinam reddat, et maximè viribus valeat. Quòd si difficultate spirandi teneatur, anni tempus æstivum fuerit, ætas vigeat, et virium robur adsit, sanguinem ex brachio detrahere convenit. Deindè panes calidos vino nigro et oleo in-

tinctos edat. Quàm paucissimo potu utatur, quàm plurimùm laboret, suillâque ex aceto coctâ vescatur, ut asperis obambulationibus reluctari possit. Qui ventres inferiores calidos habent, et acres inæqualesque dejectiones prodeunt, id iis ex colliquatione contingit. Quibus quidem si validæ vires fuerint, veratrum album ad revulsionem exhibendum. Alioqui succus tritici sitanii crassus et frigidus exhibendus, et lentis fresum, panesque subcinericei, ac pisces, febricitanti quidem elixi, sine febre autem, assi. Vinum etiam nigrum non febricitanti dandum, alioqui aqua ex mespilis, aut myrti baccis, aut malis, aut sorbis, aut palmulis, aut vitium œnanthe.

Quòd si febris non detineat, adsintque tormina, lac asininum calidum, modicum primùm, deindè sensim progressu facto amplius, et lini semen, ac triticeam polentam ammixâ hordaceâ, vel fabam ægyptiam detracto cortice amaro inspergens, potui exhibeto, aut ova edat semicon-

creta assa, et similam milium, et alicam ex late coctam. Eaque cocta frigida edenda, hisque similia tùm potu, tùm cibo assumenda. In victûs ratione maximum est operæ pretium animadvertere et observare tùm febrium intentiones, tùm remissiones, non modò in acutis morbis, verùm etiam in longis, quò temporum occasiones caveas, quibus cibi minimè offerri debent, et quandò tutò offerendi sunt, cognoscas, atque etiam quandò plurimùm ab intentione abfuerint.

Animadvertere autem eos oportet quibus caput vel ob exercitationes, vel cursus, vel iter, vel venationem, vel alium aliquem intempestivum laborem, dolet, vel ex rebus venereis. Decolores etiam, raucedinosos, lienosos, sanguine defectos, spirituosos, siccâ tussi laborantes, siticulosos, flatuosos, et venarum interceptiones: intenta quoque habentes præcordia, latera, et dorsum, ac stupore detentos, obscurè videntes, eosque quibus aures tinniunt, et qui urinariam

fistulam incontinentem habent, anriginosos, et quorum alvi cruda dejiciunt, quique sanguinem copiosum ex naribus aut sede profundunt, aut qui inflationibus detinentur, si eos vehemens dolor vexet, neque superiores existant. Horum quidem nullos medicamento purgante vacuaveris. Neque enim res periculo caret, nihilque profeceris, tùm etiam spontaneas liberationes et judicationes auferes.

At si cui sanguinem detrahere confert, alvum firmam reddere, atque hoc modo detrahere oportet, et inediam imperare, vinumque ei demere. Deindè in reliquo convenientem victûs rationem instituere, et fomentis humidis curare. Quòd si condensata tibi alvus videatur, molli infuso alvum sublues. At si medicamentum purgans tibi exhibendum visum fuerit, per veratrum suprà eum securitate purgabis, at deorsùm eorum neminem. Optimum est autem si ad urinas, sudores, et deambulationes ægrum adducas, et levi frictione utaris, ut ne habitum densiorem efficias. Quòd si

in lecto decumbat, eum alii perfricent. Ac siquidem in thorace supra septum transversum affectus fuerit, eum ut plurimùm desidere convenit, et quàm minimùm reclinari; dùm vires valeant, sedentemque longo tempore oleo multo calido perfricari. At si in inferiore alvo sub septo transverso dolores teneant, jacere conducit, nulloque modo corpus moveri, præterquàm frictione. Quæ verò ex inferiore alvo per urinas et sudores solvuntur, si mediocriter delabantur, suâ sponte solvuntur quæ parva sunt; sed vehementia prava existunt. Qui enim sic habent, aut intereunt, aut non sine aliis malis consanescunt, sed quæ sunt ejuscemodi aliquo firmari solent.

Potionem aquæ subter cutem laboranti concinnabis, si cantharidum trium, ablato cujusque capite, pedibus et alis, corpora ex tribus aquæ cyathis contrita exhibueris. Ubi verò ex epoto medicamento laborarit, calidâ perfundatur; ex oleo tamen prius inunctus, jejunus bibat, edatque pa-

nes calidos ex oleo. Sanguinem sistes fici succo lanâ excepto intro ad venam apposito. Aut coagulo intorto in nares immisso, vel si chalcitidem priùs extensam digito apprimas, et cartilagines utrâque ex parte foris comprimas, alvumque lacte asinino cocto solvas, et capiti raso refrigerantia adhibeas, si anni tempestas calida fuerit. Sesamoides sursùm purgat, sesquidrachmæ pondere ex aceto mulso tritum potu exhibitum. Admiscetur etiam veratris tertiâ potionis parte, et ita minùs suffocat. Pilos in palpebris innascentes (trichosin vocant) curaveris, si subjectum acui foramen filum habenti, in superiore palpebræ parte acuminatâ et tensâ perpunctione factâ deorsùm transmiseris, aliudque sub hoc inferiore parte trajeceris, fila extensa consueris, et deligaris quoad decidant. Ac si hæc quidem sufficiant, benè se res habet, alioqui si quid deficit, rursùs eadem facienda.

Eodem quoque modo ora venarum in ano sanguinem fundere solita (hæ-

morrhoidas vocant) intruso in acum quàm crassissimo et maximo lanæ succido filo, deligabis. Securior enim evadit hæc curatio. Deindè compressas medicamento putrefacies, neque perfundes donec deciderint, unamque perpetuò relinques. Post hæc etiam ubi vires resumpserit, medicamentum purgans ex veratro propinabis. Deindè exercitatione utatur, et exudet, pro exercitatione sit frictio multa matutina, cursu abstineat, ebrietate, et acribus, præterquàm origano. Vomat autem septimo quoque die, aut ter in mense. Hoc enim pacto corpus optimè habebit. Vinum bibat fulvum, austerum, aquosum, et paucum.

Purulentis dissectos scyllæ orbiculos ex aquâ coquito, et ubi optimè deferbuerit, diffundito, aliâque affusâ coquito, dùm tactui percocti et molles appareant. Deindè ubi levigatum triveris, cuminum perfrictum, alba sesama, et amygdalas recentes tritas admisce, eaque melle excepta in ecligmate exhibeto, posteàque vi-

nam dulce bibat. Sorbitiones sumat peplum album tritum acetabuli parvi mensurâ, aquâ loturæ farinæ setaniæ maceratum et coctum, melleque affuso tepidum sorbeat, eoque modo diem transigat. Deindè, adhibitâ consequentium ratione, cœnam exhibeto. Ad intestinorum difficultatem, fabarum purarum quadrantem, et duodecim rubiæ surculos tritos admisceto et coquito, et ex pingui aliquo delingendum porrigito. Oculis medeberis, si spodium lotum velut farinæ massam probè subactum, non liquidum, leviter teras, acerbo uvæ immaturæ et amaræ succo humectatum, ac in sole resiccatum, ita ut illini possit, humectaveris. Ubi verò siccum extiterit, leviter tritum siccum oculis illine, eorumque angulis insperge. Humentibus iisdem medetur. Ebeni drachmam, æris usti obolos novem, in cote terito, croci obolos tres. His tritis et lævigatis vini dulcis heminam atticam affundito. Deindè soli exposito, et contecto, ubi concoctum fuerit, eo utitor. Ad vehementes eorum

dolores. Chalcitidis drachmam, uvæ expressæ partes duas, myrrham et crocum terito, musto admixto, in sole excoquito, eoque intensos oculorum dolores illinito. Sit autem in vase æneo.

Uteri strangulatum ut dignoscas, duobus digitis comprimito, et si sentit, uteri strangulatio est, alioqui convulsio. Ad aquâ inter cutem laborantes. Pepli rotundi (quod meconium dicitur) acetabulum parvum atticum potui exhibeto. Squamæ æris quantùm specilla lata tria capiunt, cum setaniæ farinæ tenui polline agglutina. Hæc læviter trita in catapotia dato. Aquam deorsùm purgant, et ex alvo stercus deturbant. In caricas singulas succi tithimalli guttas septem instilla. Deindè novo vase repositum medicamentum et reconditum, prædicto ante cibos exhibeto. Peplum meconium dictum terito, aquâ affusâ excolato, et farinâ subactum in placentam coque, mel coctum infundens, aquâ inter cutem laborantibus edendum præbeto, et vinum dulce

aquosum, aut mulsam aquosam superbibendam. At quod ab excrementis meconium collegeris, recondito, ac curato.

De rat. vict. in morb. acut. lib. finis.

INDEX

ALPHABETICUS

Rerum quæ in hoc volumine memoratu dignæ videntur.

A

B

C

D

E

F

G

H

I

J

L

M

N

O

P

R

S

T

U

V

INDICIS ALPHABETICI FINIS.

